

JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH AND INNOVATION

PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568

Vol.5 No.1 (January-June 2025)

ISSN : 2774-0706 (Print) ISSN : 2774-0692 (Online)

Journal of Educational Research and Innovation Phranakhon Rajabhat Research

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Vol.5 No.1 January - June 2025

ISSN : 2774-0706 (Print)

ISSN : 2774-0692 (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและนวัตกรรมทางศึกษา ตลอดจนบทความวิชาการและบทความปริทัศน์ ด้านศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และประสบการณ์ทางวิชาชีพของอาจารย์ นักศึกษาและนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

ที่ปรึกษา

ดร.ถนอม อินทรกำเนิด

รองศาสตราจารย์ ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์ภร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ เพ็ชรอาภรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครวรรณ จันทรเพ็ญศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง

นายกสภามหาวิทยาลัย

รักษาการอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองอธิการบดี

คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พัยคชิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์มนต์ชัย เทียนทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ชานนท์ จันทรา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.มนัสนันท์ หัตถศักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิดา เยี่ยมขันติถาวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา พฤทธิกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.พชชนัน นิรมิตไชนนนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพงศ์ ตั้งเคียงศิริสิน
รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล
รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิจรูญ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สังข์อ่อง
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนาวุฒิ ขุนทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธ ไกยวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ล.จิราภา อภากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนินันท์ พฤกษ์ประมูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ สุปินานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิกุล เอกวางกูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี เกษมสุขพิพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล สุขะวาทิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมนิตย์ เกิดหนูวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพร อนุศาสนนันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรตนา อติพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล คำเขียน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณะ โสขุมมา
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศวรรภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ แซ่เอี้ยบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยพะเยา
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

นาวาอากาศเอก ดร.สุรินทร์ คอทอง
ดร.จอมสุรางค์ ลิ้มปรีประเสริฐกุล
ดร.รัชชกฤต เทียมธรรม
ดร.มีนมาศ พรานป่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.)
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชามญช์ จำรัสศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

นางสาวสุปราณี ชมจุมจัง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Miss Nieves Peneiro Tayco
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวนวมมล พลบุญ
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนา ปิ่นทอง
นายรัชตะ อนวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี
นางสาววราภรณ์ แสงสุริศรี
นางสาวธนพร ขนานิปกรณ์
นายวิวัช หล่อศรีจันทร์

[illegible]

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา ชั้น 6 อาคารเรียนและอำนวยการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 9 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220 โทรศัพท์ / โทรสาร 0-2544-8629 Email: editor_
education@pnru.ac.th website: <https://irdp.pnru.ac.th/>

กำหนดตีพิมพ์

2 ฉบับ ต่อปี (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://so04.tci-thaijo.org/index.php/RESEARCH_INNOVATION_IN_EDUCATION/

พิมพ์ที่

บริษัท ทริบเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด 95 ซอยแจ้งวัฒนะ 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10120

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการและการวิจัย ของนักวิจัย นักการศึกษา นักวิชาการ นักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย อันจะนำไปสู่การขยายขอบเขตแห่งการประยุกต์ใช้ผลงานวิชาการเพื่อการพัฒนาการศึกษาในวงกว้าง โดยกำกับคุณภาพและกระบวนการของการจัดทำวารสารให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ

วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยบทความวิจัย และ บทความวิชาการ ตลอดจนบทความปริทัศน์ ของนักวิจัย นักการศึกษา นักวิชาการ นักศึกษาผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 เรื่อง ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

ขอขอบคุณผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความ ที่ปรึกษาภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนทรัพยากร และให้คำแนะนำ จนทำให้วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีบทความที่น่าสนใจและได้มาตรฐาน มีคุณค่าทางวิชาการ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ที่สนใจ และเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการได้เป็นอย่างดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พยัคฆิน
บรรณาธิการ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers) ประจำวารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สังข์อ่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณพัทธ์ บัวฉุน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สชาติรี รตโนภาส สุวรรณลี

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัตนา อติพัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมลนิตย์ เกิดหนูวงศ์

รองศาสตราจารย์ ดร.โกมล ไพศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.นาคนิมิตร อรรคศรีวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมินทร์ สุมาลัย

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	ก
สารบัญ.....	ค

บทความวิจัย

- คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเท
ในการทำงานของบุคลากรยุคการศึกษาดิจิทัล
พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ ศักดิ์ดี สุภาพ ญัฐชยา สมมาศเดชสกุล
ทรงสิทธิ์ วงศ์สุขะ และ สุจรรยา สมบัติธีระ.....1
- ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์
และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์ พิชชาติ แก้วพวง.....20
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษ
โดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
อนุณิญา กล้าหาญ กษิติศ วัชรพรรณ ศิรดา เทียนขาว สราวุธ ณ พัทลุง.....34
- การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
กิตติยรัตน์ การิก และ เบญจวรรณ ศรีมารุต.....48
- แนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
กิตติยรัตน์ การิก และ เบญจวรรณ ศรีมารุต.....66
- ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
รุจิรา ประดับมุข ปวีณา ชันธิศิลา และ ประภาพร หนองหารพิทักษ์.....84

บทความวิชาการ

- การศึกษาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา
ตามแนวทางการประเมินของ PISA ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3
ธิษณะ จงเจษฎ์ เกริกเกียรติ กุลจรัสอนันต์ และ สมปอง สุวรรณโสภา.....98

บทความปริทัศน์

- บทความหนังสือ (BOOK REVIEW) การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ
DESIGNING QUALITATIVE RESEARCH
ศรัณย์ ขนอม และ ชลธิดา ดวงงามยิ่ง.....108
- บทความหนังสือ (BOOK REVIEW) ANGKOR AND THE KHMER CIVILIZATION
ยงยุทธ ชำคัง.....112

ภาคผนวก

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์.....	124
รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง.....	128
การพิจารณาบทความ.....	130
รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์.....	131
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	135

Research Article

คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่มีอิทธิพลต่อ ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรยุคการศึกษาดิจิทัล THE CHARACTERISTICS OF THAI PRIVATE HIGHER EDUCATION ADMINISTRATORS AFFECTING DEDICATION TO WORK OF PERSONNEL IN THE DIGITAL EDUCATION ERA

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ^{1*} ศักดิ์ดา สุภาพ² ณัฐชยา สมมาตเดชสกุล³ ทรงสิทธิ์ วงศ์สุขะ⁴ และ สุจรรยา สมบัติธีระ⁵

^{1,2}สาขาบริหารการศึกษาและกลยุทธ์ วิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติรัตนโกสินทร์,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

^{3,4}สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก

⁵คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร

Phongsak Phakamach^{1*}, Sakda Supap², Natchaya Sommartdejsakul³,
Songsit Wongsukha⁴ and Sujanya Sombatteera⁵

^{1,2}Educational Administration and Strategies Department, Rattanakosin International College of Creative
Entrepreneurship, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

^{3,4}Educational Innovation Institute, Promote Alternative Education Association

⁵Faculty of Education, Shinawatra University

*E-mail: phongsak.pha@rmutr.ac.th

Received: 19-08-2024

Revised: 17-09-2024

Accepted: 25-09-2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย 2) ศึกษาระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ยุคการศึกษาดิจิทัล 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล และ 4) ระบุคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล แล้วนำผลที่ได้มาสร้างสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงภายใต้ยุคการศึกษาดิจิทัล การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยมีประชากรศึกษาเป็นอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธีสเตปไวส์ ส่วนเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ยุคการศึกษาดิจิทัลอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเพื่อสร้างผู้บริหารมืออาชีพที่เหมาะสมและมีคุณภาพสำหรับการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาไทยท่ามกลางยุคแห่งการศึกษาดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร ยุคการศึกษาดิจิทัล

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the level of the characteristics of Thai private higher education administrators; 2) study the level of dedication in the work of personnel within Thai private higher education institutions in the digital education era; 3) find the relationship between the characteristics of administrators and the dedication of personnel in Thai private higher education institutions in the digital education era; and 4) identify the characteristics of administrators that influence the dedication of personnel within Thai private higher education institutions in the digital education era. In order to create a predictive equation of the dedication to work and determine the high competency administrator characteristics in the digital education era. The mixed research methodology was used with a study population of teachers and personnel at higher education institutions in Thailand. The quantitative research instrument was a 5-level rating scale questionnaire, and qualitative research used an interview guide. The statistical techniques employed for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation, and stepwise multiple regression analysis using the statistical package for social science program. Moreover, content analysis for qualitative data was used. The results of research showed that the characteristics of the management and the dedication of the personnel within Thai private higher education institutions in the digital education era were high-level. The relationship between management characteristics and the dedication of personnel within Thai private higher education institutions has a moderately positive relationship. The results of the research can be used to further develop the characteristics of Thai private higher institution administrators in order to create suitable and quality professional administrators for the management of Thai higher education institutions in the midst of digital education to be efficient and effective.

Keywords: Thai Private Higher Education Administrators, Dedication to Work of Personnel, Digital Education Era.

บทนำ

ผลพวงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่มีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ ภาครัฐ และภาคเอกชนทั่วทั้งโลกอย่างไม่หยุดยั้ง กระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม พัฒนาการของนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลรวมถึงการสื่อสารแสดงให้เห็นถึงความเป็นโลกาภิวัตน์โดยสมบูรณ์ มีการแพร่กระจายข้อมูลสำคัญไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดก็สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวาง (Phakamach et al., 2021a) ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลหรือไทยแลนด์ 4.0 ก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายให้ได้จากการพัฒนาคนเป็นสำคัญ โดยโครงสร้างของระบบไอซีทีเพื่อการศึกษาจะเป็นปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ดังนั้นกล่าวได้ว่า การศึกษาของประชาชนก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เท่าทันกับกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ทุกประเทศย่อมต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพในการแข่งขันได้ในระดับสากล สำหรับประเทศไทยแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษาจากอดีตที่ผ่านมาระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้กำหนดบทบาทการดำเนินการด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และภายในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ (Phakamach et al., 2023) ปัจจุบันประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ตามความในมาตรา 5 ว่าการจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ (1) พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ (2) พัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (3) ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2019) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษายุคการศึกษาดิจิทัล (Digital Education) จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ได้อย่างยั่งยืน (Phakamach et al., 2021b) สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับปรุงระบบการบริหารให้มีคุณภาพมากขึ้นทั้งในด้านบุคคล ทรัพยากร การเงิน และงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งผลให้องค์กรของตนเองเป็นองค์กรที่มีคุณภาพมาตรฐานสากล บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจดิจิทัลทั้งภายในและต่างประเทศ (Fumasoli et al., 2020; Phakamach et al., 2020; Liao et al. 2022)

องค์กรทางการศึกษา (Educational Organizations) ถือว่าเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่มีบุคลากรรับผิดชอบในหลายหน้าที่แตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการเพื่อพัฒนาความรู้ สติปัญญา ทักษะจำเป็นต่าง ๆ

ความเป็นพลเมืองตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าของประเทศ ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารหรือผู้นำเพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดองค์กร ควบคุมดูแล และจูงใจหรือนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยการแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีคุณค่าและมีความหมายต่อการทุ่มเท ท้าทายให้บุคลากรสามารถแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สร้างขวัญและกำลังใจ ก่อให้เกิดการมองโลกในแง่ดี มีความหวัง และสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดความมานะพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กำหนด (Phakamach et al., 2020) ผู้บริหารสถาบันการศึกษาแม้จะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์กรมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นแต่ก็เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งเท่านั้น เพราะถ้าหากว่าผู้ปฏิบัติงานไม่ให้ความร่วมมือหรือมีจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานที่แตกต่างกันแล้ว องค์กรนั้นก็จะไม่อาจบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หรือกล่าวได้ว่าองค์กรจะประสบความสำเร็จได้นั้นบุคลากรต้องมีความทุ่มเทในการทำงาน (Dedication) เป็นองค์ประกอบหลักสำคัญ แต่การที่บุคคลจะทำงานอย่างเต็มที่ย่อมเกิดจากสาเหตุที่แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ หากความรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานเป็นความรู้สึกในด้านที่ดีก็จะทำให้ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของความพึงพอใจในการทำงาน มีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน โดยส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานด้วยเช่นกัน (Suntrayuth, 2010; Zhang & Farndale, 2022) ดังนั้นผู้บริหารจึงควรกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมการทำงานด้วยความทุ่มเทอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและมุ่งสู่ความเจริญก้าวหน้าสูงสุด แต่ในทางตรงกันข้าม หากบุคลากรภายในองค์กรไม่มีความทุ่มเทในการทำงานก็จะส่งผลเสียต่อองค์กรได้เช่นกัน (Mosquera et al., 2022) ดังนั้นสุขภาพขององค์กรจึงมีความสัมพันธ์กับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร กล่าวคือ ผู้บังคับบัญชาเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความทุ่มเทในการทำงาน เป็นสัญลักษณ์ เป็นตัวแทน และเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในองค์กร คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแห่งอย่างชัดเจน (Kiangkhwa et al., 2017; Tran & Nghia, 2020; Zabala et al., 2022)

ขณะนี้คงปฏิเสธไม่ได้ว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยมีสัญญาณจากอัตราการเกิดของประชากรมีการถดถอยและน้อยลง ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนมีจำนวนลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้อัตราการแข่งขันทางการศึกษาก็สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจุบันพฤติกรรม การเลือกศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาของผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเลือกเรียนและเนื่องจากรายได้หลักของมหาวิทยาลัยเอกชนก็คือ รายได้จากค่าหน่วยกิตของนักศึกษา ด้วยเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดสภาพการแข่งขันสูงในการรับสมัครผู้เรียนระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับเอกชนและระหว่างมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยกันเอง กลยุทธ์ที่มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ใช้เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษา มีหลากหลายกลยุทธ์เพื่อสร้างแรงจูงใจและสร้างภาพลักษณ์ความแข็งแกร่งเพื่อหวังผลในการเพิ่มยอดจำนวนผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้น จากสภาพที่เกิดขึ้นทำให้มหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่งมีอัตราการแข่งขันอย่างรุนแรงเพื่อชิงความเป็นเลิศ ดังนั้นไม่เพียงแต่ผู้บริหารระดับสูงเท่านั้นที่ต้องเปลี่ยนแปลง อาจารย์และบุคลากรก็ต้องมีการเตรียมพร้อมและพัฒนาศักยภาพให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ เพื่อให้องค์กรอยู่รอด ปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ที่ความสามารถในการเข้าใจความต้องการของผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบรรลุสู่สากล การดึงดูดให้

นักศึกษาใหม่ให้เข้ามาใช้บริการ การรักษาความสัมพันธ์กับนักศึกษาในฐานะลูกค้าที่มีอยู่ให้นานยาว มีการปรับตัวสู่การแข่งขันทางการตลาดอย่างเต็มรูปแบบเพื่อรองรับกระแสการแข่งขันจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การดำเนินงานต้องอาศัยกลยุทธ์หรือยุทธวิธีทางการตลาดอย่างครบวงจรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขัน การพยายามสร้างจุดขาย การชักจูง และการเชิญชวนผู้เรียนให้เข้ามาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของตนให้มากขึ้น (Phakamach et al., 2021a)

อย่างไรก็ตาม ณ สถานการณ์ปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยทุกแห่งควรมีการปรับรูปแบบหรือกลยุทธ์การบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติโดยสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการในแขนงต่าง ๆ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยสามารถตอบสนองความต้องการของภาคประชาสังคม ภาครัฐ และภาคเอกชนให้ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงต้องอาศัยศักยภาพและความร่วมมือของบุคลากรในสถาบันที่จะเป็นกลไกสำคัญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยผู้บริหารจะต้องระดมสรรพกำลังอย่างเต็มที่ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในองค์กรเพื่อฟันฝ่าวิกฤตทางการศึกษาเหล่านั้นไปได้ (Chapman & Bell, 2020) นอกจากนี้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษายุคการศึกษาดิจิทัลยังต้องมีการคัดสรรผู้นำที่เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล (Digital Transformation) รวมถึงการพลิกผันทางการศึกษา (Education Disruption) เป็นอย่างดียิ่งจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน (Fernandez & Shaw, 2020; Phakamach et al., 2021b)

ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยยุคปัจจุบันที่ต้องภายใต้ยุคแห่งการศึกษาดิจิทัลนอกจากจะต้องมีทักษะ สมรรถนะ ศักยภาพ และความสามารถในการบริหารแล้วจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจ ความตั้งใจ มีความวิริยะอุตสาหะ สร้างความพึงพอใจในงานการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สามารถจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม รวมทั้งเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้คุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้บุคลากรเกิดความทุ่มเทในการทำงานได้เป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมากจากเหตุผลดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้จะเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญหรือเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยที่มีศักยภาพและมีความสามารถในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นท่ามกลางสถานการณ์แห่งการพลิกผันทางการศึกษาและการแข่งขันทางการศึกษาที่รุนแรง และเพื่อให้ส่งผลดีและสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

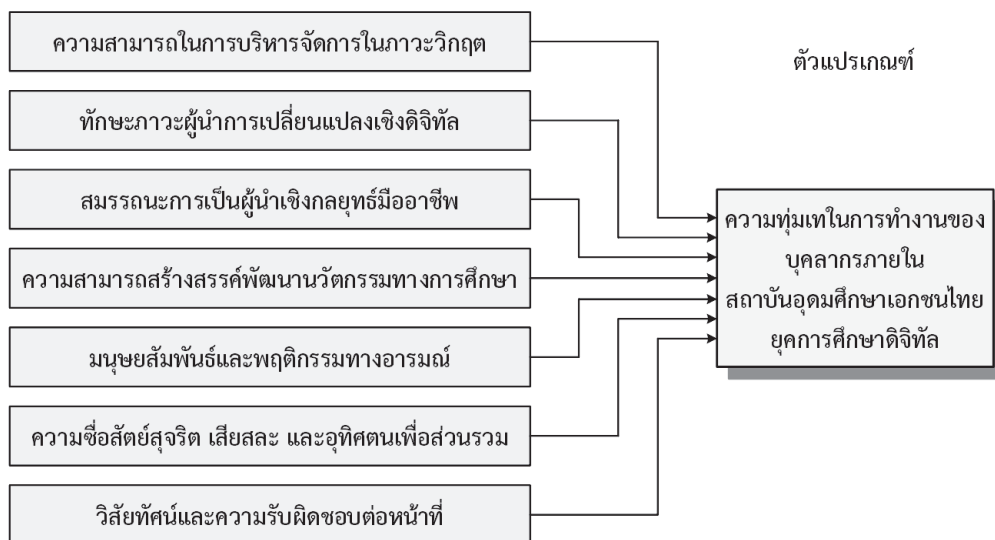
1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย
2. ศึกษาระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล
4. เพื่อระบุคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยและระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล
2. ได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล
3. สามารถระบุถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล
4. ผู้บริหารและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสามารถนำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยไปประยุกต์ใช้สำหรับการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะไปประยุกต์ใช้สำหรับการกำหนดนโยบายและระเบียบปฏิบัติในการพัฒนาผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยตามความเหมาะสม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อแสวงหาคูณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาไทยยุคการศึกษาดิจิทัล แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย 41 สถาบัน จำนวน 10,015 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มีนาคม 2567, สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากร จำนวน 385 คน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistate Sampling Scheme) จำแนกตามขนาดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถาบัน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เกณฑ์น้ำหนักคะแนนมากที่สุด = ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5, มาก = ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4, ปานกลาง = ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 3, น้อย = ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 2 และ น้อยที่สุด = ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 1

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ถ้อยคำโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 คน และการทดสอบความเชื่อมั่นเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค โดยมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเท่ากับ .978 และความเชื่อมั่นของความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเท่ากับ .964 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .971

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Guide) ซึ่งใช้เพื่อยืนยันคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 10 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองโดยการสร้างลิงค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 385 ฉบับ ได้รับข้อมูลแบบสอบถามคืนมา จำนวน 385 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการสัมภาษณ์ใช้โปรแกรมสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตเช่นกัน โดยติดต่อสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามประเด็นการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2567

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์โดยการแจกแจงค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธีสเตปไวส์

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการแยกประเภทจัดหมวดหมู่เป็น 7 หมวด และทำดัชนีข้อมูล (Indexing) อธิบายและวิเคราะห์ความหมายข้อมูลที่ค้นพบในลักษณะโครงสร้าง แปลความหมายของข้อมูลโดยนำไปสู่การเรียบเรียงข้อมูลใหม่เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบตามวัตถุประสงค์และเพื่อกำหนดหัวข้อ กลุ่มหัวข้อ และแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัยโดยใช้วิธีพรรณนาความ (Narrative) และตรวจสอบยืนยัน (Confirmation) องค์กรประกอบและตัวชี้วัดต่างๆ ด้วยวิธีการสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation Technique) เพื่อหาข้อสรุปคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลต่อไป

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล” สามารถแสดงผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 1

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 2

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ผลการวิจัยแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ด้านที่	คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา	n=38		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต	4.23	0.70	มาก	6
2.	ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล	4.35	0.68	มาก	3
3.	สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ	4.27	0.67	มาก	4
4.	ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	4.38	0.72	มาก	2
5.	มนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมทางอารมณ์	4.22	0.71	มาก	7
6.	ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม	4.39	0.68	มาก	1
7.	วิสัยทัศน์และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	4.24	0.69	มาก	5
คุณลักษณะโดยภาพรวม		4.29	0.69	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยอยู่ในระดับมากทุกรายการ ด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ลำดับที่ 3 คือ ด้านทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมทางอารมณ์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยภาพรวม

ด้านที่	ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา	n=38		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	พฤติกรรมการทำงานเชิงรุก	4.22	0.67	มาก	4
2.	การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก	4.18	0.58	มาก	6
3.	เจตคติที่ดีในการทำงาน	4.36	0.64	มาก	1
4.	ความมุ่งมั่นและกระตือรือร้น	4.21	0.65	มาก	5

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านที่	ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา	n=38		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5.	ความตั้งใจ เสียสละ และเพียรพยายาม	4.17	0.54	มาก	7
6.	การใช้ความรู้และประสบการณ์	4.28	0.63	มาก	2
7.	ความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ	4.25	0.60	มาก	3
ความทุ่มเทในการทำงานโดยภาพรวม		4.23	0.61	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ยุคการศึกษาดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยอยู่ในระดับมากทุกรายการ ด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีในการทำงาน รองลงมา ได้แก่ ด้านการใช้ความรู้และประสบการณ์ ลำดับที่ 3 คือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ตามลำดับ ส่วนด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านความตั้งใจ เสียสละ และเพียรพยายาม ส่วนตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนไทย	ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร (Y_0)
X_0	.403**
X_1	.415**
X_2	.391**
X_3	.362**
X_4	.371**
X_5	.428**
X_6	.337**
X_7	.388**

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล คณะผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล

ความทุ่มเทในการทำงาน ของบุคลากร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		Sig
	β	Std.Error	Beta	t	
ค่าคงที่	3.074	.122		21.098	.001**
ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม	.297	.089		3.989	.001**
ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล	.276	.081	.352	3.362	.001**
สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ	.235	.078	.278	2.785	.001
ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	.204	.070	.216	2.005	.001

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวร่วมกันอธิบายความผันแปรของความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ได้ร้อยละ 80.72 ($R^2 = .8072$) ทั้งนี้พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม โดยมีอำนาจในการทำนายความทุ่มเทในการทำงาน ($\beta = .377$) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล ($\beta = .335$) ลำดับถัดมา ได้แก่ ด้านสมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ ($\beta = .264$) และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ($\beta = .216$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม 2) ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล 3) สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ และ 4) ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ส่วนผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 10 คน พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลมีความสอดคล้องกับเชิงปริมาณ นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม 2) ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล 3) สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ และ 4) ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา แต่ยังมีปัจจัยบางประการที่ควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในยุคการศึกษาดิจิทัล ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต นั่นคือ ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัลทางการศึกษา (Educational Digital Transformation) การที่องค์กรทางการศึกษาจะประสบความสำเร็จและอยู่รอดส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับการณ์มีความคิดสร้างสรรค์ การค้นพบสิ่งใหม่ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา จากองค์กรแบบการดั้งเดิมไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

ทางการศึกษา (Educational Innovative Organization) ที่ต้องมีการพัฒนารูปแบบการบริหารงานใหม่ ๆ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยควรมีคุณลักษณะดังกล่าวหรือมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล รวมถึงการประยุกต์ใช้งานอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังให้ความสำคัญต่อประเด็นคุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมทางอารมณ์ที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาผู้หนึ่งต้องคำนึงถึงให้มากขึ้นอีกประการหนึ่ง เนื่องจากคุณลักษณะดังกล่าวจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำงานของบุคลากรอย่างยิ่งยวด ดังนั้นคุณลักษณะของมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมทางอารมณ์ย่อมมีความสำคัญต่อผู้เป็นนักการบริหารจัดการการศึกษาในภาวะการณ์ปัจจุบันและอนาคตอยู่เสมอ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล” ผลจากการวิจัยที่ปรากฏผลดังตารางที่ 1-4 สามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยตามสาระสำคัญของวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารและความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง
4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลแสดงได้ดังนี้

- 1) สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 3.074 + .297(X_1) + .276(X_2) + .235(X_3) + .204(X_4)$$

- 2) สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .386\hat{Z}X_1 + .352\hat{Z}X_2 + .278\hat{Z}X_3 + .216\hat{Z}X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานรวมถึงความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม 2) ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล 3) สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มีอาชีพ 4) ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และ 5) ความสามารถในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล มีข้อค้นพบสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะโดดเด่น เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ทั้งงานวิชาการและสนับสนุน มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจและความสามัคคีในการทำงานเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีภายในสถาบัน รวมถึงการกระตุ้นให้บุคลากรได้ปฏิบัติตามอย่างมีความสุขโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จและสอดคล้องกับเป้าหมายของภาครัฐในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสำหรับการพัฒนาประเทศไทย โดยสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยของ Kiangkhwa et al. (2017), Phakamach et al. (2020) และ Zhang & Farndale (2022) ที่กล่าวว่า การบริหารองค์การทางการศึกษายุคการศึกษาดิจิทัลให้ประสบความสำเร็จได้นั้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันการศึกษาเอกชนไทยถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งยวด โดยผู้บริหารนอกจากจะต้องมีสมรรถนะทางการบริหารและเป็นผู้มีมืออาชีพแล้ว ผู้บริหารยังต้องใช้อำนาจและอิทธิพลที่ตนมีเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติตามโดยบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังสามารถกล่าวได้อีกว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่คุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นผู้นำยุคใหม่ที่ต้องเน้นการปฏิรูปอย่างแท้จริง เพราะผู้นำที่ไม่มีความรู้ความสามารถหรือไม่เข้าใจในด้านคุณภาพการศึกษาแล้วอาจนำองค์กรไปสู่ความล้มเหลวและหลงทางได้ (Gigliotti, 2017)

2. ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ อีกทั้งการบริหารงานอุดมศึกษาท่ามกลางภาวะวิกฤตสาธารณสุขที่เกิดขึ้นผ่านมารวมถึงยุคแห่งการศึกษาดิจิทัลยังต้องผนึกกำลังกันอย่างเต็มสมรรถนะเพื่อให้องค์กรจัดการศึกษาของสถาบันสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยของ Kiangkhwa et al. (2017), Phakamach et al. (2020), Liao et al. (2022) และ Yucel et al. (2023) ที่พบว่าความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษามีความหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคลากรที่แสดงออกถึงการทำงานด้วยความมุ่งมั่นอย่างเต็มกำลังเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีความเสียสละอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานโดยถือว่างานเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต และเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นการที่บุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยจะมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จในยุคการศึกษาดิจิทัลให้ได้นั้นย่อมเกิดจากการใช้สมรรถนะ อิทธิพล และกลยุทธ์การบริหารจัดการของผู้บริหารเป็นสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล” เนื่องจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีสมรรถนะขั้นสูงในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก รวมถึงการพลิกโฉมทางการศึกษายุคการศึกษาดิจิทัลที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่ผู้บริหารก็สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการรวมถึงการตัดสินใจที่รวดเร็วจนทำให้บรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี รวมถึงมีทัศนคติเชิงบวกในการวางแผนการดำเนินงานจนทำให้เกิดความสมดุลขึ้นกับตัวเอง โดยสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยของ Suntrayuth (2010), Phakamach et al. (2020), Liao et al. (2022) และ Yucel et al. (2023) ที่พบข้อมูลและกล่าวว่า ความทุ่มเทในการทำงานเป็นพฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนที่แสดงออกในความเพียรพยายามทำงานอย่างขยันอดทนหรือการทำงานล่วงเวลาที่เกิดจากสาเหตุแตกต่างกันไปโดยขึ้นอยู่กับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ หากความรู้สึกรู้สึกของบุคคลที่มีต่องานเป็นความรู้สึกในด้านที่ดีก็จะทำให้ได้รับผลตอบแทนเป็นความพึงพอใจในการทำงาน ส่วนความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานโดยตรง (Zabala et al., 2022)

4. สมการพยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล มีประเด็นนำไปสู่การอภิปรายผลดังนี้

4.1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยด้านความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นบุคคลที่ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ มีแรงกระตุ้นและอุทิศตนที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อจะก้าวหน้าในหน้าที่การงานและประสบความสำเร็จ โดยสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยของ Mohr & Purcell (2020) และ Liao et al. (2022) ที่พบว่าการที่องค์กรมีผู้บริหารที่มีความเสียสละ ทุ่มเท และอุทิศตนเพื่อส่วนรวมย่อมจะส่งผลให้บุคลากรในองค์กรนั้นสามารถปฏิบัติตามอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งจะส่งผลสนับสนุนและส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Novawan & Aisiyiah (2020) และ Harrison & Thomas (2021) ที่พบว่ายังมีประเด็นที่สำคัญสำหรับการเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย นั่นคือ ผู้นำแบบปรับตัว (Adaptive Leadership) ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนารูปแบบมาจากผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเพิ่มกลยุทธ์และการแสวงหาโอกาสในการปรับตัวในการสร้างสรรค์โอกาสใหม่ ๆ เพื่อใช้ในกรณีฉุกเฉินเฉกเช่นในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การใช้กลยุทธ์การดำเนินงานอย่างมีระบบและมีแผนงานที่เป็นขั้นเป็นตอน โดยกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหาไว้หลายอย่างที่จะเกิดขึ้นในองค์กรและหาทางแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด

4.2 คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยด้านทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัล ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัลทางการศึกษา ระบบไอซีทีเพื่อการศึกษา รวมถึงการพัฒนาตนเองให้เกิดการรับรู้และเรียนรู้เชิงดิจิทัล อีกทั้งยังมีทักษะในการวางแผนงานวิชาการและวิจัย มีความสามารถในการมอบอำนาจให้บุคลากรให้สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานทางวิชาการได้อย่างเหมาะสม และเลือกใช้วิธีการในการบริหารงานวิชาการและวิจัยจนทำให้บรรลุเป้าหมายอย่างรวดเร็วภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและสถานการณ์

ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยสอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยของ Ratten (2020), Phakamach et al. (2020) และ Sahasranamam (2021) ที่กล่าวถึงความสามารถในการบริหารการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ การวางแผนที่ดีเป็นเรื่องของผู้นำที่เปรียบเสมือนเสาอิฐที่รู้วิธีการเดินหน้าสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การพร้อมรับกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผู้นำต้องมีการนำแผนงานที่ถูกออกแบบไว้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและชัดเจนต่อผู้ร่วมงานเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปด้วยกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสมรรถนะของผู้นำแบบปรับตัวนี้จะทำให้เกิดอิทธิพลของการสร้างบรรยากาศเชิงสร้างสรรค์ในองค์กรที่ต้องดำรงอยู่ได้ในยุคแห่งการพลิกโฉมทางการศึกษา

4.3 คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยด้านสมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีมืออาชีพ เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีผู้นำที่มีวิสัยภาวะ มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและใช้กระบวนการที่ดีในการทำงาน มีความสามารถในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสของสถาบันอย่างนักบริหารมืออาชีพ แล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถาบัน มีการใช้รูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์เมื่อต้องประสบปัญหา และสามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาสถาบันที่ควรจะเป็นในอนาคตได้อย่างเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งต้องผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคและมุ่งเป้าสู่สากล โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่คาดการณ์ไว้ว่าโครงการลงทุนทั้งในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่าง ๆ จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชนคนไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยต้องเตรียมความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมกับอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง การพัฒนาประเทศในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และการใช้ศักยภาพในการทำงานที่มีประสิทธิภาพท่ามกลางยุคการศึกษาดิจิทัล โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Chapman & Bell (2020) Joshi (2021) และ Phakamach et al. (2023) ที่วิจัยและพบว่า สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์แบบมืออาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาภายใต้สถานการณ์วิถีปกติใหม่ทั่วโลก นั่นคือการเลือกกลยุทธ์และวิธีการที่เหมาะสมจากความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารจะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยสามารถดำเนินการได้โดยส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาน้อยที่สุด

4.4 คุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยด้านความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยมีผู้นำที่มีส่วนในการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา นั่นคือ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดและควบคุมทิศทางขององค์กรให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) มีวิสัยทัศน์ที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม การจัดโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างอิสระและรวดเร็ว การพัฒนาผู้สอนและบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ให้สำเร็จจนกลายเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา (Innovator) โดยสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีรวมถึงผลงานวิจัยของ Phakamach et al. (2021) และ Phakamach (2023) ที่วิจัยและพบว่า ความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาในยุคการศึกษาดิจิทัล ดังนั้น การที่ผู้บริหารมีความสามารถสร้างสรรค์พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและ

มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สถาบันการศึกษามีบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงผู้สอนและบุคลากรมีนิสัยแห่งนวัตกรรม ย่อมส่งผลให้สถาบันการศึกษานั้นกลายเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovative Organization) ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง มีศักยภาพพร้อมในการแข่งขัน และการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่หน่วยงานทางการศึกษาไทยเพื่อมุ่งสู่ความเป็นสากล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจึงควรพัฒนาคุณลักษณะของตนเองให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์แบบมืออาชีพ โดยหมั่นศึกษาหาความรู้หรือปรับใช้แนวคิดใหม่เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและการบริหารให้มีความเป็นมืออาชีพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการบริหารกับผู้อื่นเพื่อให้เข้าบริบทต่าง ๆ ในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเองได้ รวมถึงการยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและแสวงหาแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการจัดการตนเองและบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาโดยอาศัยความเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริง

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากต้องการที่จะส่งเสริมให้ระดับความทุ่มเทในการทำงานสูงขึ้น ควรปลูกฝังให้บุคลากรเกิดความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในงานที่ทำเพื่อให้เกิดความสุขในการทำงาน มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล เพราะหากบุคคลใดทำงานได้สำเร็จจุล่งตามที่ได้รับมอบหมายก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความพอใจในงานที่ทำ รวมทั้งควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเลือกและตัดสินใจในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในงาน อันส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ และทำให้สมรรถนะโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษามีสมรรถนะสูงขึ้นได้เช่นกัน

1.3 จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง โดยคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยด้านความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวมมีความสัมพันธ์มากที่สุดจึงควรให้ความสำคัญต่อด้านนี้เป็นอย่างมาก นั่นคือ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยควรยึดหลักแห่งความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมให้มากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดความทุ่มเทในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยเป็นแบบอย่างในการทำงานให้กับบุคลากรทางการศึกษาและสามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองในการให้คำแนะนำหรือชี้แนะในการทำงานให้กับบุคลากรอื่นได้อย่างเหมาะสมเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรร่วมกัน

1.4 คุณลักษณะที่ดีที่สุดของผู้บริหารที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทในการทำงานของบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลทั้งทางด้านความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

ทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล สมรรถนะการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มืออาชีพ ความสามารถสร้างสรรค์ พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และความสามารถในการบริหารจัดการในภาวะวิกฤต ดังนั้นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยยุคการศึกษาดิจิทัลควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรดังที่กล่าวมา ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยรวมของการพัฒนาสถาบันเป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์และมุ่งสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อหาตัวแปรเชิงคุณลักษณะหรือตัวแปรเชิงโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรในการใช้เป็นกลไกในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยในประเด็นอื่นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาหรืองานสนับสนุนด้านอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและมีข้อค้นพบใหม่ในการหาพหุคูณสมบัติของผู้นำมืออาชีพในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อการวิเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งทางบวกและทางลบที่มีอิทธิพลต่อความทุ่มเทหรือสมรรถนะในการทำงานของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

2.4 ควรพัฒนาการศึกษาวิจัยไปสู่การแสวงหารูปแบบหรือแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย เพื่อให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์พลิกโฉมทางการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่จากวิทยาลัยผู้ประกอบการสร้างสรรค์นานาชาติ รัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และสถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา สมาคมส่งเสริมการศึกษาทางเลือก คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Chapman, C., & Bell, I. (2020). Building Back Better Education Systems: Equity and COVID-19. *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3/4): 227-236.
- Fernandez, A.A., & Shaw, G.P. (2020). Academic Leadership in a Time of Crisis: The Coronavirus and COVID-19. *Journal of Leadership Studies*, 14(1), 39-45.
- Fumasoli, T., Barbato, G., & Turri, M. (2020). The Determinants of University Strategic Positioning: a Reappraisal of the Organisation. *Higher Education*, 80, 305–334.
- Gigliotti, R.A. (2017). An Exploratory Study of Academic Leadership Education within the Association of American Universities. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 9(2), 196-210.

- Harrison, E., & Thomas, M. (2021). Adaptive Survival Strategies: A Case Study Analysis of Four Historically Black Colleges and Universities. **Emerald Publishing Limited**, 35, 97-108.
- Joshi, S. (2021). Rising Importance of Remote Learning in India in the Wake of COVID-19: Issues, Challenges and Way Forward. **World Journal of Science, Technology and Sustainable Development**, 18(1), 44-63.
- Kiangkhwa, R., Choeybal, P., & Kunagornpitak, P. (2017). The Characteristic of School Administrators Affecting Dedication to Work of Teachers Under the Office of Secondary Educational Service Area 20. **Journal of Humanities and Social Sciences, Phayao University**, 5(2), 43-58.
- Liao, S.-H., Hu, D.-C., & Huang, Y.-C. (2022). Employee Emotional Intelligence, Organizational Citizen Behavior and Job Performance: a Moderated Mediation Model Investigation. **Employee Relations**, 44(5), 1109-1126.
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019). **Higher Education Act B.E. 2562**. Bangkok: Freight and Parcel Printing House.
- Mohr, S., & Purcell, H. (2020). Sustainable Development of Leadership Strategies in Higher Education. **Emerald Publishing Limited**, 22, 55-66.
- Mosquera, P., Soares, M.E., & Alvaldia, T. (2022). Is teleworking at odds with social sustainability and organizational learning?. **The Learning Organization**, 29(5), 527-547.
- Novawan, A., & Aisyiyah, S. (2020). The Role of Leadership in Education for Sustainable Development Curriculum Reform in Indonesian Higher Education. **Emerald Publishing Limited**, 22, 145-159.
- Phakamach, P. (2023). Educational Innovation: Elements and Mechanisms for the Development of Thai Educational Institutions Towards Internationalization. **Journal of Education and Innovative Learning**, 3(2), 161-180.
- Phakamach, P., Onsarpant, S., Wachirawongpaisarn, S., Panjarattanakorn, D., Phomdee, R., & Suphasophon, C. (2021a). An educational innovative organization in Thailand 4.0. **Proceedings of the 10th Payao Research Conference 2021**, January 28-29, 2021. 3513-3528. Thailand: Payao University.
- Phakamach, P., Panjarattanakorn, D., & Chaisakulkiet, U. (2020). Characteristics of Higher Education Administrators Influencing the Dedication of Educational Personnel in Thailand 4.0. **Journal of the National Defense Academy**, 11(1), 48-59.
- Phakamach, P., Panjarattanakorn, D., & Onsarpant, S. (2023). Conceptualization and Development of Digital Leadership to Drive Corporate Digital Transformation for Sustainable Success. **International Journal of Educational Communications and Technology**, 3(2), 30-42.

- Phakamach, P., Phomdee, R., & Wachirawongpaisarn, S. (2021b). The Educational Innovative Organization in the Digital Era Model for Higher Education Management Under New Normal Situations in Thailand. **Proceedings of Research Administration Network Conference 2021, August 5-6, 2021**. 349-363. Thailand: Srinakharinwirot University.
- Phakamach, P., Wachirawongpaisarn, S., & Panjarattanakorn, D. (2021). Development of Active Learning Management Platform Using Constructivism on the Topic of ICT System and Innovation for Educational Administration at Graduation Level. **Journal of Education and Innovative Learning**, 1(3), 219-237.
- Ratten, V. (2020). Coronavirus (Covid-19) and the Entrepreneurship Education Community. **Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy**, 14(5), 753-764.
- Sahasranamam, S. (2021). Innovation and Entrepreneurship Amidst Coronavirus: a Hybrid Innovation Network Response. **South Asian Journal of Business Studies**, 10(2), 265-271.
- Suntrayuth, T. (2010). **Psychological Management: Principles, Applications, and Case Studies**. Bangkok: Netikul Publishing.
- Tran, L.T., & Nghia, T.L.H. (2020). Leadership in International Education: Leaders' Professional Development Needs and Tensions. **Higher Education**, 80, 479-495.
- Yucel, I., Şirin, M.S., & Baş, M. (2023). The Mediating Effect of Work Engagement on the Relationship between Work-Family Conflict and Turnover Intention and Moderated Mediating Role of Supervisor Support During Global Pandemic. **International Journal of Productivity and Performance Management**, 72(3), 577-598.
- Zabala, K., Campos, J.A., & Narvaiza, L. (2022). Moving from a Goods- to a Service-Oriented Organization: a Perspective on the Role of Corporate Culture and Human Resource Management. **Journal of Business & Industrial Marketing**, 37(6), 1197-1207.
- Zhang, L., & Farndale, E. (2022). Workforce Age Profile Effects on Job Resources, Work Engagement and Organizational Citizenship Behavior. **Personnel Review**, 51(1), 194-209.
-

Research Article

ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์
และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

EFFECTS OF PHENOMENON-BASED LEARNING ON GEOGRAPHY LEARNING ACHIEVEMENT AND PROBLEM-SOLVING ABILITIES OF EIGHTH GRADE STUDENTS

กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์* พิชชาติ แก้วพวง
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Krittaphong Phuangprasong*, Pichart Kaewpuang
College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: jack.ktppps@gmail.com

Received: 18-03-2024

Revised: 05-03-2025

Accepted: 05-06-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 ห้อง จำนวน 480 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/12 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ABSTRACT

The objectives of this research were to compare the geography learning achievement of eighth-grade students before and after learning with phenomenon-based learning and to compare the problem-solving ability of eighth-grade students before and after learning with phenomenon-based learning. The population used in this research was 480 students in 12 rooms at Nakhon Nayok Witthayakhom School under the Prachinburi- Nakhon Nayok Secondary Educational Service Area Office in the first semester of the 2023 academic year. The samples in this research were 41 students, Grade 8/12 students in the first semester of the 2023 academic year at Nakhon Nayok Witthayakhom School under the Prachinburi-Nakhon Nayok Secondary Educational Service Area Office. Using purposive sampling. The instruments used in the research consisted of lesson plans using phenomenon-based learning, a geography achievement test, and a problem-solving ability test. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The research results revealed that the geography learning achievement of eighth-grade students who received learning management after using phenomenon-based learning was significantly higher than before learning at the 0.05 level, and the problem-solving ability of eighth-grade students who received learning management after using phenomenon-based learning was significantly higher than before learning at the 0.05 level.

Keywords: Phenomenon-based Learning, Geography Learning Achievement, Problem-solving Ability

บทนำ

สาระภูมิศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งวิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สามารถบูรณาการกับศาสตร์อื่น ๆ ได้ เช่น ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ รวมทั้งได้พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันประเทศไทยและพื้นที่ต่าง ๆ ของโลกเกิดภาวะวิกฤตด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และมีผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ ความทันสมัยของวิทยาการและเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มีมากขึ้น ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างที่ยั่งยืน ซึ่งการเรียนรู้เพียงสาระสำคัญของสาระภูมิศาสตร์ไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและบางครั้งเกิดขึ้นโดยคาดการณ์ไม่ได้ ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะ กระบวนการ และความสามารถทางภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ประกอบกัน สาระภูมิศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิตเพื่อให้รู้เท่าทัน ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถใช้ทักษะ กระบวนการ ความสามารถทางภูมิศาสตร์ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์จัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัยอันนำไปสู่การปรับใช้ในการดำเนินชีวิต (Ministry of Education, 2017: 2)

การจัดกระบวนการคิดเป็นสมรรถนะสำคัญของนักเรียนด้านความสามารถในการคิดทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทางโรงเรียนควรจัดให้นักเรียนได้ในทุกระดับชั้น เป็นกระบวนการเพื่อหาสาเหตุของปัญหา เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา โดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา ครูควรจัดรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนพัฒนาทักษะทุกด้าน ลงมือกระทำและปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ฝึกฝนให้มีการคิดที่รอบด้าน เพื่อมิให้เป็นคนตัดสินใจผิดพลาด เพราะขาดการยั้งคิด ขาดเหตุผลในการตัดสินใจ นอกจากนี้นักเรียนบางกลุ่มมีปัญหาด้านความคิด ขาดประสบการณ์และการพิจารณาไตร่ตรองสำหรับการตัดสินใจ ลักษณะการพัฒนาด้านอารมณ์ก็จะรุนแรง ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ มักจะหุนหันพลันแล่นยังไม่มีสามารถในการยับยั้ง หรือควบคุมอารมณ์ได้ดีพอ นักเรียนจึงต้องได้รับการพัฒนากระบวนการคิด รวมถึงการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการตัดสินใจ ไตร่ตรอง ประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ กล้าที่จะแสดงออกทางความคิด และพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเลือก มีเป้าหมายชัดเจนในการนำไปใช้ประโยชน์ (Meepian, 2019: 2)

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่สนใจเรียน ไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ เช่น นักเรียนตอบคำถามไม่ชัดเจน ทำแบบฝึกหัดไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนบางคนไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่ส่งงานตามที่ผู้สอนมอบหมาย เพราะผู้เรียนมองว่าสาระภูมิศาสตร์เป็นสาระที่น่าเบื่อ เนื้อหาค่อนข้างมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนยังไม่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางภูมิศาสตร์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างต่ำและขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (Pongchit, Interview, June 16, 2023)

การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) หรือเรียกว่า PhenoBL เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ของครู โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ (Phenomena) ที่สนใจและพบได้ในโลกแห่งความเป็นจริงแบบองค์รวมในมุมมองที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การอภิปรายกลุ่ม ตลอดจนให้ผู้เรียนทราบประเด็นความสนใจปัญหาและตั้งข้อสงสัยภายใต้บริบทของปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ โดยสามารถประยุกต์ในการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและชุมชนอย่างมีความหมาย ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานดังกล่าว ครูผู้สอนนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจที่นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เชื่อมโยงระหว่างสาระวิชา ร่วมกับเทคนิค กลยุทธ์การสอน และเครื่องมือเพื่อสร้างความรู้และทักษะข้ามพหุวิทยาการจากนี้ ปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ไม่ได้รวมอยู่ในบทเรียนของโรงเรียนแบบดั้งเดิม แต่มุ่งเน้นไปที่การทบทวนเหตุการณ์ปัจจุบันอย่างเป็นระบบทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถาม (Phinla and Phinla, 2022: 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถนำมาจุดเริ่มต้นในพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะการคิดที่สำคัญสำหรับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม (Dammak, 2021: 5) ผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาปรับใช้กับการเรียนการสอนในสาระภูมิศาสตร์ เนื่องจากเห็นว่า สาระภูมิศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นส่วนหนึ่ง

ที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนให้รู้เท่าทันและปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม (Kaewpuang, 2023: 113)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิด การสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต สามารถใช้ทักษะ กระบวนการ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการแก้ปัญหา รวมทั้งจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้แนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในบริบทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ได้แนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับพัฒนานักเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 ห้อง จำนวน 480 คน
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/12 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียน นครนายกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราจีนบุรี นครนายก โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 41 คน

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาภูมิศาสตร์
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ

เรื่องที่ 1 การจัดการภัยจากแผ่นดินไหว

เรื่องที่ 2 การจัดการภัยจากภูเขาไฟปะทุ

เรื่องที่ 3 การจัดการภัยจากสึนามิ

เรื่องที่ 4 การจัดการภัยจากอุทกภัย

เรื่องที่ 5 การจัดการภัยจากวาตภัย

เรื่องที่ 6 การจัดการภัยจากภัยแล้ง

เรื่องที่ 7 การจัดการภัยจากแผ่นดินถล่ม

เรื่องที่ 8 การจัดการภัยจากไฟป่า

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการทําวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 – กันยายน พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน หรือคาดว่าจะเกิดในอนาคตมาเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจมุมมองที่หลากหลายในเชิงของสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ และพัฒนาทักษะของผู้เรียนจากการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างวิชาภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกันเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามหรือกำหนด ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ และขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ (Butkatunyoo, 2022)

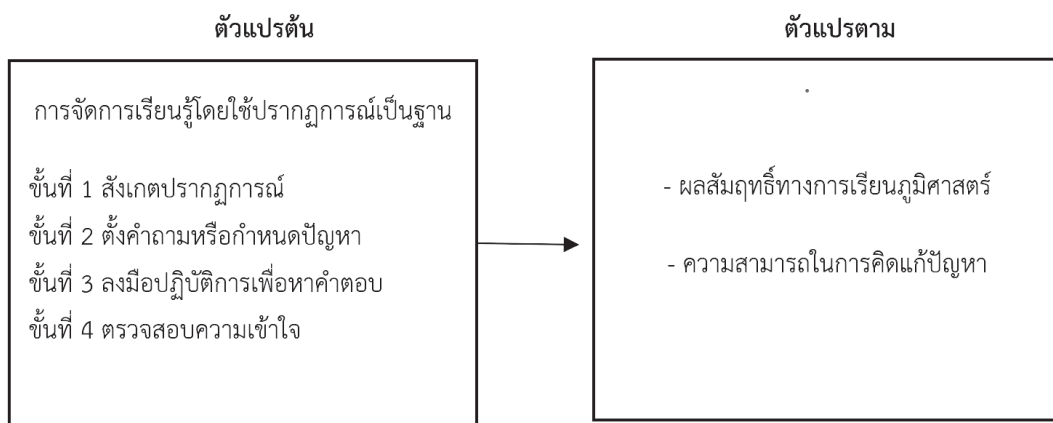
การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ (Phenomena) ที่สนใจและพบได้ในโลกแห่งความเป็นจริงแบบองค์รวมในมุมมองที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การอภิปรายกลุ่มตลอดจนให้ผู้เรียนทราบประเด็นความสนใจปัญหาและตั้งข้อสงสัยภายใต้บริบทของปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ โดยสามารถประยุกต์ในการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและชุมชนอย่างมีความหมาย (Phinla and Phinla, 2022: 3)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน ฝึกฝน และทำให้เกิดการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลซึ่งสามารถวัดได้จากการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ (Laongkaeo, 2018) ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ หมายถึง คะแนนที่สะท้อน

ความรู้ความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (CBE Thailand, 2021) ซึ่งในงานวิจัยนี้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สามารถระบุปัญหา นิยามปัญหา รวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา เลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาได้ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The Single Group Pretest Posttest Design) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 12 ห้อง จำนวน 480 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/12 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาป्राจีนบุรี นครนายก โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 41 คน

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 8 แผน (แผนละ 50 นาที) รวม 8 คาบ มีลำดับการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 และรวบรวมจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษารายละเอียดเนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนนครนายกวิทยาคม

2.1.2 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

2.1.3 ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ เป็นขั้นให้ผู้เรียนศึกษาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยผู้สอนเป็นผู้นำเสนอปรากฏการณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้สังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยมุมมองที่หลากหลาย

2) ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา เป็นขั้นตั้งคำถามจากผู้เรียน โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำในการกำหนดประเด็นปัญหาจากเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีการระดมความคิดเห็นเพื่อตั้งคำถามให้ครอบคลุมปรากฏการณ์ดังกล่าว

3) ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ เป็นขั้นลงมือทำกิจกรรมเพื่อหาคำตอบที่ตั้งคำถามไว้ในขั้นที่ 2 โดยมีลักษณะบูรณาการกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูล อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น

4) ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ เป็นขั้นตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนโดยให้สมาชิกแต่ละกลุ่มถาม คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของสมาชิกกลุ่มอื่นเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีการนำเสนอเชิงสรุปในรูปแบบอินโฟกราฟิก และนำเสนอปากเปล่า จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของบทเรียน

2.1.4 เมื่อดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อีกครั้งว่าส่วนต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ใช้เวลาในการสอนแผนละ 50 นาที

2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องกับความเหมาะสมระหว่างหน่วยการเรียนรู้ สาระสำคัญ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาภาษา คำถามที่ใช้ และสื่อประกอบที่มีความเหมาะสมกับวัย ด้วยการหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ ของรายการประเมินแต่ละข้อ ด้วยการหาค่า IOC (Item-Objective Congruency) โดยตั้งเกณฑ์ค่าความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำ

2.1.7 ผู้วิจัยปรับแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว สุ่มแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 เรื่อง การจัดการภัยจากแผ่นดินไหว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อดูความเหมาะสมของเวลาภาษาที่ใช้และคำถามที่ใช้ถาม พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทำหายุความสามารถของผู้เรียน แต่ครูต้องตั้งคำถามกระตุ้นผู้เรียนคิดและปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม

2.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้แก้ไขและปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/12 จำนวน 41 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และ 2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดสถานการณ์การแก้ปัญหา จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และศึกษาทฤษฎีหลักการเขียนและสร้างแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choices) 4 ตัวเลือก

2) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ เป็นปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูกได้ 1 คะแนน และหากตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน โดยมีโครงสร้างของข้อสอบที่ยึดลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูม

3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาและวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ทุกข้อ

5) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.50 – 0.57 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.80 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75

6) คัดเลือกคัดเลือกข้อสอบจำนวน 20 ข้อ ในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ที่สมบูรณ์และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ที่ผ่านการคัดเลือกไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และศึกษาทฤษฎีหลักการเขียนและสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2) สร้างแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหา เป็นปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ หากตอบถูกได้ 1 คะแนน และหากตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน

3) นำแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหาไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4) นำแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาและวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ทุกข้อ

5) นำแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหาไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนครนายกวิทยาคม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.52 – 0.59 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.80 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.77

6) คัดเลือกคัดเลือกข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ในการทำแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหา ที่สมบูรณ์และนำแบบทดสอบวัดสถานการณการแก้ปัญหาที่ผ่านการคัดเลือกไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ปฐมนิเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจำนวน 8 แผน ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 8 คาบ โดยกำหนดแบบแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มทดลอง	การทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	การทดสอบหลังเรียน
E	$T_1 T_2$	X	$T_1 T_2$

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลอง

T_1 แทน การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์

T_2 แทน การทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

X แทน การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3.4 เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสอนเสร็จสิ้นในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน

5.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน คือ สถิติการทดสอบค่าที กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังเรียนด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งแสดงดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	9.90	1.71	13.508	40	0.000
หลังเรียน	14.68	2.86			

จากตารางที่ 2 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 9.90 และค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 14.68 เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบค่าที พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig
ก่อนเรียน	4.46	0.64	21.43	0	0.000
หลังเรียน	8.24	1.06			

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่าค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 4.46 และค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 8.24 เมื่อเปรียบเทียบกับสถิติทดสอบค่าที พบว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน อันประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สังเกตปรากฏการณ์ โดยการสังเกตปรากฏการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นจริง ครูนำเสนอปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนสังเกตร่วมกันภายในกลุ่ม จากมุมมองที่หลากหลายแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามหรือปัญหา เป็นการศึกษาาร่วมกันภายในกลุ่มของนักเรียน จากการตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่สนใจร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนระดมความคิดเห็นเพื่อตั้งคำถามให้ครอบคลุมปรากฏการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำและกระตุ้นนักเรียน ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ นักเรียนใช้กระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ผ่านการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่มและลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาปรากฏการณ์เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนคำอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปในรูปแบบโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อสะท้อนองค์ความรู้หรือวิธีการแก้ปัญหาและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้ โดยทั้งครูและนักเรียนร่วมกันประเมินสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chaiwon and Nugultham (2021) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นจริงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในประเด็นมุมมองที่หลากหลาย เป็นการเรียนแบบบูรณาการผ่านการตั้งคำถามนำไปสู่การหาคำตอบด้วยกระบวนการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของผู้เรียนจากห้องเรียนปกติ

ไปสู่โลกของเทคโนโลยี มีการแลกเปลี่ยนความคิดผ่านการใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dammak (2021) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีขั้นตอนที่มุ่งให้นักเรียนได้คิดตั้งคำถามหรือปัญหา และลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ นักเรียนมีการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันผ่านกระบวนการกลุ่มและลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาปรากฏการณ์เพื่อหาคำตอบหรือแก้ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนได้ระดมสมอง แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่มโดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นความคิดให้ผู้เรียนช่วยคิดแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Worawattananon (2020) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ในภาพรวมสูงขึ้นจาก ร้อยละ 49.75 เป็น 81.25 (ระดับน้อยเป็นระดับมาก) และมีระดับทักษะในแต่ละองค์ประกอบเป็นดังนี้ ด้านการให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านใช้วิจารณญาณและการตัดสินใจ และด้านการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านใช้การคิดอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nurdeli et al. (2017) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่ใช้การเรียนแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
2. ครูผู้สอนต้องลดบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ด้วยการกระตุ้นความสนใจ เสริมแรง และให้คำปรึกษาผู้เรียน เพื่อผู้เรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ

3. ครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในการสอนที่เป็นอิสระ โดยการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเสรี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรประยุกต์แนวคิดหรือเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาเทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เช่น Padlet และ Infographic เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความน่าสนใจ ช่วยจัดระเบียบความคิดต่อผู้เรียน รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้นด้วย
2. ควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงระบบ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Butkatunyoo, O. (2022). Phenomenon-based teaching competency development for teacher educators in higher education in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(3), 727-734.
- CBE Thailand (2021). **Competency-based curriculum**. Retrieved Mar 8,2024, from <https://cbethailand.com>
- Chaiwon, T. and Nugultham, K. (2021). Phenomenon-Based Learning: Integrated Learning for Enhancing Learner' Knowledge In The Real World. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 15(2), 251-263
- Dammak, P. (2021). **A Study of Analytical Thinking Skill and Learning Achievement by Phenomenon-based Learning**. (Master Thesis). Srinakharinwirot University.
- Kaewpuang, P. (2023). **Social Studies Curriculum Development**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Laongkaeo, T. (2018). **The Development of Learning Achievement and The Systematic Thinking Ability of The Geographical Learning of Mathayomsuksa 5 Students by Inquiry Based Learning with Flipped Classroom**. (Master Thesis). Silpakorn University.
- Meepian, C. (2019). **The Development of Problem-Solving Skills Using Scenario-Based Learning in the Subject of Social Studies, Religion, and Culture for Prathomsuksa 4 Students**. (Master Thesis). Dhurakij Pundit University.
- Ministry of Education. (2017). **Learning standards and indicators for mathematics learning subject groups Science and Geography in social studies subject group religion and culture (Revised Edition B.E. 2017) according to the Basic Education Core Curriculum B.E. 2008**. Bangkok: Agricultural Co-operative Federation of Thailand, Ltd.

- Nurdeli, L.S. et al. (2017). The Influence of Problem Based Learning Model on Scientific Process Skill and Problem-Solving Ability of Student. **IOSR Journal of Research & Method in Education**, 7(4), 1-9.
- Pongchit, P. (2023, 16 June.) **Problem of Social Studies Learner**. Teacher. Nakhon Nayok Witthayakhom School.
- Phinla, W. and Phinla, W. (2022). Phenomenon-based Learning that Connected to Transdisciplinary in The Classroom of Social Studies Teachers. **Journal of Education Thaksin University**, 22(2), 1-13.
- Worawattananon, S. (2020). **Phenomenon-based learning management to develop critical thinking and problem-solving skills on the phenomenon of the world and natural disasters of grade 6 students**. (Master Thesis). Naresuan University.
-

Research Article

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษ
โดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

LEARNING MANAGEMENT ACTIVITIES TO ENHANCE ENGLISH SENTENCE CONSTRUCTION SKILLS USING LESSON VOCABULARY FOR GRADE 5 STUDENTS

อนุฉิภา กล้าหาญ¹ กษิติศ วัชรพรรณ^{2*} ศิรดา เทียนขาว³ สราวุธ ณ พัทลุง⁴

¹สาขาวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

^{2, 3, 4}สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Anuchida Klahan¹, Kasidit Watcharaphan^{2*}, Sirada Tienkow³, Sarawut Napatalung⁴

¹English Major, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

^{2, 3, 4}English Major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: kasidit@pnru.ac.th

Received: 25-02-2025

Revised: 21-05-2025

Accepted: 05-06-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน 2) ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้อง 2 โรงเรียนประชาภิบาล เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 34 คนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน แบบทดสอบอัตนัย จำนวน 4 ชุด ชุดละ 5 ข้อซึ่งมีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนามาจากแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้เชิงรุก 2) แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในการแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประชาภิบาล มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80.88/80.58 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การออกแบบกิจกรรม การแต่งประโยคภาษาอังกฤษ คำศัพท์ในบทเรียน

ABSTRACT

This research aimed to 1) develop the innovative pedagogical activities designed to enhance students' English sentence construction skills, particularly focusing on the integration of lesson vocabulary; 2) evaluate the efficacy of the instructional plans in improving sentence construction using the introduced vocabulary; and 3) study student satisfaction with a specifically designed questionnaire. A purposefully selected sample of 34 Grade 5 students from Prachaphiban School in Bangkok participated during the second semester of 2023. The research instruments included four instructional lesson plans; four sets of subjective tests, each containing five items, with item-objective congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.87; and a student satisfaction questionnaire concerning the learning activities, which had a reliability coefficient of 0.96. Data analysis revealed significant findings: 1) the pedagogical activities were grounded in established theoretical frameworks, namely backward design, constructivist learning, social interaction, and active learning, 2) the instructional plans demonstrated exceptional efficacy, exceeding established benchmarks ($E1/E2 = 80.88/80.58$), indicating a remarkable improvement in student learning outcomes, and 3) positive student feedback revealed a high level of satisfaction with the implemented activities.

Keywords: Activity Design, English Sentence Construction, Lesson Vocabulary

บทนำ

คำศัพท์เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศ ในสถานการณ์ของการสื่อสาร หากผู้เรียนมีคลังคำศัพท์ที่จำกัดก็จะไม่สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามเจตนาที่ต้องการสื่อสาร (Thornbury, 2002) และผู้เรียนที่รู้คำศัพท์มากก็จะสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วในทุกทักษะมากกว่าผู้เรียนที่รู้คำศัพท์น้อย (Meara, 1996; Staehr, 2008; Agrram, 2020) ความรู้ด้านคำศัพท์ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ (Nation, 2022) ได้แก่ รูปคำศัพท์ (Form) ทั้งการออกเสียงและตัวสะกด ความหมายของคำศัพท์ (Meaning) หมายถึง ความสามารถในการเชื่อมโยงรูปคำศัพท์หรือเสียงกับความหมายที่อยู่ในบริบทต่างๆ ได้ และ การใช้งาน (Use) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำศัพท์แต่งประโยคได้อย่างถูกต้องตามไวยากรณ์ รวมถึง รู้จักคำที่มักปรากฏร่วมกัน (Collocations) เป็นต้น

กรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) ได้กล่าวว่า คำศัพท์หนึ่งคำสามารถมีหลายความหมายได้ในบริบทที่ต่างกัน (Polysemy) เช่นคำว่า Tank สามารถเป็นได้ทั้งถังบรรจุน้ำ (a liquid container) และ รถถัง (an armored armed vehicle) ก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบทที่คำๆ นั้นปรากฏ รวมถึงคำศัพท์หนึ่งคำจะมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่น เป็นคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ เป็นต้น นอกจากนี้ CEFR ยังกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ระดับ A1 ถึง C2 เกี่ยวกับ Vocabulary range ซึ่งหมายถึงขอบเขตและความหลากหลายของคำศัพท์ที่บุคคลรู้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง Vocabulary control ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมและถูกต้องในบริบทต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (Council of Europe, 2001)

โดยแต่ละระดับจะมีคำอธิบายความสามารถในการใช้คำศัพท์ (Can-Do Statements) ที่ผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมในชั้นเรียนได้ (Chartrakul and Damnet, 2021)

การเรียนรู้คำศัพท์ในภาษาต่างประเทศนั้นต้องเริ่มจากการรู้จักคำศัพท์ก่อน แล้วจึงสามารถจดจำ และนึกถึงคำศัพท์นั้นได้เมื่อเวลาผ่านไป รวมถึงความสามารถในการใช้คำศัพท์เพื่อสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Masrai, 2022) ซึ่งในแบบเรียนภาษาอังกฤษนั้น รายการคำศัพท์เป็นการให้นิยามคำศัพท์ที่ผู้เรียนอาจยังไม่รู้มาก่อนเพื่อช่วยผู้เรียนทำความเข้าใจข้อความที่อ่านโดยไม่ต้องเสียเวลาเปิดพจนานุกรม ซึ่งคำนิยามนั้นอาจเป็นคำนิยามในภาษาของผู้เรียน (L1) หรือในภาษาเป้าหมาย (L2) ก็ได้ นอกจากจะใช้คำนิยามด้วยตัวอักษรแล้วยังสามารถแสดงความหมายของคำศัพท์ในรูปแบบของภาพ หรือใช้ทั้งภาพทั้งคำอธิบายเป็นตัวอักษรร่วมกันก็ได้ (Rungwaraphong, 2020)

ในโลกของความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนโดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะนักออกแบบกิจกรรม (Teachers as designers) ซึ่งจะต้องบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (Camacho, Dirckinck-Holmfeld & Tabo, 2023) เช่น ในการเรียนรู้คำศัพท์นั้น หากเป็นการเรียนรู้คำศัพท์ในบริบท (Context-based vocabulary learning) แทนที่จะเป็นการเรียนแบบท่องจำเป็นคำๆ ก็จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนมากกว่า (Webb, 2007) นอกจากนี้หากผู้เรียนมีโอกาสเจอคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วในสถานการณ์ใหม่ หรือฝึกใช้คำศัพท์ในบริบทที่แตกต่างกัน ก็จะช่วยช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้งานคำศัพท์นั้นๆ ได้ดีขึ้น

Masrai (2022) กล่าวว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงรูปคำศัพท์กับความหมายของคำศัพท์เป็นความรู้ที่เกิดจากการรับเข้า (Receptive vocabulary knowledge) ส่วนความสามารถในการใช้คำศัพท์เพื่อแต่งประโยคผ่านการพูดหรือการเขียนเป็นความรู้ในกระบวนการถ่ายทอดสาร (Productive vocabulary knowledge) จากการวิจัยของ Kim & Kim (2022) พบว่าผู้เรียนที่นำเอาคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนรู้จากบทความที่ได้อ่านมาฝึกใช้ในการแต่งประโยค เช่น การเขียนเรียงความ (Essay writing) และการสนทนาด้วยการพิมพ์ข้อความ (Text chat) สามารถพัฒนาคำศัพท์และทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะสร้างสถานการณ์ให้เกิดการถ่ายทอดคำศัพท์ (Vocabulary transfer) โดยฝึกให้ผู้เรียนนำคำศัพท์ที่ได้เรียนรู้จากวิธีการรับสารผ่านทักษะการอ่านมาสู่การฝึกใช้คำศัพท์ในสถานการณ์ของการพูดหรือการเขียนซึ่งเป็นทักษะในการส่งสาร (Output production) ดังนั้น ผู้วิจัย ในฐานะนักศึกษาฝึกสอนได้พบปัญหาของผู้เรียนในการนำคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วในบทเรียนมาแต่งประโยค โดยพบว่าผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์และความหมายของคำศัพท์ได้ดีแต่ไม่สามารถนำคำศัพท์มาใช้แต่งประโยคให้ถูกต้องได้จึงจะส่งผลกระทบต่อทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริง จึงได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Richard, 2013) การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Demirkol Orak & Al-khresheh, 2021) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Vygotsky, 1978) และการเรียนรู้เชิงรุก (Gholami et al., 2014) เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีส่วนร่วมกับกิจกรรม และสามารถพัฒนาทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนได้อย่างมีความหมาย ส่งผลดีต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาในทักษะด้านอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน
2. ศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

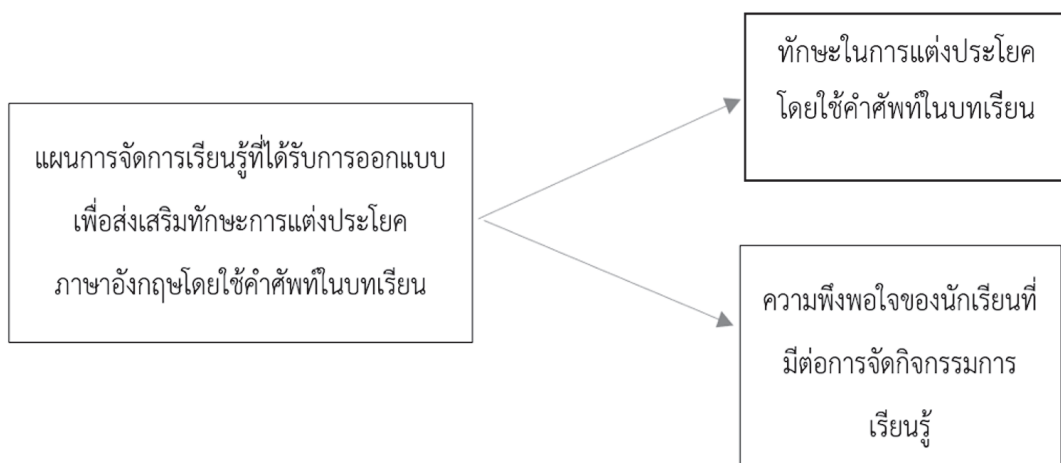
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้องเรียนที่ 2 โรงเรียนประชาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตบางเขน ปีการศึกษา 2566 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะในการแต่งประโยค และ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จำนวน 4 แผน ได้แก่ Illness, Why did you get a fever?, Eating right makes you healthy and smart และ My Diary: Memories of Singapore โดยแต่ละแผนใช้เวลา 45 นาทีต่อสัปดาห์ ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.85)

3.2 แบบทดสอบการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน จำนวน 4 ชุด ชุดละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบอัตนัยซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพอยู่ในระดับใช้งานได้ จากนั้นได้ดำเนินการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นโดยให้ผู้ประเมิน 2 ท่านตรวจให้คะแนนแบบอิสระ (Inter-rater Reliability) แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สันเพื่อประเมินความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ประเมิน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง (ตามเกณฑ์ของ Best & Kahn, 2014: ≥ 0.80) จึงถือว่าแบบทดสอบนี้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการวิจัย โดยแบบทดสอบแต่ละชุดใช้ระยะเวลาในการทำ 15 นาที โดยจะแจกให้นักเรียนทำคาบเรียนหลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้วในแต่ละคาบ

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองในชั้นเรียน

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 1 ข้อ โดยแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเกี่ยวข้องเชิงเนื้อหาของคำถามด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ซึ่งมีค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ตลอดจนความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแก้ไขแล้วมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Taweerat, 2000) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาและวิธีการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นการใช้คำศัพท์ในการแต่งประโยค

4.2 ออกแบบและจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนฝึกสร้างประโยคจากคำศัพท์ในบทเรียน

4.3 นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษเพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงกิจกรรมตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

4.4 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายก่อนเรียน

4.5 จัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบ

4.6 บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนและการตอบสนองต่อกิจกรรมในแบบสังเกตพฤติกรรม

4.7 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนโดยแจกให้นักเรียนทำคาบเรียนหลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้วในแต่ละคาบ

4.8 ให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจให้กับนักเรียนหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ครั้งที่ 4

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ผลที่ได้จากคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากกิจกรรมการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษในระหว่างที่นักเรียนกำลังเรียน เป็นค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทำแบบทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังจากเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งหมด 4 แผน เสร็จสิ้นแล้ว เป็นค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) หรือ E_1 / E_2 (80/80) (Brahmawong, 2013)

5.2 วิเคราะห์ความถูกต้องในการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนในบทเรียน โดยใช้ตารางการประเมินความถูกต้องของการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียน (ดูภาคผนวก)

5.3 วิเคราะห์แนวโน้มและรูปแบบพฤติกรรมของผู้เรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่ผู้สอนได้บันทึกไว้หลังการปฏิบัติการสอนเสร็จสิ้น

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปผลความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนพัฒนามาจากแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward design) การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist learning) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) โดยการตั้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้รายวิชาและรายคาบนั้น ผู้วิจัยใช้หลักการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับที่แตกต่างกับหลักการของการออกแบบการเรียนรู้แบบไปข้างหน้า (Forward design) ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงเส้นที่ตั้งต้นจากการป้อนข้อมูล (Input) หรือเนื้อหาวิชา สู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน (Process) ซึ่งจะนำพาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Output) ในที่สุด (Hosseni, Ohalak & Biria, 2019) แต่การจัดการเรียนการสอนแบบย้อนกลับนั้นจะเริ่มในทิศทางตรงกันข้าม โดยเริ่มต้นจากการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังก่อน นั่นคือ ผู้เรียนสามารถแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนได้ โดยเทียบตามคำอธิบายตามเกณฑ์ CEFR ที่ระดับ A2 ซึ่งสอดคล้องกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รวมถึงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (Ministry of Education, 2008) จากนั้นจึงกำหนดพฤติกรรมหรือหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนด และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นขั้นตอนสุดท้าย (McMillan, 2007)

กิจกรรมที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนที่พัฒนามาจากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มี 4 กิจกรรม ดังนี้

1.1. Sentence Building Cards โดยผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับบัตรคำศัพท์กลุ่มละ 1 ชุด โดยบัตรคำแต่ละใบจะมีคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้ว 1 คำ แต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบัตรคำ กลุ่มใดสามารถแต่งประโยคที่ถูกต้องได้มากที่สุดภายในระยะเวลาที่กำหนดจะเป็นผู้ชนะ และหากกลุ่มใดสามารถใช้คำศัพท์ 2 คำในบัตรคำแต่งประโยคได้ถูกต้อง 1 ประโยคจะได้รับคะแนนโบนัส

1.2. Interactive Storytelling โดยผู้สอนเตรียมโครงเรื่องสั้นๆ และเว้นช่องว่างให้เติมคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วเพื่อทำให้เป็นเรื่องที่สมบูรณ์ แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มจะได้รับใบงานเพื่อช่วยกันเติมคำศัพท์ลงในช่องว่าง กลุ่มใดเติมคำเสร็จก่อนและถูกต้องจะเป็นผู้ชนะ ตัวอย่างเช่น

"Once upon a time, there was a boy named Tom. One day, Tom woke up with a (fever). He felt very sick and had many (symptoms), like a (sore) throat and a headache. His mother took him to the (doctor), who said Tom had a virus and needed (rest). The doctor gave Tom some (medicine) to help him feel better. Tom learned about the importance of (hygiene) and how his immune system fights (infections). After a few days of rest and taking his medicine, Tom began to feel much better and was on the road to (recovery)."

1.3. Healthy Meal Planning โดยครูแบ่งกระดานออกเป็น 4 ช่อง แต่ละช่องเขียนข้อความบนกระดานเป็นหัวเรื่องคือ Breakfast, Lunch, Dinner และ Snacks แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันแต่งประโยคตามโครงสร้างที่กำหนดโดยใช้คำศัพท์ที่เรียนมาแล้วในบทเรียน เช่น "For breakfast, we have ____ because it gives us ____." , "For lunch, we have ____ because it has ____ and ____." , "For dinner, we eat ____ because it makes us ____ and ____." และ "For snacks, we choose ____ because it provides ____." แต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันวางแผนคิดเมนูอาหารและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้ "For breakfast, we have oatmeal and fruit because it gives us energy and vitamins." หรือ "For dinner, we eat grilled chicken and vegetables because it makes us strong and healthy."

1.4. Planning an Imaginary Trip to Singapore โดยครูนำเสนอ Landmarks ที่สำคัญของประเทศสิงคโปร์ ทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้ว จับคู่แล้วมอบหมายให้แต่ละคู่แต่งประโยคและออกมานำเสนอแผนการเดินทาง สถานที่ที่อยากไป และกิจกรรมที่อยากทำในประเทศสิงคโปร์ โดยแสดงตัวอย่างรูปประโยค เช่น "We are planning an exciting trip to Singapore! First, we will visit ____ (landmark) because it is a famous ____ (vocabulary word). Next, we will explore ____ (place) where we will ____ (activity) and learn about ____ (vocabulary word). Finally, we will go to ____ (place) to buy ____ (souvenirs) and create wonderful memories of our journey."

จากตัวอย่างกิจกรรมข้างต้นที่ได้รับการออกแบบบนพื้นฐานของแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนในบทเรียนแต่งประโยคเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของคำและฝึกการใช้งานจริงซึ่งช่วยให้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาไปมากกว่าการจดจำคำศัพท์เพียงอย่างเดียว เนื่องจากการใช้คำศัพท์แต่งประโยคจะทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของคำศัพท์เมื่อคำศัพท์นั้นอยู่ในประโยคร่วมกับคำศัพท์อื่น ผู้เรียนจะรู้จักหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำ ฝึกการเรียบเรียงความคิดซึ่งเป็นทักษะทางปัญญารวมถึงสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ภาษาซึ่งจะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (Beck, McKeown and Kucan, 2013).

2. ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ E_1/E_2 (80/80) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ E_1/E_2

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบ และแบบประเมินหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	
30	24.26	80.88	20	16.11	80.58	80.88/80.58

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่า E_1/E_2 เท่ากับ 80.88/80.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

3. จากการวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการใช้คำศัพท์ที่เรียนมาจัดเรียงเป็นประโยคอย่างมีความหมาย โดย 80% ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสามารถแต่งประโยคได้ถูกต้องมากกว่า 2 ประโยคในชั่วโมงเรียน ขณะที่นักเรียนบางส่วนยังมีข้อผิดพลาดในการใช้คำกริยาในรูป Past Simple ในกิจกรรม Sentence Building Cards ซึ่งจะนำข้อผิดพลาดนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการสอนเสริมเพิ่มเติม

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.77) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. นักเรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ได้ดีขึ้นจากการทำกิจกรรม	4.46	0.74	มาก
2. นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมการแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนในบทเรียน	4.70	0.45	มากที่สุด
3. กิจกรรมช่วยทำให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้น	4.60	0.48	มากที่สุด
4. นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการใช้คำศัพท์แต่งประโยคมากขึ้น	3.96	1.07	มาก
5. กิจกรรมในชั้นเรียนช่วยพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียน	4.39	0.83	มาก
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่	4.36	0.91	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

	รายการที่ประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
7.	กิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ	3.96	1.07	มาก
8.	นักเรียนมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน	4.29	0.83	มากที่สุด
9.	ครูอธิบายขั้นตอน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการ	4.07	0.94	มากที่สุด
10.	นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	4.73	0.44	มากที่สุด
	รวม	4.35	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) โดยมีการกระจายตัวของข้อมูลในระดับปานกลาง ($S.D. = 0.77$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดสามลำดับแรก คือ นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมการแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนในบทเรียน และกิจกรรมช่วยทำให้นักเรียนจดจำคำศัพท์ได้ดีขึ้น ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ นักเรียนรู้สึกมั่นใจในการใช้คำศัพท์แต่งประโยคมากขึ้น และ กิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผลการประเมินยังสอดคล้องกับการสังเกตพฤติกรรมการตอบสนองในชั้นเรียนซึ่งพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มีการยกมือตอบคำถามหรืออาสาเสนอการแต่งประโยคบ่อยครั้ง ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการทำงานร่วมกับเพื่อนในกิจกรรมคู่หรือกลุ่มอย่างกระตือรือร้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือกันทำงาน มีความพยายามใช้คำศัพท์ใหม่ในการแต่งประโยคหรือสื่อสารในชั้นเรียน กล้าที่จะลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา ตั้งใจฟังคำอธิบายและคำแนะนำจากครู สามารถปฏิบัติตามคำสั่งหรือขั้นตอนในการทำกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง รวมถึงแสดงท่าทางหรือสีหน้าที่มีความสุขและสนุกกับการเรียน

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายของการวิจัยการออกแบบ (Design research) ที่ผลการวิจัยอยู่ที่ตัว “design” ซึ่งเน้นการนำเสนอวิธีคิดในกระบวนการออกแบบ (Wongwanich, 2520) เช่นงานวิจัยของ Watcharaphan (2023) ที่นำเสนอขั้นตอนและวิธีคิดที่ใช้ในการออกแบบเชิงกระบวนการโดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ผ่านการเป็นผู้จัดงานสัมมนาออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ผลที่ได้จากการออกแบบ คือ แบบจำลอง I-DEAR เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ที่นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน ที่ผ่านการออกแบบตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอด

ความรู้ความเข้าใจด้านคำศัพท์ที่ได้เรียนไปแล้วในบทเรียนไปสู่การสร้างสรรค์ความรู้ด้วยการใช้คำศัพท์ในการแต่งประโยคในสถานการณ์ที่กำหนด ผลผลิตที่ได้ คือ ทักษะในการแต่งประโยค ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการสื่อสาร ความมั่นใจในการใช้ภาษา รวมถึงทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ Kusmaryati (2018) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์จากการท่องจำเพียงอย่างเดียวไม่น่าเพียงพอ ผู้เรียนควรฝึกใช้คำศัพท์ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามบริบทผ่านกิจกรรมที่เน้นการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์

ผู้สอนในฐานะนักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อนำผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้งก็จะสามารถคิดและออกแบบกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Sukkrong, Wongsothorn, Yordchim & Boonphadung (2022) ที่ใช้หลักการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจในมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ภาคใต้ 3 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์ E_1/E_2 เท่ากับ 78/80 ในด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) และ 80/80 ในด้านจิตพิสัย (Affective domain) และทักษะการพูดของผู้เรียนหลังจากการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ งานวิจัยของ Tassawa, Thienpermpool, Adipattaranan & Yangklang (2021) ยังแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวสร้างสรรค์ความรู้และการใช้กิจกรรมให้ข้อมูลย้อนกลับแบบออนไลน์ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้านทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นไปตามหลักของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ (Felix, 2002) เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem solving teaching) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context-based learning) การสอนภาษาแบบบูรณาการภาษาและเนื้อหา (Content and language integrated learning) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนตามตัวอย่างที่ได้กล่าวมานี้เป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ซึ่งต่างจากการสอนแบบเดิมที่เน้นเนื้อหาและการสอน อันจะส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งพาตนเอง (Autonomous language learner) โดยในงานวิจัยนี้เป็นการนำเสนอแนวคิดในการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วในบทเรียนมาใช้ในการแต่งประโยคซึ่งการแต่งประโยคนั้นเป็นการสร้างสรรค์ทางภาษาที่ต้องอาศัยความรู้ในระดับสูงทั้งด้านพุทธิพิสัยและด้านอภิปัญญา (Nontasee & Sukying, 2020)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนเท่ากับ 80.88/80.58 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 สะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนและแบบฝึกหัดที่ออกแบบมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการแต่งประโยคของนักเรียนระหว่างการเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ได้ในระหว่างการเรียน ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะ

ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Puyati & Adipat (2024) ที่ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.12/86.08 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 โดยพบว่าผู้เรียนมีความคงทนในการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษดีขึ้นหลังจากที่ได้เรียนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์ ซึ่งเกิดจากรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ผ่อนคลาย สนุกสนาน และเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม ก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้คำศัพท์ในการสื่อสารในสถานการณ์ที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ประสิทธิภาพของกิจกรรมที่ออกแบบได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงความกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่ม การอภิปราย และการออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruenkrue & Thamrongsotthisakul (2023) ที่พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบทีมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้วยรูปแบบทีม นอกจากนี้ปัจจัยด้านการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย เช่น บัตรคำ ใบงาน และรูปภาพประกอบ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายและมีความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้ และที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้เรียน ที่เกิดจากการได้รับคะแนน โบนัส หรือการแข่งขันอย่างสร้างสรรค์ในชั้นเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นและตั้งใจเรียนมากขึ้น ดังนั้น การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนยิ่งขึ้นในอนาคต

4. ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการจัดการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการแต่งประโยคภาษาอังกฤษโดยใช้คำศัพท์ในบทเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.77) สอดคล้องกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียนที่มีความกระตือรือร้นและพยายามที่จะใช้คำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วแต่งประโยคในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนและระดมความคิด และการออกแบบกิจกรรมในลักษณะของการแข่งขันเป็นกลุ่มช่วยสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chankana, Pachoei & Boonchum (2024) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเกมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการใช้เกมออนไลน์ช่วยเพิ่มปริมาณความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ทำให้อยากเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น และทำให้จดจำคำศัพท์ได้นานขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ก่อนการให้ผู้เรียนลงมือแต่งประโยค ผู้สอนควรมีการทบทวนคำศัพท์ที่ได้เรียนมาแล้วอีกครั้ง และควรสาคิดการใช้คำศัพท์มาแต่งประโยคตามโครงสร้างประโยคตัวอย่างให้ผู้เรียนก่อนเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนเข้าใจและสามารถสร้างประโยคได้ โดยบางครั้งผู้สอนอาจต้องทบทวนความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างประโยคและหน้าที่ของคำสั้นๆ ก่อนที่จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรม และในการแบ่งกลุ่มควรแบ่งกลุ่มละความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นทีม รู้จักการแบ่งหน้าที่ และการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญทั้งในและนอกห้องเรียน

1.2 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ห้องเรียนที่ 2 โรงเรียนประชานิบาล จำนวน 34 คน ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จึงอาจมีข้อจำกัดในด้านการสรุปผลในภาพรวม (Generalization) ไปยังประชากรกลุ่มอื่นที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น นักเรียนจากโรงเรียนต่างสังกัด พื้นที่ทางภูมิศาสตร์อื่น หรือระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาซ้ำในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความครอบคลุมของผลการวิจัยในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเพิ่มระยะเวลาในการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาผลในระยะยาวต่อทักษะการแต่งประโยคของผู้เรียนโดยพัฒนาแบบทดสอบที่วัดความสามารถในการแต่งประโยคในสถานการณ์ที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัดทักษะการคิดสร้างสรรค์ในการใช้คำศัพท์แต่งประโยค และควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีการสอนแบบนี้กับวิธีการสอนในแบบอื่นๆ

บทสรุป

การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะทางภาษา โดยการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนนำคำศัพท์มาแต่งประโยคตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายชัดเจน การสร้างความรู้ด้วยตนเองส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและการใช้คำศัพท์อย่างลึกซึ้ง ขณะที่การพัฒนาทักษะทางสังคมและการเรียนรู้เชิงรุกช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งนี้ การเรียนรู้คำศัพท์ในบริบทไม่เพียงแต่ทำให้ผู้เรียนรู้ความหมายของคำเท่านั้น แต่ยังช่วยให้สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมในสถานการณ์จริง ช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษามากขึ้นซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนรู้ภาษา

เอกสารอ้างอิง

- Agram, A. (2020). Higher Education Languages of Instruction in Morocco and their impact on the Receptive Vocabulary Size of Moroccan EFL Master Students. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 11(4), 194-206.
- Beck, I. L., McKeown, M. G., & Kucan, L. (2013). *Bringing Words to Life: Robust Vocabulary Instruction*, The Guilford Press.
- Best, J. W., & Kahn, J.V. (2014). *Research in education (10th ed.)*. Pearson New International Edition.
- Brahmawong, C. (2013). Testing the effectiveness of instructional media and teaching packages. *Silpakorn Educational Research Journal, Faculty of Education, Silpakorn University*, 5(1), 7-20. (In Thai)
- Camacho, H., Dirckinck-Holmfeld, L., & Tabo, G. (2023). How to support teachers in becoming teachers as designers of student-centred approaches. *Design and Technology Education. An International Journal*, 28(2), 170-190.

- Chankana, P., Pachoei, W., & Boomchum, P. (2024). The Development of Learning English Vocabulary in Daily Life via Online Games (WordWall): A Case Study of the 4th Year English Major Students at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University. **Aksara Pibul Journal**, 5(1), 75-88. (In Thai)
- Charttrakul, K., & Damnet, A. (2021). Role of the CEFR and English Teaching in Thailand: A Case Study of Rajabhat Universities. **Advances in Language and Literary Studies**, 12(2), 82-89.
- Council of Europe. (2001). **Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment**. Cambridge University Press.
- Demirkol Orak, S., & Al-khresheh, M. H. (2021). In between 21st century skills and constructivism in ELT: Designing a model derived from a narrative literature review. **World Journal of English Language**, 11(2), 166–173.
- Felix, U. (2002). The web as a vehicle for constructivist approaches in language teaching. **ReCall**, 14(1), 2–15.
- Gholami, V., Moghaddam, M., & Attaran, A. (2014). Towards an interactive EFL class: Using active learning strategies. **The Clarion-International Multidisciplinary Journal**, 3(2), 67-74.
- Hosseini, H., Ohalak, A., & Biria, R. (2019). Impact of Backward Design on Improving Iranian Advanced Learners' Writing Ability: Teachers' Practices and Beliefs. **International Journal of Instruction**, 12(2), 33-50.
- Kasidit, W. (2023). Procedural Design for Developing English Major Students' Desirable Characteristics by Being Webinar Organizers. **Journal of Information and Learning**, 34(1), 12-23. (In Thai)
- Kim, S.Y., & Kim, K.S. (2022). Vocabulary Transfer from Reading to Writing: A Comparison of Essay Writing and Synchronous CMC. **The Electronic Journal for English as a Second Language**, 26(1), 1-21.
- Kusmaryati, S.E. (2018). A Model of Communicative Teaching and Learning of English Vocabulary through Interactive Activities. **PROMINENT Journal**, 1(1), 21-36.
- Masrai, A. (2022). The relationship between two measures of L2 phonological vocabulary knowledge and L2 listening comprehension. **TESOL Journal**, 13(1), 1-16.
- McMillan, J. H. (2007). **Classroom assessment: Principles and practice for effective Standards based instruction**. Pearson/Allyn & Bacon.
- Ministry of Education. (2008). **The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)**. http://academic.obec.go.th/images/document/1559878925_d_1.pdf. (In Thai)
- Meara, P.M. (1996). The dimensions of lexical competence. In G. Brown, K. Malmkjaer, & J. Williams, (eds), **Performance and Competence in Second Language Acquisition**. Cambridge: Cambridge University Press.

- Nation, I.S.P. (2022). **Learning vocabulary in another language** (Cambridge Applied Linguistics) (3rd ed.). Cambridge University Press.
- Nontasee, W., & Sukying, A. (2020). The Acquisition of Vocabulary Knowledge in Thai EFL High School Students. **Journal of Man and Society, Faculty of Humanities and Social Sciences**, 6(1), 64-87.
- Puyati, N., & Adipat, S. (2024). The Development Learning of English Vocabulary Retention by Using English Vocabulary Game for Students in Prathomsuksa 6. **Journal of Institute of Trainer Monk Development**, 7(2), 13-24. (In Thai)
- Richards, J. (2013). **Curriculum approaches in language teaching: forward, central and backward design**. Australia: Sage.
- Ruenkrue, A., & Thamrongsotthisakul, W. (2022). The Development of Team-Based Learning Activities to Enhance English Grammatical Ability for Grade 4 Students. **Suan Dusit Graduate School Academic Journal**, 19(1), 49-64. (In Thai)
- Rungwaraphong, P. (2020). Using Glosses for Vocabulary Assistance in Thai EFL Reading Classes: An Investigation of Preferences, **Effective Types and Elements**. **Electronic Journal of Foreign Language Teaching**, 17(1), 301-317.
- Staehr, L.S. (2008). Vocabulary size and the skills of listening, reading, and writing. **Language Learning Journal**, 36(2), 139-152.
- Sukkrong, J., Wongsothorn, A., Yordchim, S., & Boonphadung, S. (2022). The Development of Business English Speaking for Communication Course for Business English Students at Three Rajabhat Universities in Southern Thailand. **Narkputparitat Journal**, 14(1), 33-42.
- Tassawa, P., Thienpermpool, P., Adipattaranan, N., & Yangklang, P. (2021). The Development of Students' English Writing Competency by Using Constructivist Teaching Model and Using Online Peer Feedback. **Social Sciences Research and Academic Journal**, 16(1), 59-70. (In Thai)
- Taweerat, P. (2000). **Research methodology in behavior and social science (7th ed.)**. Srinakharinwirot University.
- Thornbury, S. (2002). **How to Teach Vocabulary**. Malaysia: Pearson Education Limited.
- Vygotsky, L. S. (1978). Socio-cultural theory. **Mind in society**, 6, 52-58.
- Webb, S. (2007). Learning word pairs and glossed sentences: the effects of a single context on vocabulary knowledge. **Language Teaching Research**, 11(1), 63-81.
- Wongwanich, S. (2020). **Design Research in Education**. Cupress. (In Thai)
-

Research Article

การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร SPECIAL MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SCHOOLS UNDER THE SAIMAI DISTRICT OFFICE, BANGKOK.

นางนุช ลำเลิศ* ศิริรัตน์ ทองมีศรี

สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Nongnut Lamloes*, Sirirat Thongmeesri

Educational Administration Program, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: 6651751602206@pnru.ac.th

Received: 10-03-2025

Revised: 22-05-2025

Accepted: 05-06-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู จำนวน 198 คน ที่คัดเลือกโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.60) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม ($\bar{x}$ = 4.57) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 4.56) ส่วนด้านคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = 4.49) และ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา เขตสายไหม

ABSTRACT

This research aims to 1) study the level of teachers' opinions regarding the management of special education by school administrators in schools under the Saimai District Office, Bangkok; and 2) compare teachers' opinions on special education management classified by educational qualifications, work experience, and school size. This is a quantitative research study. The research instrument was a questionnaire. The sample consisted of 198 government teachers, selected using Krejcie and Morgan's sampling table. The data obtained from the questionnaires were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation, as well as one-way analysis of variance (ANOVA). The findings revealed that 1) the overall special education management of school administrators was at the highest level. The highest-rated aspect was administrative and management processes ($\bar{x} = 4.60$), followed by inclusive education participation ($\bar{x} = 4.57$) and instructional activities ($\bar{x} = 4.57$) and instructional activities ($\bar{x} = 4.49$). 2) A comparison of teachers' opinions on special education management, categorized by educational qualifications, work experience, and school size, showed statistically significant differences at the 0.01 level.

Keywords: Special Education Management, School Administrators, Saimai District

บทนำ

จากกระแสพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช “งานช่วยเหลือผู้พิการนี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้เป็นผู้อยากจะพิการ และอยากช่วยตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขา ให้สามารถที่จะปฏิบัติงานอะไร เพื่อชีวิตและมีเศรษฐกิจของครอบครัวจะทำให้เกิดสิ่งที่หนักในครอบครัว หนักแก่ส่วนรวม ฉะนั้นนโยบายที่จะทำก็คือ ช่วยเขาให้ช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อจะ让他สามารถเป็นประโยชน์ ต่อสังคม” (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022) จากกระแสพระราชดำรัสด้านการศึกษาข้างต้น ทรงเห็นความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนและนโยบายในการช่วยเหลือผู้พิการ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างโอกาสการเข้าถึง การศึกษาอย่างมีคุณภาพให้กับผู้พิการ ถือเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งผลทำให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ 2562 (Office of the Council of State, 2013) ตามมาตรา 10 กล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ถึงทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส จัดให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้มีสิทธิได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ

ที่กำหนดในกฎกระทรวงทั้งนี้ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 โดยคนพิการได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมและได้รับการดูแลช่วยเหลือตั้งแต่แรกเกิดแรกพบหรือแรกวินิจฉัย ซึ่งคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมระบบสนับสนุน การเรียนการสอนพร้อมกับประสานความร่วมมือจากชุมชนและนักวิชาชีพ (Office of the Prime Minister, 2008) การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความครอบคลุมทั้ง 7 ด้านอย่างเหมาะสมและเป็นระบบ โดยในด้านการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจและโรงเรียนให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านการวางแผนมีการวางแผนกลยุทธ์ร่วมกับครอบครัวและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ด้านวิชาการมีการจัดกิจกรรมตามความจำเป็นพิเศษและจัดทำแผนเฉพาะบุคคล ครูได้รับการสนับสนุนทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ด้านบุคคลมีการสรรหา พัฒนา และรักษากรุณผู้สอนอย่างเป็นระบบ มีขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านงานทั่วไปมีการปรับสภาพแวดล้อม พัฒนารูขี้อย่างเหมาะสม และจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุน ด้านงบประมาณมีการจัดสรรตามความจำเป็นและเน้นผลงานเป็นสำคัญ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้ความสำคัญกับการเข้าถึงของทุกคนอย่างเท่าเทียม สะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Somrudee Palawuttithotai, 2023)

การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่กล่าวมาพบว่า กรุงเทพมหานครมีหน้าที่บริหารจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดรับนักเรียนทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ โดยพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาพิเศษ คือ การจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบกับข้อมูลจากแผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ. 2565 สำนักการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษา (SWOT Analysis) พบจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านบุคลากร ขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษ บุคลากรที่ไม่ตรงตามวิชาเอก กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งล่าช้า บางโรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษ บางโรงเรียนไม่มีครูการศึกษาพิเศษ ด้านเศรษฐกิจ ฐานะครอบครัวของผู้ปกครองมีความยากจน ทำงานรับจ้างไม่มีเวลาดูแลนักเรียน และหนึ่งในสาเหตุสำคัญ คือ การเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ทำให้ผู้ปกครองไม่ยอมรับความจริง ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และทำให้ไม่นำนักเรียนในความปกครองไปพบแพทย์เพื่อให้ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการบริหารงานเป็นหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับประเภทและระดับความพิการ หรือ ความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละระดับชั้น จำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีทั้ง การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมและแบบเรียนรวม (Bangkok Metropolitan Administration, 2022)

ในปัจจุบัน การจัดการศึกษาพิเศษนับเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาในทุกระดับ เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับนักเรียน

ทั่วไป พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และนโยบายการศึกษาพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสิทธิและแนวทางไว้ชัดเจน แต่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนยังคงพบอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบริบทและข้อจำกัดเฉพาะตัว โรงเรียนหลายแห่งในเขตสายไหมมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ารับการศึกษ แต่กลับขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ขาดสื่อและอุปกรณ์ช่วยสอน รวมถึงขาดความรู้ความเข้าใจในหมู่ครูทั่วไปและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทุกด้าน ตั้งแต่การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ไปจนถึงการสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน เช่น การสร้างความเข้าใจในหมู่ครูและนักเรียนให้เกิดการยอมรับและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การบริหารงานภายใต้งบประมาณจำกัด การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละประเภท รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การจัดการศึกษาพิเศษเกิดประสิทธิผลสูงสุด

การศึกษาปัญหาและที่มาของการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้เราเข้าใจสภาพปัญหา อุปสรรค และความท้าทายที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ นำไปสู่การหาแนวทางหรือรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษ และส่งเสริมสิทธิทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้โรงเรียนในเขตสายไหมและพื้นที่อื่น ๆ สามารถจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูจำนวน 198 คน ที่คัดเลือกโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .78 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าแปรปรวนทางเดียว ในการวิจัยนี้มีการศึกษาระดับการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งระดับประถมศึกษา และมีธยมศึกษาตอนต้น จึงตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในพื้นที่กรุงเทพมหานครทุกคน และ เพื่อจะได้มีแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และนำไปพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษาพิเศษ โดยมี 5 โรงเรียน จำนวน 408 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษาพิเศษ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, as cited in Jittirat Saengleuthuthai, 2016) ส่วนวิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน

2.1.1 คุณวุฒิการศึกษา

2.1.1.1 ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ

2.1.1.2 มีคุณวุฒิปริญญาด้านการศึกษาพิเศษ

2.1.1.3 ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ

2.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

2.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

2.1.2.2 5 - 10 ปี

2.1.2.3 มากกว่า 10 ปี

2.1.3 ขนาดของโรงเรียน

2.1.3.1 ขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 400 คน)

2.1.3.2 ขนาดกลาง (มีนักเรียน 401-800 คน)

2.1.3.3 ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 801-1,500 คน)

2.1.3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เนื่องจากผู้วิจัยทำวิจัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยกรุงเทพมหานคร

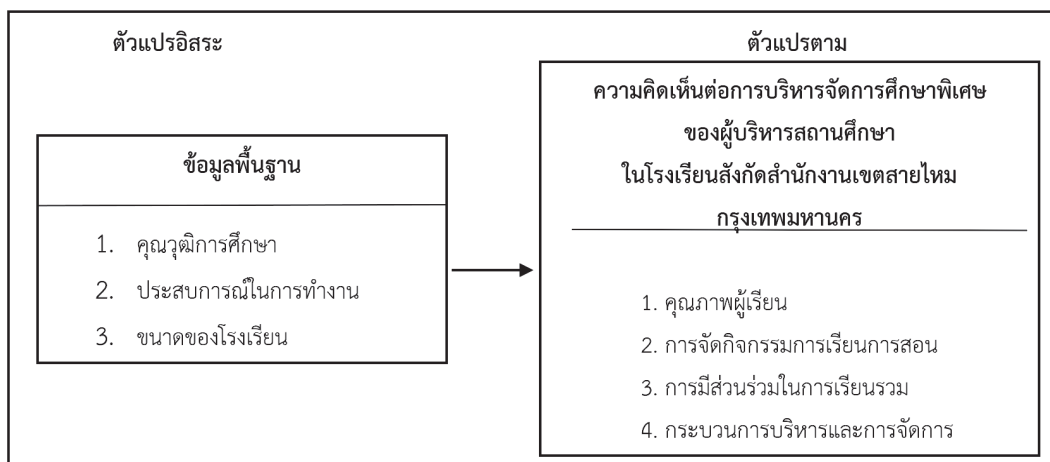
มีเกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษของกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และ 4) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

สมมติฐาน

ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และปฏิบัติงานในขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยทำวิจัยในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยกรุงเทพมหานครมีเกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษ ของ (Bangkok Metropolitan Administration, 2017) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และ 4) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์และแสดงผลของการวิจัยออกมาเป็นจำนวนและร้อยละ โดยทำการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาพิเศษ โดยมี 5 โรงเรียน จำนวน 408 คน (Bangkok Metropolitan Administration, Education Bureau, 2023)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาพิเศษ โดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, as cited in Jittirat Saengleuthuthai, 2016) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้ ในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยทำการแบ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตสายไหมทั้งหมดออกเป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยคัดเลือกเฉพาะโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาพิเศษ หลังจากนั้นจึงสุ่มเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้โรงเรียนที่เข้าร่วมมีโอกาสถูกเลือกอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อได้รายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนข้าราชการครูที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน โดยคำนวณตามสัดส่วนของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน (Proportional Sampling) เพื่อให้การสุ่มเป็นไปอย่างเหมาะสมและครอบคลุมความหลากหลายของข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ในขั้นตอนสุดท้าย ผู้วิจัยสุ่มเลือกข้าราชการครูภายในแต่ละโรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ การทำบัญชีรายชื่อครูทั้งหมดในโรงเรียน จากนั้นใช้การจับฉลากหรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการสุ่มเลือกบุคคลที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มเลือกครูตามลำดับรายชื่อเป็นช่วง ๆ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 198 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อความเกี่ยวกับ คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) คุณภาพผู้เรียน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) การมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และ 4) กระบวนการบริหารและการจัดการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scale) กำหนดเกณฑ์การวัดระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตัวชี้วัดของสิ่งที่ต้องการวัดอย่างละเอียด ครบถ้วน และชัดเจน

2. ผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามด้วยตนเอง ให้ครอบคลุมตัวแปรการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item - Objective Congruence: IOC) ได้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

4. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ แล้วทดลองใช้ (try-out) กับครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนเสนานิคม จำนวน 30 คน เพื่อกำหนดค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, as cited in Kasem Mahingsadet, 2019) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.78

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วมาแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครที่จัดการศึกษาพิเศษ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อขอความ อนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 แห่ง ในการแจกแบบสอบถามแก่ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่จัดการศึกษาพิเศษ ด้วยการส่งแบบสอบถามและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามแบบสอบถามจากโรงเรียนต่างๆ ด้วยตนเอง โดยกำหนดวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้กลับมา จำนวน 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 2 สัปดาห์

4. นำแบบสอบถามที่ได้กลับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำไปประเมินผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ผลต่อไป

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมา ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เป็นรายข้อ และรายด้านแล้วนำไปแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งการกำหนดเกณฑ์สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	มีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	มีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	มีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	มีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	มีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ด้วยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test)

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ให้ทำการเปรียบเทียบหาความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (LSD'S Post hoc Comparison)

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ทำในรูปตารางประกอบบรรยาย

ผลการศึกษา

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนลงรหัสข้อมูล และประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปตามลำดับ การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ พบว่า ด้านคุณวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 151 คน

คิดเป็นร้อยละ 75.90 รองลงมา คือ มีคุณวุฒิปริญญาด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 และผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมาคือ ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 ด้านขนาดของโรงเรียน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. คุณวุฒิการศึกษา		
ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ	151	75.90
มีคุณวุฒิปริญญาด้านการศึกษาพิเศษ	25	12.60
ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ	22	11.50
รวม	198	100.00
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	34	17.30
5-10 ปี	59	29.80
มากกว่า 10 ปี	105	52.90
รวม	198	100.00
3. ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดกลาง (มีนักเรียน 401-800 คน)	11	5.70
ขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 801-1,500)	82	41.40
ขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป)	105	52.9
รวม	198	100.00

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.690) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการ

บริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.637) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.667) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 4.56, S.D. = 0.714) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{x}$ = 4.49, S.D. = 0.744) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยรวม

การบริหารจัดการศึกษาพิเศษ ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=198			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.49	0.744	มาก	4
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.56	0.714	มากที่สุด	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม	4.57	0.667	มากที่สุด	2
4. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.60	0.637	มากที่สุด	1
รวม	4.55	0.690	มากที่สุด	

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา

การบริหาร จัดการศึกษาพิเศษ ของผู้บริหาร สถานศึกษา	คุณวุฒิการศึกษา						F	P
	ไม่มีคุณวุฒิ		มีคุณวุฒิ		ผ่านการอบรม			
	ด้านการศึกษาพิเศษ		ด้านการศึกษาพิเศษ		ด้านการศึกษาพิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.572	0.606	4.383	0.819	4.097	0.724	6.112	0.003**
2. ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	4.627	0.619	4.613	0.565	4.110	0.884	6.822	0.001**

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การบริหาร จัดการศึกษาพิเศษ ของผู้บริหาร สถานศึกษา	คุณวุฒิการศึกษา						F	P
	ไม่มีคุณวุฒิ		มีคุณวุฒิ		ผ่านการอบรม			
	ด้านการศึกษาพิเศษ		ด้านการศึกษาพิเศษ		ด้านการศึกษาพิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านการมีส่วนร่วม ในการเรียนรวม	4.641	0.549	4.558	0.612	4.154	0.785	7.301	0.001**
4. ด้านกระบวนการ บริหารและการ จัดการ	4.627	0.619	4.613	0.565	4.110	0.884	6.822	0.002**
ภาพรวม	4.626	0.560	4.556	0.628	4.145	0.755	6.988	0.001**

หมายเหตุ ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหาร จัดการศึกษาพิเศษ ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	P
	น้อยกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.651	0.469	4.736	0.487	4.302	0.745	10.095	0.000**
2. ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	4.676	0.505	4.788	0.473	4.395	0.766	7.541	0.001**
3. ด้านการมีส่วนร่วม ในการเรียนรวม	4.676	0.477	4.782	0.467	4.417	0.675	7.891	0.001**
4. ด้านกระบวนการ บริหารและการ จัดการ	4.720	0.447	4.822	0.420	4.452	0.670	8.700	0.000**
ภาพรวม	4.681	0.449	4.782	0.437	4.391	0.693	9.171	0.000**

หมายเหตุ ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารจัดการศึกษา พิเศษของผู้บริหาร สถานศึกษา	ขนาดโรงเรียน						F	P
	กลาง		ใหญ่		ใหญ่พิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.922	0.074	4.101	0.670	4.751	0.527	32.209	0.000**
2. ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้การสอน	5.000	0.000	4.158	0.733	4.828	0.464	33.869	0.000**
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการ เรียนรวม	5.000	0.000	4.188	0.650	4.824	0.416	38.734	0.000**
4. ด้านกระบวนการบริหาร และการจัดการ	5.000	0.000	4.237	0.661	4.857	0.371	38.037	0.000**
ภาพรวม	4.980	0.018	4.171	0.642	4.815	0.433	38.941	0.000**

หมายเหตุ ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ด้านคุณวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 75.90 รองลงมาคือ มีคุณวุฒิปริญญาทางการศึกษาพิเศษ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 และผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมาคือ ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 ด้านขนาดของโรงเรียน

ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.40 และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.690) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.637) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.667) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.714) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียน ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.744) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้

บริหารสถานศึกษามีความสามารถและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาพิเศษเป็นอย่างดี ทั้งในด้านการบริหาร การจัดกิจกรรม และการสนับสนุนการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Arucha Sawanglok (2019: Abstract) ได้ศึกษา การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐาน การจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษาดังกล่าวอาจเกิดจากความแตกต่างในบริบท ของโรงเรียนและทรัพยากรที่ได้รับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตสายไหมอาจมีการสนับสนุนที่เพียงพอ ทั้งด้าน งบประมาณ บุคลากร และนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถบริหารจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ในขณะที่โรงเรียนเรียนรวมในกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรีอาจเผชิญกับข้อจำกัดด้าน บุคลากรเฉพาะทางและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านนโยบายและแนวทาง ปฏิบัติของแต่ละพื้นที่อาจส่งผลให้ระดับการบริหารจัดการศึกษามีความแตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหาร จัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนก ตามคุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าคุณวุฒิของผู้บริหาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในด้านคุณภาพผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และกระบวนการบริหารและการจัดการ ความแตกต่างนี้อาจสะท้อนถึง ระดับความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของผู้บริหารที่มีผลต่อการพัฒนาระบบการศึกษา อย่างไรก็ตาม ควรมีความพัฒนาและอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้บริหารทุกระดับสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและ เท่าเทียมกัน ไม่สอดคล้องกับ Echols (1992) ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อ การเรียนรวมของเด็กปัญญาอ่อนในการศึกษาปกติจากโรงเรียนในรัฐเท็กซัส ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนไม่ต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่ามีความคิดเห็นในทางบวกต่อการเรียน รวมมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กปัญญาอ่อนมาก่อนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรวมไม่แตกต่างจาก ครูที่ไม่มีประสบการณ์ ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษาด้านคุณวุฒิของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหาร จัดการศึกษาพิเศษ อาจเกิดจากความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างและบริบททางการศึกษา ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์มี ผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในด้านคุณภาพผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และกระบวนการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ มากอาจมีความเข้าใจเชิงลึกและแนวทางบริหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ควรส่งเสริมการพัฒนา ทักษะให้กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ Sakunmuang (2013) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม ประสบการณ์ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษานี้อาจเกิดจากความแตกต่างของปัจจัย ด้านโครงสร้างองค์กร นโยบายสนับสนุน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในแต่ละพื้นที่อาจส่งผลต่อความแตกต่าง

ของผลลัพธ์ ซึ่งอาจไม่ได้สะท้อนถึงประสิทธิภาพที่แท้จริงของการบริหารจัดการในระดับผู้บริหารโดยตรง ทำให้ความแตกต่างของประสิทธิภาพการบริหารจัดการลดลง ในขณะที่การศึกษานี้เน้นถึงผลกระทบของประสบการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะในด้านคุณภาพผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการเรียนรวม และกระบวนการบริหารและการจัดการ โรงเรียนขนาดใหญ่ อาจมีทรัพยากรและบุคลากรที่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษ ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและบุคลากร ดังนั้น ควรมีมาตรการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถบริหารจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน ไม่สอดคล้องกับ Ruangngam (2012) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากาการบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ความไม่สอดคล้องของผลการศึกษานี้อาจเกิดจากความแตกต่างของเกณฑ์การวัดผลและบริบทของโรงเรียนที่ศึกษา ซึ่งอาจมีโครงสร้างการบริหาร ทรัพยากร และการสนับสนุนที่แตกต่างจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร อีกทั้งโรงเรียนในพื้นที่เมืองใหญ่อาจมีทรัพยากรและบุคลากรที่พร้อมกว่าโรงเรียนในพื้นที่ชนบท ทำให้ผลลัพธ์เกี่ยวกับผลกระทบของขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน นอกจากนี้ ความหลากหลายของนโยบายและการจัดสรรงบประมาณอาจส่งผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาพิเศษในแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าการบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารและครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการศึกษาพิเศษ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ กำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีความรู้และทักษะที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยหรืออยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ตลอดจนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษ และลดความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษา

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ขณะที่ด้านคุณภาพผู้เรียนยังมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการบริหารจัดการระบบ แต่ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาโดยตรงต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาแผนการดำเนินงานด้านคุณภาพผู้เรียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งด้านการประเมินผล ความก้าวหน้ารายบุคคล และการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน พร้อมทั้งสนับสนุนผู้บริหารในด้านที่ยังมีจุดอ่อน เพื่อยกระดับการศึกษาพิเศษอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และสนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง รวมถึงเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาที่อำนวยความสะดวกตลอดการดำเนินงาน ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Arucha Sawanglok. (2019). Management of Inclusive Education Based on Educational Management Standards in Inclusive Schools under the Bangkok Metropolitan Administration. **Journal of Research in Administrative Development, Suan Sunandha Rajabhat University**, 9(2) (May–August 2019): 162-171.
- Bangkok Metropolitan Administration. (2022). **Bangkok educational management development plan for persons with disabilities**. Bangkok: Bangkok Metropolitan Administration.
- Bangkok Metropolitan Administration. (2017). **Guidelines for special education management in Bangkok Metropolitan Administration**. Bangkok, Thailand: Bangkok Metropolitan Administration.
- Bangkok Metropolitan Administration, Education Bureau. (2023). **Title of the report or document**. Bangkok, Thailand: Bangkok Metropolitan Administration.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.)**. HarperCollins.
- Echols, I.J., An analysis of elementary teachers opinions toward mainstreaming moderately to severely mentally retarded children in regular education in some selected schools in Texas. **Dissertation abstracts international (1992)**, 254.
- Education for Persons with Disabilities Act, B.E. (2008) (Amended Version No. 2, B.E. 2556 [2013]),

published in the Royal Gazette, Vol. 130, Part 42 A (May 17, 2013): 1-3

Jittirat Saengleuthuthai. (2016). **Research methodology in education**. Bangkok: Academic Press.

Kasem Mahingsadet. (2019). **Educational measurement and evaluation**. Bangkok: Academic Press.

Kasorn Sakulmuang. (2013). **A Study on the Administration and Management Conditions of Lead Schools for Inclusive Education Using the SEAT Framework in Schools under the Trat Primary Educational Service Area Office**. Master's Thesis in Educational Administration, Graduate School, Rambhai Barni Rajabhat University.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). **Economic and Social Development Plan Thirteenth National Edition 2022-2026**. Bangkok: Office of the Prime Minister, 2022.

Office of the Prime Minister. (2008). **The Act on the Provision of Education for Persons with Disabilities B.E.** Bangkok: Office of the Prime Minister.

Office of the Council of State. (2013). **National Education Act B.E. 2542 (1999) as Amended (Second Amendment) B.E. 2545 (2002)**. Bangkok: Kurusapha Ladprao.

Somrudee Palawuttithotai. (2023). Special Education Management in Schools under the Bangkok Metropolitan Administration. **Journal of Educational Innovation and Research**, 7(4), 1253–1269. <https://doi.org/10.14456/jeir.2023.103>

Surasak Rueng-ngam. (2012). **A Study on the Administration of Inclusive Education in Lead Schools under the Bangkok Metropolitan Administration**. Master's Thesis in Educational Administration, Graduate School, Srinakharinwirot University.

.....

Research Article

แนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร GUIDELINES FOR ENHANCING MORALE OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER BANG KHEN DISTRICT OFFICE, BANGKOK

กิตติyarut การ์ิก* และ เบญจวรรณ ศรีมารุต
สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Kitiyarut Karik* and Benjawan Srimarut
Educational, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: 6651751602204@pnru.ac.th

Received: 03-05-2025

Revised: 08-06-2025

Accepted: 18-06-2025

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู 2) แนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 161 คน ได้มาจากการเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, $S.D.=0.70$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ความก้าวหน้าในอาชีพ รายได้และสวัสดิการ สภาพการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ผู้บริหารควรลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน จัดสรรเจ้าหน้าที่ช่วยงานด้านธุรการ มอบหมายงานตามความสามารถของครู ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี รวมถึงเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น รับฟังปัญหา ยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันในองค์กร มีระบบให้รางวัลที่เป็นธรรม และจัดสวัสดิการที่เหมาะสม

คำสำคัญ: ขวัญและกำลังใจ การพัฒนาขวัญและกำลังใจ

ABSTRACT

The purposes of this independent study were 1) to study the morale and job performance of government teachers 2) to study guidelines to increase morale in job performance of

government teachers in schools under the Bang khen District Office, Bangkok. The population included 161 teachers in schools under the Bang khen District Office, Bangkok, obtained from Krejci and Morgan's table. The tools were a five-point rating scale questionnaire with a reliability of 0.94 and a semi-structured interview form. Statistical analysis included mean, percentage, and standard deviation.

The results revealed that 1) the morale in job performance of government teachers was overall at a high level ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.70). When analyzed by specific factors, one of the factors was rated at the highest level, and the other four factors were rated at the high level. The most influential factor was relationships with colleagues, followed by career advancement, salary and welfare, working conditions, and relationships with administrators; 2) school administrators should reduce non-teaching workloads, allocate administrative staff for clerical tasks, assign tasks based on teachers' expertise, and promote professional development. Additionally, they should foster a positive work environment, encourage teachers to express their opinions, actively listen to their concerns, and cultivate mutual respect within the organization. A fair reward system and appropriate welfare benefits should also be implemented to enhance teacher morale

Keywords: Morale, Development of Morale

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้ ทักษะ ค่านิยมและทัศนคติที่จำเป็นในการพัฒนาตนเองและสังคม การศึกษายังส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค เป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและนวัตกรรมซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในทุกมิติ ช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในระยะยาว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแนวทางและกรอบการจัดการศึกษาของประเทศไทย เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวเข้าสู่ความเจริญได้อย่างยั่งยืนตลอดจนเกิดสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 บททั่วไปความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยความสำคัญนี้ การพัฒนาการศึกษาในกรุงเทพมหานครได้มีการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อตอบสนองความท้าทายทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับและนโยบายในการบริหารราชการครอบคลุมภารกิจด้านการปกครองและการพัฒนาในมิติต่างๆ การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครถือเป็นภารกิจสำคัญเพื่อพัฒนา

คุณภาพชีวิตของประชาชนและเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครเพื่อรองรับการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งพันธกิจและนโยบายหลักของกรุงเทพมหานครตลอดมาให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาให้เยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งองค์ความรู้ มีคุณธรรมและมีทักษะในการดำรงชีวิต การพัฒนาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีทิศทางเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพและการสนับสนุนสื่อการสอน การสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Bangkok Metropolitan Administration, Education Office, 2020)

ครูจึงเป็นบุคลากรหลักที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ครูไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ แต่ยังมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (Ministry of Education., 2019) ด้วยความสำคัญของบทบาทครูที่มีต่อระบบการศึกษาและสังคมโดยรวม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงานของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของครู (Somchai Laksana, 2019) ครูที่มีขวัญและกำลังใจที่ดีย่อมมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจ และมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ (Runcharoen, 2018) ในทางกลับกันหากครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานอาจส่งผลให้เกิดความท้อแท้ ขาดความกระตือรือร้นและอาจนำไปสู่การลาออกหรือการย้ายงานซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม ความวิตกกังวลและขาดแรงจูงใจในการทำงานซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนในที่สุด หากจะกล่าวถึงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของครู นั่นก็คือ ผู้บริหาร เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้นำและผู้กำหนดทิศทางของสภาพการทำงานในโรงเรียน บทบาทนี้ส่งผลต่อความรู้สึกของครูที่มีต่อองค์กร ความทุ่มเทในการทำงานและคุณภาพการสอนในหลายมิติ ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มกำลัง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถในด้านวิชาการ เทคนิคกระบวนการ การกำหนดนโยบายขององค์กร การบังคับบัญชา การจัดสวัสดิการ ภาวะผู้นำ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานให้เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข การทำงานก็จะบรรลุตามวัตถุประสงค์และสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ (Phongsriwat, 2018)

สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานครเป็นหนึ่งในหน่วยงานทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลและพัฒนาการศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบโดยมีโรงเรียนในสังกัดหลายแห่งที่ต้องไปเผชิญกับความท้าทายในการรักษาและพัฒนาขวัญและกำลังใจของครูท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่รวดเร็ว ตลอดจนความคาดหวังที่สูงขึ้นจากสังคมต่อบทบาทและหน้าที่ของครู การศึกษาและพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในพื้นที่นี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขในการทำงาน (Bangkok Metropolitan Administration, Education Office,

2020) และงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีการศึกษาถึงบริบทของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ตลอดจนเสนอแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างขวัญกำลังใจที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการกำหนดนโยบาย มาตรการที่เหมาะสมในการพัฒนาขวัญและกำลังใจของครู อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู เสริมสร้างความผูกพันและพอใจในการทำงาน ลดอัตราการลาออก ปฏิบัติงานอย่างมีความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการทำงาน เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพให้เป็นครูมืออาชีพ
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้วางนโยบายและดำเนินการพัฒนาขวัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 279 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 161 คน ได้มาจากการเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชีซีและมอร์แกน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2.ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

- 2.1.1 สภาพการปฏิบัติงาน
- 2.1.2 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา
- 2.1.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- 2.1.4 รายได้และสวัสดิการ
- 2.1.5 ความก้าวหน้าในอาชีพ

2.2 เสนอแนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ระดับลึก (In depth interview) ผู้วิจัยทำการเลือกอย่างเจาะจง (Purposive Selection) คือ 1) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับวิทยฐานะเชี่ยวชาญ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลในด้านการพัฒนา ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

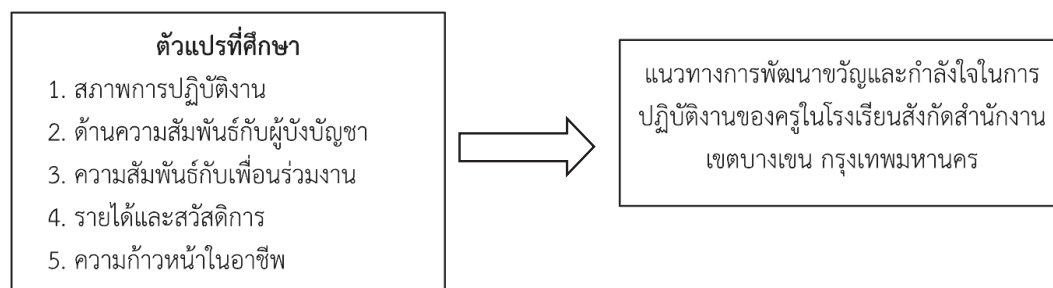
พื้นที่ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เดือนกรกฎาคม 2567 ถึง เดือนมีนาคม 2568

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของนักวิชาการหลายท่าน ประกอบด้วย Sa-ang, S. (2022) Singdet, J. (2021) Yakoh, R. (2021) Yangsawat, S. (2021) Kongthap, A. (2021) Rahula, W. (2020) Thunkul, N. (2017) Chunphan, U. (2015) สามารถสรุปกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) คือรูปแบบการวิจัยที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภายในงานวิจัยเดียวกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากขึ้นกว่าการใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยมีจำนวน 5 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 279 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 161 คน ได้มาจากการเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้จำนวนสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง

3 ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ระดับลึก ผู้วิจัยทำการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง รวม 3 คน ดังนี้

1) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับวิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน

3) ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้รับรางวัลในด้านการพัฒนา ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การทำงาน โดยแบบสอบถามแบบปลายปิด (Close – ended response questions) แบบมี 2 คำตอบ (Dichotomous choice questions) และคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple choice questions)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ลักษณะคำถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามมาตราการวัดลิเคอร์ท โดยกำหนดน้ำหนักเป็น 5 ระดับ (Rating scale) ดังนี้

5 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โดยผู้วิจัยมีการกำหนดคำถามเป็นแนวแบบมีความยืดหยุ่น ซึ่งการสัมภาษณ์สนทนา ผู้ตอบสามารถที่จะแสดงความคิดเห็น ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนในคำตอบและได้ข้อมูลที่มีความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งประเด็นที่ใช้ตั้งคำถามหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตัวชี้วัดของสิ่งที่ต้องการวัดอย่างละเอียด ครบถ้วน และชัดเจน

1.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความเห็นในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item - Objective Congruence: IOC) ได้ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.4 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ แล้วทดลองใช้ (try-out) กับครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อกำหนดหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วมาแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.1 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู

2.2 กำหนดโครงของการสัมภาษณ์ และขอบเขตของเนื้อหา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ

2.3 ทำการปรับปรุงแก้ไขรอบในการสัมภาษณ์

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครถึงผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5. จัดการสัมภาษณ์ระดับลึก จากหัวหน้าฝ่ายการศึกษา ผู้บริหาร

6. ผู้วิจัยถอดบันทึกการสนทนา และนำมาวิเคราะห์ถึงแนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ใช้วิเคราะห์

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน จากแบบสอบถามส่วนที่ 1 นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และแสดงผลเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ข้อมูลด้านขวัญและกำลังใจจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval scale)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการศึกษา

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 161 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา 161 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดย การหาค่าร้อยละ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 161)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	44	27.33
1.2 หญิง	117	72.67
รวม	161	100.00
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
2.1 ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี	70	43.48
2.2 ประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี	42	26.09
2.3 ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี	49	30.43
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 72.67 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 27.33 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 รองลงมามีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 และมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จึงแสดงผลการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(n = 161)

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	ระดับขวัญและกำลังใจ			
	$\bar{X}$	(S.D)	ระดับ	อันดับ
1. สภาพการปฏิบัติงาน	4.18	0.71	มาก	4
2. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.07	0.80	มาก	5
3. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.51	0.55	มากที่สุด	1
4. รายได้และสวัสดิการ	4.19	0.76	มาก	3
5. ความก้าวหน้าในอาชีพ	4.26	0.65	มาก	2
ภาพรวม	4.63	0.70	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.63$, $S.D.=0.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.51$, $S.D.=0.55$) รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ($\bar{x} = 4.26$, $S.D.=0.65$) ด้านรายได้และสวัสดิการ ($\bar{x} = 4.19$, $S.D.=0.76$) ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.18$, $S.D.=0.71$) และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.07$, $S.D.=0.80$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ได้แนวทางในการพัฒนาแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสภาพการปฏิบัติงาน

1.1 สำนักงานเขตอาจมีการจัดสรรเจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่ธุรการให้ทุกโรงเรียน เพื่อลดภาระงานเอกสาร รวมไปถึงการจัดระบบรางวัลสำหรับครูที่มีผลงานโดดเด่นหรือผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีระบบแบ่งงานที่ชัดเจนและเป็นธรรม อาจจัดให้มีการหมุนเวียนงาน ลดความซ้ำซ้อน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญของงานที่ได้รับมอบหมาย รับฟังความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการแบ่งงาน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสำรวจภาระงานของครู มีการประเมินความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน พิจารณามอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละคนเพื่อให้มีการจัดสรรงานเหมาะสมกับตำแหน่ง

2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

2.1 สำนักงานเขตควรจัดอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำที่ทันสมัย เข้าใจบทบาทของการเป็นทั้งผู้นำและผู้ให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีทักษะการสื่อสารที่ดี เคารพความแตกต่าง รวมไปถึงการสนับสนุนให้ผู้บริหารใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาโรงเรียน

2.2 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานในบรรยากาศที่เป็นกันเอง สามารถทำได้โดยการจัดประชุมกลุ่มเล็ก เช่น การจัด "ห้องครูแห่งความสุข" เพื่อเปิดพื้นที่ในการพูดคุยอย่างผ่อนคลาย

2.3 ผู้บริหารควรมีบทบาทเป็นโค้ชที่ช่วยชี้แนะ ไม่ใช่เพียงแค่สั่งงานหรือควบคุม แต่ต้องพร้อมรับฟังปัญหา ให้คำแนะนำเชิงสร้างสรรค์ และช่วยหาทางออกให้กับครูในสถานการณ์ที่ยากลำบาก

3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

3.1 สำนักงานเขตควรสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการยกย่องชมเชยครูที่มีความสามารถ และเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นชื่นชมซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมหรือช่องทางต่าง ๆ เช่น การประกาศเกียรติคุณ การมอบรางวัล หรือการเขียนคำชื่นชมผ่านสื่อภายในโรงเรียน จัดตั้ง

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

เครือข่ายครูมืออาชีพที่ครูสามารถร่วมกันทำงาน แบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

3.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงศักยภาพของตนเอง ส่งเสริมโครงการต่างๆที่เปิดโอกาสให้ครูได้ลงมือทำและแสดงศักยภาพ จับคู่ครูที่มีประสบการณ์กับครูใหม่ หรือให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญในบางด้านเป็นที่เลี้ยงให้เพื่อนร่วมงาน

3.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการให้เกียรติและชื่นชมความสามารถของกันและกัน หรือการสร้างพื้นที่ให้ครูได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน จัดให้มีกิจกรรม PLC ให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นผู้นำเสนอหรือถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนร่วมงาน

4. ด้านรายได้และสวัสดิการ

4.1 สำนักงานเขตควรกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาการให้เงินพิเศษหรือโบนัสแก่ครูอย่างชัดเจน และเป็นธรรม การให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และกระบวนการในการพิจารณาเงินพิเศษหรือโบนัสแก่ครูอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ มีความยุติธรรมและเป็นไปตามนโยบาย

4.2 นอกจากเงินโบนัส ผู้บริหารต้องมองเห็นโอกาสหรือส่งเสริม จัดทำสวัสดิการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตครู รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการให้ทุนสนับสนุนแก่ครูที่มีผลงานโดดเด่น

4.3 เนื่องจากการได้รับโบนัสและค่าตอบแทนพิเศษนั้นเป็นไปตามระเบียบของสังกัด ผู้บริหารจึงต้องยึดหลักความเสมอภาคและความโปร่งใสเป็นหลักในการพิจารณา ต้องจัดให้มีคณะกรรมการประเมินที่เป็นกลางพิจารณาตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับปริมาณ

5. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

5.1 สำนักงานเขตควรจัดสรรงบประมาณหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดหาทุนการศึกษาต่อให้แก่ครู รวมถึงทุนสำหรับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดอบรมพัฒนาวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้ครูพร้อมสำหรับการเติบโตในสายอาชีพ

5.2 ผู้บริหารควรส่งเสริม ให้ครูมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น อาจให้สิทธิลาศึกษาต่อโดยไม่กระทบสิทธิและสวัสดิการ จัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อการศึกษาต่อของครู และควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ

5.3 ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาในสายอาชีพหรือการศึกษาต่อ อาจมีการปรับตารางสอนให้เหมาะสมเมื่อครูได้ขออนุญาตศึกษาต่อ ให้คำแนะนำสถาบันการศึกษาต่อ จนไปถึงการมองหาทุนการศึกษาสำหรับการศึกษาต่อ

6. แนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมควรมุ่งเน้นการลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน มีการจัดสรรเจ้าหน้าที่ช่วยงานด้านธุรการและเอกสาร เพื่อให้ครูสามารถทุ่มเทกับการสอนได้เต็มที่ นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีระบบแบ่งงานที่ชัดเจน ยุติธรรม และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครู รวมถึงสร้างบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น และได้รับคำแนะนำอย่างสร้างสรรค์ การยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกันในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีระบบการให้รางวัลและยกย่องความสามารถของครูอย่างเป็นธรรม รวมถึงการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม เช่น เงินพิเศษและโอกาสศึกษาต่อ เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในสายอาชีพ ทั้งหมดนี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความสุขในการทำงานและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารให้ความสนใจและสนับสนุนสภาพแวดล้อมการทำงานที่ค่อนข้างดี โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานมีบทบาทสำคัญในการสร้างขวัญกำลังใจ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ รายได้และสวัสดิการ รวมถึงสภาพการปฏิบัติงานยังอยู่ในระดับมาก แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บังคับบัญชา เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดีขึ้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongthap (2021: 95) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษานี้เพราะมี 1 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยสามารถนำผลมาอภิปราย ได้ดังนี้

1.1 ขวัญและกำลังใจของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านสภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่เป็นระเบียบและเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน รวมถึงบรรยากาศที่เป็นมิตรช่วยเสริมสร้างความสุขในการทำงาน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าห้องเรียนและอุปกรณ์การสอนจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังสามารถพัฒนาให้เอื้อต่อการทำงานมากขึ้น ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม แต่ควรมีการจัดสรรงานให้สอดคล้องกับตำแหน่งและหน้าที่มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yangsawat (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านสภาพการทำงาน พบว่า ด้านสภาพการทำงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yakoh (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า ด้านสภาพการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสื่อสารที่มีหลากหลายช่องทาง ซึ่งช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การดูแลเอาใจใส่และความเป็นธรรมของผู้บริหารที่ได้รับการประเมินในระดับดี แม้ว่าผู้บริหารจะให้การสนับสนุนที่ดี อย่างไรก็ตาม ควรพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahula (2020) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยสังกัดเทศบาลเมืองลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chunphan (2015) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการช่วยเหลือ เกื้อกูล และบรรยากาศที่เป็นมิตรในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ที่ดีและความเคารพซึ่งกันและกันช่วยให้เกิดความสามัคคีในองค์กรไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Sor Yakhong Kho (2018) ได้ทำการศึกษารื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โชนเศรษฐกิจ จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakcherngpol (2013) ได้ทำการศึกษารื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาโดนงาช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านรายได้และสวัสดิการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความพึงพอใจต่อเงินเดือน และสวัสดิการที่สอดคล้องกับคุณวุฒิและผลงานการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นคงในการทำงาน ระบบการปรับเงินเดือนที่โปร่งใสและยุติธรรมยังได้รับการยอมรับในระดับมาก แต่ประเด็นเรื่องเงินพิเศษ หรือโบนัสยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจบ่งชี้ถึงความต้องการให้มีการพิจารณาสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมเพื่อสร้างแรงจูงใจที่ดีขึ้น ดังนั้น องค์กรอาจพิจารณานโยบายส่งเสริมสวัสดิการและผลตอบแทนพิเศษให้สอดคล้องกับความทุ่มเทของครูมากขึ้นเพื่อเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงาน สอดคล้องกับของ Yakoh (2021) ได้ทำการศึกษารื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า ด้านสวัสดิการและค่าตอบแทน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yangsawat (2021) ได้ทำการศึกษารื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.5 ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ประสิทธิภาพและระยะเวลาการทำงานส่งผลโดยตรงต่อความก้าวหน้า ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ครูมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง แม้ว่าผู้บริหาร จะให้การสนับสนุนและโอกาสในการเติบโต แต่ประเด็นเรื่องโอกาสในการพัฒนาสายอาชีพหรือศึกษาต่อยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านโอกาสหรือทรัพยากรในการศึกษาต่อ ดังนั้น องค์กรอาจพิจารณานโยบายส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ เช่น การจัดโครงการอบรม การสนับสนุนทุนการศึกษา หรือแนวทางพัฒนาทักษะเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าให้กับข้าราชการครูมากขึ้น สอดคล้องกับของ Chunphan (2015) ได้ทำการศึกษารื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า ด้านโอกาสความก้าวหน้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thunkul (2017) ได้ทำการศึกษารื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดพะเยา พบว่า ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

2.1 ด้านสภาพการปฏิบัติงาน

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านสภาพการปฏิบัติงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำนักงานเขตควรมีการประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อลดหรือกระจายภาระงานด้านเอกสารและธุรการ แนวทางหนึ่งที่สามารถดำเนินการได้คือการจัดสรรเจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่ธุรการให้กับทุกโรงเรียน ควรมีระบบรางวัลสำหรับครูที่มีผลงานโดดเด่นหรือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู ในระดับสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีระบบแบ่งงานที่ชัดเจนและเป็นธรรม จัดให้มีการหมุนเวียนงาน คำนึงถึงการมอบหมายงานที่ไม่ซ้ำซ้อน มีการสำรวจภาระงานของครูอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งประเมินความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน จัดสรรงานตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละคน จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความรู้สึกกดดันจากการได้รับมอบหมายงานที่ไม่เหมาะสม ด้วยแนวทางเหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจของครู และทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yakoh (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอจะนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่า ด้านสภาพการทำงาน ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับตำแหน่ง และหน้าที่ที่รับผิดชอบส่งเสริมสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ถูกสุขลักษณะและเอื้อต่อการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานได้อย่างเต็มที่

2.2 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำนักงานเขตควรอบรมผู้บริหารให้มีทักษะการบริหารที่ทันสมัย โดยเฉพาะการสื่อสาร รับฟัง และเคารพความแตกต่าง เพื่อส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งเสริมบรรยากาศการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการประชุมกลุ่มเล็กหรือ “ห้องครูแห่งความสุข” เพื่อเข้าใจปัญหาและความต้องการของครู นอกจากนี้ควรทำหน้าที่เป็นโค้ชและที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญห ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Singdet (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 - 2564 พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับผู้บริหารควรคำนึงถึงการให้โอกาสครูได้แสดงความสามารถของตนเองตามความถนัด ส่งเสริมการศึกษาต่อ การอบรม สัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาของครู ในการเตรียมพร้อมรองรับการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างยุติธรรมเพื่อให้ผลตอบแทนแก่ครูให้คุ้มค่ากับผลงานและสนับสนุนให้บุคลากรก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

2.3 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำนักงานเขตควรสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับและให้เกียรติครูผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การประกาศเกียรติคุณ

และการมอบรางวัล เพื่อให้ครูรู้สึกมีคุณค่า ควรจัดตั้งเครือข่ายครูมืออาชีพเพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนความรู้ จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงศักยภาพผ่านโครงการและระบบพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการชื่นชมและแบ่งปันความรู้ผ่านกิจกรรม PLC เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Singdet (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยองค์การและปัจจัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 - 2564 พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.4 ด้านรายได้และสวัสดิการ

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านรายได้และสวัสดิการ จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำนักงานเขตควรกำหนดเกณฑ์การพิจารณาโบนัสและค่าตอบแทนให้ชัดเจน โปร่งใส และยุติธรรม โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ เช่น ปริมาณงาน ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และความทุ่มเทของครู นอกจากนี้ ควรจัดหาสวัสดิการเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของครู การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสนับสนุนทุนแก่ครูที่มีผลงานโดดเด่นเป็นอีกแนวทางที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้ ควรมีคณะกรรมการที่เป็นกลางในการประเมินผลโดยใช้ระบบที่โปร่งใส เพื่อให้ครูรู้สึกมั่นใจและได้รับการยอมรับอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yangsawat (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ผู้บริหารควรเตรียมเงินสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือครู เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในช่วงระยะเวลาการเบิกจ่าย

2.5 ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

แนวทางในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ จากการสัมภาษณ์ พบว่า สำนักงานเขตควรจัดสรรงบประมาณหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทุนการศึกษาต่อและการอบรมระยะสั้นแก่ครู เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรสนับสนุนครูโดยให้สิทธิลาศึกษาต่อโดยไม่กระทบสิทธิและสวัสดิการ รวมถึงลดภาระงานระหว่างเรียน นอกจากนี้ ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพและแหล่งทุนการศึกษา การสนับสนุนดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจและพัฒนาศักยภาพของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongthap (2021) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรมีนโยบายส่งเสริมครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กเข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการศึกษา พบว่า ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำใน 3 ลำดับท้าย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา สภาพการปฏิบัติงาน และรายได้และสวัสดิการ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ดังนี้

1.1 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและเป็นมิตรเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานรู้สึกสบายใจในการขอคำแนะนำ ควรมีระบบที่เลี้ยงหรือช่องทางสื่อสารที่เอื้อต่อการให้คำปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะการให้คำแนะนำและการเป็นที่ปรึกษาที่ดีผ่านการอบรมด้านภาวะผู้นำและจิตวิทยาองค์กร กำหนดช่วงเวลาหรือโอกาสให้บุคลากรสามารถเข้าพบเพื่อปรึกษาเรื่องงานและปัญหาที่เกี่ยวข้องได้สะดวกขึ้น และควรมีการประเมินผลการให้คำปรึกษาของผู้บริหารเพื่อปรับปรุงแนวทางการสนับสนุนบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านสภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรมีการวิเคราะห์ภาระงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดสรรงานเหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่ที่รับผิดชอบ กำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการกระจายงานให้สอดคล้องกับความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ส่งเสริมการพัฒนาทักษะของบุคลากรผ่านการอบรมหรือกิจกรรมเสริมความรู้เพื่อลดปัญหาความไม่สอดคล้องของงานกับศักยภาพ ประเมินผลการจัดสรรงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายงานเพื่อสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน

1.3 ด้านรายได้และสวัสดิการ องค์กรควรกำหนดเกณฑ์การให้เงินพิเศษหรือค่าตอบแทนพิเศษที่ชัดเจนและโปร่งใส โดยพิจารณาจากปริมาณงาน ความรับผิดชอบ และผลการปฏิบัติงาน ควรมีการทบทวนและปรับปรุงโครงสร้างค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับภาระงานและสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายค่าตอบแทนเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม สำรวจความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับค่าตอบแทนพิเศษอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการ และองค์กรอาจพิจารณาเพิ่มรูปแบบของสวัสดิการอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ทุกสำนักงานเขต ทั้ง 50 เขต สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสังกัดเอกชนหรือสังกัดอื่น

3. ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารกับการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- Bangkok Metropolitan Administration, Education Office. (2020). **The 3rd Bangkok Basic Education Development Plan**. Bangkok, Thailand.
- Chunphan, U. (2015). **A study of morale and motivation in the performance of teachers in non-formal education under the Office of the Non-Formal and Informal Education in Chanthaburi, Rayong, and Trat Provinces** (Master's thesis, Educational Administration, Rambhai Barni Rajabhat University). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.
- Kongthap, A. (2021). **Morale and motivation in the performance of teachers in small schools under the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 2 (Independent study, Master of Education in Educational Administration)**. Phranakhon Rajabhat University.
- Sakcherngpol, K. (2013). **Morale and motivation in the performance of teachers in schools within the ivory tower network under the Songkhla Primary Education Service Area Office 2** (Master's thesis, Graduate School, North Bangkok University). Bangkok: Graduate School, North Bangkok University.
- Ministry of Education. (2019). **Policies and key focus areas of the Ministry of Education for the fiscal year 2020**. Bangkok, Thailand: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education.
- Phongsriwat, S. (2018). **Leadership: Theory and practice**. Bangkok, Thailand: Wirat Education.
- Rahula, W. (2020). **Enhancing morale and motivation in the performance of early childhood teachers under the Lad Sawai Municipality, Lam Luk Ka District, Pathum Thani Province** (Independent Study, Master of Education, Phranakhon Rajabhat University).
- Sa-ang, S. (2022). **A study of morale and motivation in the performance of teachers and personnel in schools under the Bureau of Special Education Administration in Lopburi Province** (Independent study, Master of Education in Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University).
- Laksana, S. (2019). **Work efficiency development** (8th ed.). Bangkok, Thailand: Suan Sunandha Rajabhat Institute.
- Singdet, J. (2021). **Organizational factors and motivational factors related to the performance of teachers in small schools under the Bangkok Metropolitan Administration in the 2020-2021 academic year** (Master's thesis, Master of Education in Educational Administration, Phranakhon Rajabhat University).
- Runcharoen, T. (2018). **Professionalism in educational management and administration in the era of educational reform** (5th ed.). Bangkok, Thailand: Khaofang.

- Thunkul, N. (2017). **Morale and motivation in the performance of non-formal and informal education teachers under the Office of Non-Formal and Informal Education, Phayao Province** (Independent study, Master of Education in Educational Administration, University of Phayao).
- Yangsawat, S. (2021). **A study of morale and motivation in the performance of teachers in basic education institutions in Phra Nakhon Si Ayutthaya District under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1** (Independent Study, Master of Education in Educational Administration, Phranakhon Rajabhat University).
- Yakoh, R. (2021). **Morale and motivation in the performance of teachers in Chanae District under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 3** (Independent Study, Master of Education, Yala Rajabhat University).
- Phra Sor Yakhong Kho. (2018). **Morale and motivation in the performance of teachers in the non-formal education and informal education centers in the economic zone of Songkhla province** (Master's thesis, Educational Administration, Hat Yai University). Songkhla: Hat Yai University.
-

Research Article

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 THE EFFECT OF GAME-BASED LEARNING ON STUDENTS' ACHIEVEMENT IN MATHEMATICS ON THE TOPIC OF INTRODUCTION TO REAL NUMBERS IN GRADE 8 STUDENTS

รุจิรา ประดับมูข ปวีณา ขันธศิลา* และ ประภาพร หนองหารพิทักษ์
วิชาเอกคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Rujira Pradubmook, Paweena Khansila* and Prapaporn Nongharnpituk
Major in Mathematics, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

*E-mail: paweena.kh@ksu.ac.th

Received: 04-05-2025

Revised: 12-06-2025

Accepted: 19-06-2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง กับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน และ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 5 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.77 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.83)

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

This development research aimed at improving academic achievement in mathematics, specifically on the topic of "Introduction to Real Numbers," using game-based learning activities

for Grade 8 students. The research objectives were to: 1) compare students' learning achievement with a predefined criterion of 70%; 2) compare students' learning achievement before and after the implementation of game-based learning activities; and 3) investigate students' satisfaction with the game-based learning activities. The sample consisted of 35 Grade 8 students enrolled in the first semester, selected through simple random sampling. The research instruments included five lesson plans utilizing game-based learning, a 30-item multiple-choice test to measure learning achievement, and a 10-item questionnaire to assess student satisfaction. Basic statistical methods used in the study were mean, percentage, standard deviation, and t-test.

The research findings revealed that 1) the post-learning learning achievement through game-based learning activities had an average score of 22.77, accounting for 75.90 percent, which was significantly higher than the 70 percent criterion at the .05 level of statistical significance; 2) the learning achievement after the learning activities was significantly higher than before the activities at the .05 level of statistical significance; and 3) students' satisfaction with the game-based learning activities was at a high level ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.83).

Keywords: Game-Based Learning, Introduction to Real Numbers, Learning Achievement

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยส่งเสริมการพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นระบบเชิงตรรกะ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นรากฐานในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ นำไปสู่การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระดับนานาชาติ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับพลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ (Office of the Education Council, 2017)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์นั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบถี่ถ้วน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (Ministry of Education, 2008) อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ สะท้อนได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชคณิตศาสตร์ที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ (O-NET) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในรายวิชคณิตศาสตร์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2566 พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย คือ 24.47 คะแนน 24.39 คะแนน และ 25.38 คะแนน เรียงตามลำดับ (National Institute of Educational Testing Service (Public Organization), 2023) อีกทั้งปีการศึกษา 2566 นักเรียนยังมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ร้อยละ 70 ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการที่ครูส่วนใหญ่ยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นสำคัญ คือ การใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหน้าชั้นเรียน อธิบายนำเสนอ ตัวอย่าง และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ทำให้นักเรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนเบื่อหน่ายกับการเรียน ขาดความกระตือรือร้นและขาดทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Phasuk, 2009) จากข้อมูลข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่าการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่ควร ดังนั้นครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการหรือเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานจากการเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน และสามารถเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการที่นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ถือเป็นวิธีการที่น่าสนใจ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เล่นและเรียนรู้ไปพร้อมกัน โดยสามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning หรือ GBL) เป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาในสังคม โดยการใช้จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาเป็นพื้นฐานในการออกแบบเกม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการเล่นเกม เกมการศึกษานับเป็นนวัตกรรมที่ผสมผสานความสนุกสนานของเกมเข้ากับเนื้อหาบทเรียนวิชาต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐานช่วยกระตุ้นความตื่นตัวและความกระตือรือร้นของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างความสนุกสนานในกระบวนการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เกิดความหมายและยั่งยืน (Chuayprakrong, 2022) ทั้งนี้ งานวิจัยของ Ku et al., (2014) ยังพบว่านักเรียนที่ขาดความมั่นใจในการเรียนคณิตศาสตร์ เมื่อได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเกม ทำให้หลังการเรียนนักเรียนมีการพัฒนาความมั่นใจเพิ่มขึ้นและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนดีขึ้นด้วย

จากหลักการและเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่หัวข้อ "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง" ผ่านการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐาน การเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐานนี้ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นแนวทางที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การใช้เกมยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นจากนักเรียน การทำงานเป็นทีม การสื่อสารและการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวนทั้งหมด 139 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 35 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วง ระหว่าง เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2567 ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ.2568

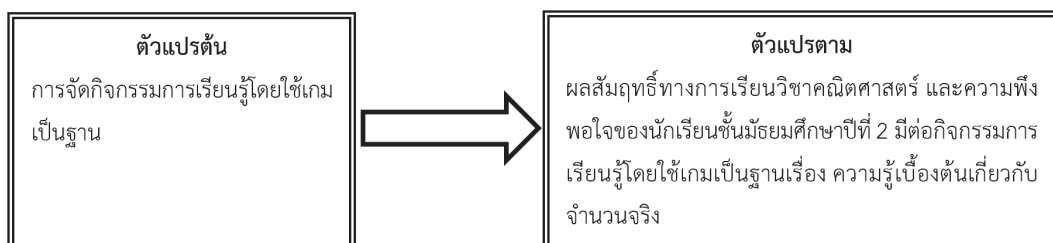
ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และ ความพึงพอใจ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

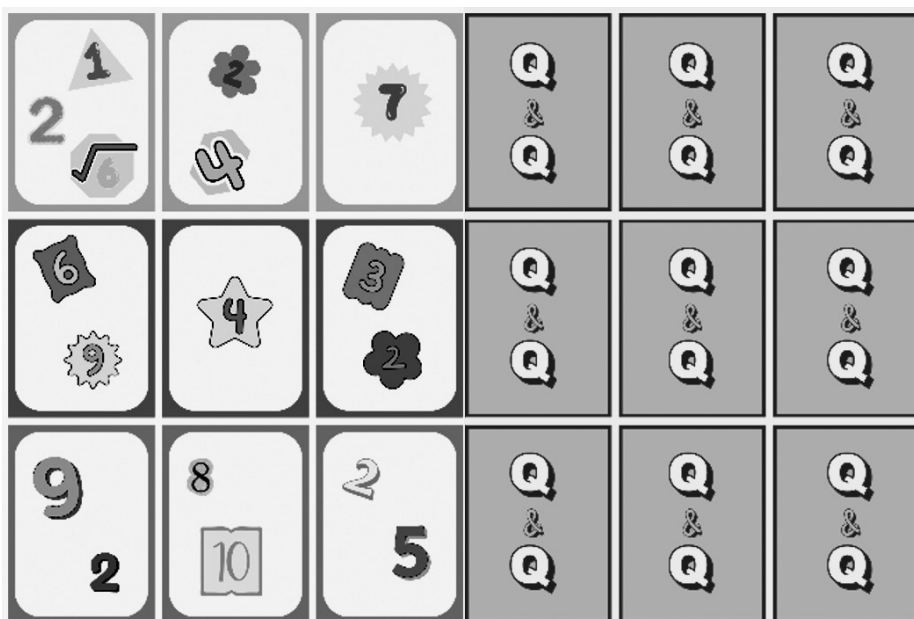
ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 5 แผน 10 ชั่วโมง ซึ่งมีรายละเอียดการใช้เกมเพื่อเป็นสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 1 และยกตัวอย่างสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้แสดงดังภาพที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ เกม และลักษณะเกมที่ใช้ประกอบในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

แผน (เรื่อง)	เกม	ลักษณะเกม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จำนวนตรรกยะ	 บอร์ดเกม จำนวนตรรกยะ	- นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับอุปกรณ์สำหรับเล่น 1 ชุด (บอร์ด ลูกเต๋า ใบกรอกคะแนน และตัวสำหรับเดิน) - แต่ละกลุ่มจะต้องแข่งกันเองภายในกลุ่ม โดยเล่นตามกติกาที่ครูแจ้ง - เมื่อหมดเวลา ใครได้คะแนนรวมมากที่สุดถือเป็นผู้ชนะ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จำนวนอตรรกยะ	 การ์ดเกม Q or Q	- ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม แล้วแจกการ์ดรอบวงคนละ 5 ใบ - นักเรียนคนที่ 1 เป็นผู้เริ่มก่อน โดยการจั่วการ์ดในกองกลาง 1 ใบและเปิดการ์ดใบใดก็ได้ไปทางขวามือของตนเอง - ผู้เล่นคนถัดไป (ทวนเข็ม) จั่วการ์ดจากกองกลาง หรือจะหยิบการ์ดที่ผู้เล่นก่อนหน้าเปิดมาให้ก็ได้ - ทวนไปเรื่อยๆแบบนี้ จนกว่าจะมีผู้เล่นที่ชนะ (คนที่สะสมการ์ดที่มีจำนวนอตรรกยะได้ครบ 5 จำนวนก่อน)
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 รากที่สอง	 เกมจิ๊กซอว์คู่ฉันอยู่ไหน	- เป็นเกมที่มีชิ้นส่วนจิ๊กซอว์ทั้งหมด 24 ชิ้น และนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับจิ๊กซอว์ 1 ชุด - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำชิ้นส่วนจิ๊กซอว์ที่มีค่าเท่ากันมาต่อกัน - กลุ่มที่ประกอบได้ถูกต้องและเร็วที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การหารากที่สอง	 เกมไอแอม	- นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับแผ่นเขียนคำตอบ กลุ่มละ 5-6 แผ่นและปากกากลุ่มละ 5-6 ด้าม - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาสู่หมอบโยทย์ - ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันหารากที่สองของโยทย์ และเขียนลงในแผ่นเขียนคำตอบ - กลุ่มใดทำถูกต้องและเร็วที่สุดในแต่ละข้อจะเป็นกลุ่มที่ได้คะแนน - เมื่อครบ 5 โยทย์ กลุ่มใดมีคะแนนสะสมมากที่สุดจะเป็นกลุ่มชนะ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แผน (เรื่อง)	เกม	ลักษณะเกม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 รากที่สาม		- นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับแผ่นบิงโกกลุ่มละ 3 แผ่น - ครูเปิดแผ่นโจทย์และให้นักเรียนช่วยกันนำสติกเกอร์แปะทับคำตอบที่ถูกต้อง - กลุ่มใดสามารถแปะเรียงคำตอบได้ 4 คำตอบ (แนวทแยงหรือตรง) แล้วพูดคำว่า “ปิงปอง” จะเป็นทีมชนะ
	เกมบิงโก	

ภาพที่ 2 ตัวอย่างสื่อการ์ดเกม Q or Q ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เกมตามที่กำหนด รวมถึงการวัดและประเมินผล ทั้งนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐานดังกล่าวได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมตามแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.98

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง” ผู้วิจัยได้สร้างข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยเริ่มจากการศึกษาเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบฉบับเต็มตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพ พร้อมนำค่าดัชนีความสอดคล้อง

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

(IOC) มาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 แล้วปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้เหลือ 30 ข้อ ต่อมาได้นำแบบทดสอบนี้ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่เรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดคุณภาพ พบว่าค่าความยากง่ายอยู่ในระดับ 0.50 – 0.69 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับ 0.33 – 0.55 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

1.3 แบบวัดความพึงพอใจ

ในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในระดับ 5 ระดับ ผู้วิจัยเริ่มต้นโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ จากนั้นได้พัฒนาแบบวัดความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง” จำนวน 10 ข้อ โดยได้นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบคุณภาพเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกข้อเท่ากับ 1.00

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ดังนี้

2.1 ก่อนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในเนื้อหาเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง” ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ

2.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในเนื้อหาเรื่อง “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง” สำหรับภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยแต่ละแผนมีการออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้วางโครงสร้างกิจกรรมแต่ละแผนให้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้:

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ก่อนการดำเนินกิจกรรมเกมในแต่ละแผน ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้เบื้องต้นเพื่อวางพื้นฐานความรู้ที่จำเป็นให้กับผู้เรียน โดยได้อธิบายเนื้อหาหลักและแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน อาทิ แนวคิดของจำนวนตรรกยะ จำนวนอตรรกยะ รากที่สอง รากที่สาม และการหารรากที่สอง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเป็นระบบให้กับผู้เรียนก่อนที่จะนำความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในการเล่นเกม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยายสั้น การอภิปราย การยกตัวอย่าง และการแก้โจทย์ตัวอย่าง เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วม และมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

2) ขั้นแนะนำเกมและอธิบายกติกา

เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการแนะนำเกมและอธิบายกติกา โดยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเกมแต่ละแผนอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าการเล่นเกมนั้นมีเป้าหมายในการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ควบคู่กันไป จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายกติกาก่อนการเล่น วิธีการเล่น อุปกรณ์ที่ใช้ และเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละเกม พร้อมทั้งสาธิตตัวอย่างการเล่นเกม เพื่อเสริมความเข้าใจและความมั่นใจให้กับผู้เรียนก่อนการเริ่มเล่นจริง

3) ขั้นดำเนินกิจกรรมเกมเป็นฐาน

ในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเกมเป็นฐานตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผน

ซึ่งประกอบด้วย บอร์ดเกมจำนวนตรรกยะ การ์ดเกม Q or Q เกมจิ๊กซอว์คู่ฉันอยู่ไหน เกมไอแอม และเกมบิงโก โดยในระหว่างการทำกิจกรรม ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และติดตามการทำงานร่วมกันในกลุ่มของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและประเมินกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างกิจกรรม

4) ขั้นสะท้อนผลและสรุปบทเรียน

หลังจากสิ้นสุดการเล่นเกมนั้นในแต่ละแผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการอภิปรายสะท้อนผลและสรุปบทเรียนร่วมกับผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเล่นเกมนั้น ทั้งในด้านของแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่นำมาใช้ และทักษะการทำงานร่วมกันที่พัฒนาไปพร้อมกัน ผู้วิจัยได้เชื่อมโยงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในเกมกับแนวคิดทางคณิตศาสตร์ที่เรียนรู้ในบทเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึก และการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้สรุปความรู้และแนวคิดสำคัญของบทเรียนร่วมกับผู้เรียน พร้อมทั้งเสริมเนื้อหาเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้เรียนยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือไม่สมบูรณ์ เพื่อให้การเรียนรู้ในแต่ละแผนเกิดความสมบูรณ์ และสามารถต่อยอดไปสู่การเรียนรู้ในลำดับถัดไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) ขั้นประเมินผล

ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการจัดกิจกรรมในแต่ละบทเรียน

2.3 หลังจากดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกครั้งโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม

2.4 จากนั้น ผู้วิจัยได้จัดให้มีการตอบแบบวัดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในหัวข้อ “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง”

2.5 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริงด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติ t-test แบบ One sample

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ก่อนเรียน และ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติ t-test แบบ Dependent sample

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน วิเคราะห์หาข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลองผู้วิจัยขอนำเสนอผลข้อมูล ดังนี้

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง หลังเรียน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยคะแนน หลังเรียน ของนักเรียน และเสนอผลวิเคราะห์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	k	$\bar{X}$	S.D.	μ_0 (70%)	t	p
	35	30	22.51	2.43	75.90	4.32*	0.0001

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

k = คะแนนเต็มของแบบทดสอบ

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง หลังเรียน ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.51 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.90 และเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ที่กำหนดกับคะแนนทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนผลการวิเคราะห์พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ก่อนเรียน และ หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง ของค่าเฉลี่ย	t	p
ก่อนเรียน	35	12.26	3.57	10.25	16.17*	0.0000
หลังเรียน	35	22.51	2.22			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนในการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.26 คะแนน และภายหลังการจัดการเรียนรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.51 คะแนน เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทดสอบทั้งสองครั้ง พบว่าคะแนนทดสอบภายหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง

ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนจำนวน 35 คน ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ครูแจ้งเกณฑ์การวัดและการประเมินผลล่วงหน้าและชัดเจน	4.14	0.66	มาก
2. การเรียนรู้ผ่านการเล่นเกมทำให้ฉันเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.26	0.79	มาก
3. การเรียนรู้โดยการเล่นเกมทำให้ฉันได้แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ ในการเรียนกับเพื่อน	4.03	0.73	มาก
4. ฉันมีความสุขที่ได้เรียนรู้ผ่านการเล่นเกม	4.10	0.96	มาก
5. เกมที่ครูนำมาใช้มีความน่าสนใจและเป็นเกมที่ฉันชอบ	3.77	1.24	มาก
6. เกมทำให้ฉันมีความกระตือรือร้นอยากเรียนมากยิ่งขึ้น	3.89	0.93	มาก
7. ฉันสามารถตัดสินใจและสื่อสารกับเพื่อนขณะที่เล่นเกม	4.03	0.83	มาก
8. ฉันรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นเกม	4.20	0.58	มาก
9. ฉันได้ลงมือทำกิจกรรม เล่นเกม ด้วยตนเอง	3.83	1.04	มาก
10. ครูมีการประเมินบ่อยครั้ง	4.11	0.57	มาก
ผลเฉลี่ยโดยภาพรวมทั้งหมด	4.04	0.83	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด 3 ลำดับคือ การเรียนรู้ผ่านการเล่นเกม ทำให้ฉันเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ($\bar{X} = 4.26$) ฉันรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่นขณะที่ทำกิจกรรมหรือเล่นเกม ($\bar{X} = 4.20$) และครูแจ้งเกณฑ์การวัดและการประเมินผลล่วงหน้าและชัดเจน ($\bar{X} = 4.14$)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง หลังเรียนด้วย กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง มีความพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.04

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 พบว่าคะแนนสอบหลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 22.51 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลลัพธ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานนั้น เป็นการนำเกมมาใช้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการผสมผสานเกมเข้ากับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ควบคู่กับการเล่นเกม เกมที่นำมาใช้ประกอบด้วยทั้งเกมที่ช่วยทบทวนความรู้จากบทเรียนก่อนหน้า และเกมที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ๆ ขณะเล่นเกมได้อีกด้วย นอกจากนี้ เกมเหล่านี้ยังมีความท้าทายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการแข่งขันกับตนเอง การแข่งขันเป็นกลุ่ม และการแข่งขันกับเพื่อน ๆ เพื่อสะสมคะแนน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมและเล่นเกมที่ครูจัดให้ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Premprayoon & Dueanchaeng (2024) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัย Pumingsri, Wongkai & Tummasom (2023) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning: GBL) ช่วยพัฒนาความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนผ่านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและเสริมสร้างทักษะทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning: GBL) ร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 16 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนการดำเนินการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.26 คะแนน และหลังจากการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 22.51 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น 10.25 คะแนน นับว่าผลการเรียนเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานเป็นทีมและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นมากยิ่งขึ้น โดยมีการแบ่งกลุ่มย่อยในการเล่นแต่ละเกมให้มีการละความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการสะท้อนเนื้อหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การนำเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิด

การเรียนรู้ขณะทำกิจกรรมและสามารถจดจำเนื้อหาได้ดีและยาวนานกว่าการเรียนการสอนแบบบรรยายหน้าชั้นเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongdee & Kramrat (2020) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัย Pumingsri, Wongkai & Tummasom (2023) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning: GBL) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาผ่านการเล่นและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้รูปแบบนี้ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติที่ดี และพฤติกรรมด้านบวกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน การนำเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ไปบูรณาการในเกมต่าง ๆ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเล่นเกม ช่วยส่งเสริมให้ความรู้และเนื้อหาถูกถ่ายทอดไปยังผู้เรียนจนเกิดการเรียนรู้ในที่สุด จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีพัฒนาการด้านการบวกและลบจำนวนนับที่มากกว่า 100,000 คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ 10.62 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 16.08 คะแนน ซึ่งคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนจริง พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 คะแนน สาเหตุที่เป็นไปได้มาจากเกมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีกติกาที่ไม่ยุ่งยากและไม่ซับซ้อนเกินไป อีกทั้งเป็นเกมที่นักเรียนสามารถเข้าถึงและสัมผัสได้โดยตรง นอกจากนี้ เกมแต่ละเกมที่ผู้วิจัยเลือกใช้ยังสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนอย่างเหมาะสม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในช่วงอายุ 13-14 ปี (Gen Z) มีลักษณะชอบการทำงานกลุ่ม การทำงานเป็นทีม และการลงมือปฏิบัติจริง (Jamjuree, 2020) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเข้ามาช่วย ทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย มีความสุขสนุกสนาน เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunpol (2023) ที่กล่าวไว้ว่า การใช้เกมในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุขและกระตุ้นให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจที่แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับสูงที่สุด นี่แสดงให้เห็นว่าเกมไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้ แต่ยังมีผลต่อการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นในการศึกษาคณิตศาสตร์ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lungka (2019) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบเกมเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบเกมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 4.54

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรดำเนินการตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาและกระบวนการเล่นเกมของนักเรียนทุกกลุ่มก่อนเริ่มกิจกรรม ทั้งนี้อาจจัดให้มีรอบทดลองเล่นเกม โดยใช้เนื้อหาตัวอย่างที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาระหลัก เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสทำความเข้าใจและซักซ้อมกระบวนการเล่นเกมร่วมกันอย่างถูกต้อง ส่งผลให้การเรียนรู้ในกิจกรรมจริงเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรพิจารณา บูรณาการเทคโนโลยี เข้ากับเกม เช่น การใช้เกมดิจิทัล เกมแบบออนไลน์ หรือสื่อเสริมที่มีความทันสมัย เพื่อเสริมสร้างความน่าสนใจ กระตุ้นความมีส่วนร่วม และเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้เชิงโต้ตอบของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวม

เอกสารอ้างอิง

- Chuayprakong, C. (2022). *The Development Problem Solving by using the Game Based Learning (GBL) on Money Policy and Fiscal Policy of High School 6 Students as Dongtanwittaya School*. (Master's Thesis in Education). Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ayutthaya. (In Thai)
- Jamjuree, D. (2020). *Learning design for Gen Z. (E-book)*. Sapporo, Srinakharinwirot University Graduate School 114 Sukhumvit Soi 23, Sukhumvit Road, Klongtoey Nua, Watthana, Bangkok 10110. (In Thai)
- Kunpol, S. (2023). Game Based Learning to Development of Achievement in Mathematics Learning of Mathayomsuksa 1 Students. *Journal of MBU Education*, 11(2), 247-259. (In Thai)
- Ku, O., Y. C. Sherry, H. W. Denise, C. C. L. Andrew, and C. Tak -Wai. (2014). The effects of game-based learning on mathematical confidence and performance: High ability vs. low ability. *Educational Technology & Society*, 17(3), 65-78.
- Lungka, P. (2019). EFFECTS OF GAME-BASED LEARNING ON LEARNING ACHIEVEMENT OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION COURSE. *Journal of Education Research*, 16(1), 121-122. (In Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Basic education core curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bureau of Academic Affairs and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission.
- National Institute of Educational Testing Service. (2023). *Reports and Academic Articles*. Retrieved from <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/497> [2024, 28 Sep].

- Office of the Education Council. (2017). **The national education plan B.E. 2560–2579 (A.D. 2017–2036)**. Prikwarn Graphic Co., Ltd.
- Phasuk, I. (2009). The Development of Learning Activity by using the Cippa Model in Mathematics on Probability for Mathayomsuksa three students of the Setthabutbamphen School. **Sakon Nakhon Rajabhat University Journal**, 1(2), 56-68. (In Thai)
- Premprayoon, P., & Dueanchaeng, W. (2024). Development of academic achievement in Ratio by using Games based learning of Mathayom 1 students. **Journal of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University**, 18(1), 98-112. (In Thai)
- Pumingsri, A., Wongkai, S., & Tummasom, W. (2023). **Game-based Learning Management (GBL) Combined with Constructivist Theory to Develop Positive Abilities Subtract Numbers Greater than 100,000 of 4th Grade Student**. (Master's Thesis in Education). Loei Rajabhat University, Loei. (In Thai)
- Thongdee, O., & Kramrat, N. (2020). **The Effect of Learning Management by Using Academic Game on Learning Achievement in towards Mathematics of Prathomsuksa I Students**. (Master's Thesis in Education). Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan. (In Thai)
-

การศึกษาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา
ตามแนวทางการประเมินของ PISA ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3
THE STUDY OF THE ABILITY TO APPLY MATHEMATICAL KNOWLEDGE TO
PROBLEMS SOLVING ACCORDING TO PISA ASSESSMENT
OF GRADE 4 – 9 STUDENTS

ธิษณะ จงเจษฎ์^{1*}, เกริกเกียรติ กุลจรัสนันต์² และ สมปอง สุวรรณโสภะ³

¹สาขาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

^{2,3}สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มูลนิธิ ดร.สมวงศ์ และ พญ.เพ็ญนา

Tissana Chongchet^{1*}, Kergiat Kunjaratanan² and Sompong Suwannasopha³

¹Mathematics, Collage of Teacher Education, Phranakhon Rajabhut University

^{2,3}Mathematics, Dr.Somwong and Dr.Pennapa Foundation

*E-mail: chongchet_t@hotmail.com

Received: 12-03-2025

Revised: 13-06-2025

Accepted: 18-06-2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางในการวัดและประเมินผลความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินของ โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment) หรือ PISA ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โดยได้ทำการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดและประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 การอ่านจับใจความจากสถานการณ์ปัญหา ตอนที่ 2 การแก้ปัญหาโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น และ ตอนที่ 3 การเขียนแสดงวิธีทำอธิบายกระบวนการคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา ผลการศึกษาจากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 พบว่า ตอนที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 68.03% ของคะแนนเต็ม และ 82.77% ของคะแนนเต็ม ตามลำดับ ตอนที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 41.05% ของคะแนนเต็ม และ 53.80% ของคะแนนเต็ม ตามลำดับ และ ตอนที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็น 13.20% ของคะแนนเต็ม 29.04% ของคะแนนเต็ม ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหา

ABSTRACT

This article aims to present an approach for assessing and evaluating students' ability to apply mathematical knowledge in problem-solving, following the assessment framework of the Programme for International Student Assessment (PISA). The target group includes students

from Grade 4 to Grade 6 and from Grade 7 to Grade 9. A test was developed to measure this ability, comprising three parts: Part 1 – Reading comprehension from problem situations; Part 2 – Problem-solving through the application of basic mathematical knowledge; and Part 3 – Written explanation of the problem-solving process.

The study results show that students in Grades 4–6 and Grades 7–9 achieved the following average scores: Part 1: 68.03% and 82.77% of the total score, respectively; Part 2: 41.05% and 53.80% of the total score, respectively; and Part 3: 13.20% and 29.04% of the total score, respectively.

Keywords: Application of mathematical knowledge, problem-solving, PISA

บทนำ

โปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างหลายประเทศ จัดโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง PISA จะสุ่มประเมินนักเรียนที่มีอายุ 15 ปี จากประเทศที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ โดยทำการประเมินทุก ๆ 3 ปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการศึกษาและมุ่งให้ข้อมูลแก่ระดับนโยบายของประเทศที่เข้าร่วมโครงการ (The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPST], 2024) ซึ่งสามารถใช้ผลการประเมินเพื่อเป็นตัวชี้วัดระบบการศึกษาภายในประเทศนั้น ๆ ได้ โดยจะสะท้อนถึงระบบในการเตรียมความพร้อมแก่นักเรียนให้สามารถเข้าสู่บริบทในการทำงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานและเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยมี 81 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ และนักเรียนกว่า 690,000 คน ที่เข้าร่วมในการประเมิน PISA 2022 โดยสำหรับประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ทำหน้าที่เป็นศูนย์แห่งชาติ (National Center) ในการดำเนินการจัดสอบภายในประเทศ (IPST, 2023)

การประเมินผลของ PISA เน้นการประเมินสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้และทักษะในการใช้ชีวิตจริงมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน หรือเรียกว่า “ความฉลาดรู้” (Literacy) ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยในปี 2022 PISA ยังได้มีการประเมินเพิ่มเติมอีกหนึ่งด้านคือ “ความคิดสร้างสรรค์” (Creative Thinking) ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถในการมีส่วนร่วมในการสร้าง ประเมิน และปรับปรุงแนวคิด ซึ่งทำให้เกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่และหลากหลาย มีการพัฒนาองค์ความรู้ และเป็นการแสดงออกถึงจินตนาการที่เกิดประโยชน์ (IPST, 2024) ด้วยลักษณะของข้อสอบ PISA ที่เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา หลายครั้งจึงต้องอาศัยการอ่านและตีความสถานการณ์ที่ให้มา ดังนั้น ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน (Reading Literacy) จึงส่งผลโดยตรงต่อความฉลาดรู้ในด้านอื่น ๆ

รายงานการแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022 (IPST, 2023) ได้รายงานไว้ว่า ผลการประเมินของประเทศไทยในการสอบครั้งล่าสุด (ค.ศ. 2022) พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยกลาง

OECD โดยได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 379 คะแนน จากค่าเฉลี่ยกลาง OECD ที่ 476 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าอยู่ 20.38% ในด้านความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 394 คะแนน จากค่าเฉลี่ยกลาง OECD ที่ 472 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าอยู่ 16.53% โดยเมื่อเทียบกับประเทศอันดับหนึ่งอย่างสิงคโปร์ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 575 คะแนน ไทยนั้นมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าอยู่ถึง 31.48% อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากแนวโน้มของคะแนนเฉลี่ยของประเทศไทย นับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ของประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่จะน้อยลงเรื่อย ๆ และไม่เคยมีปีใดเลยที่คะแนนเฉลี่ยของไทยจะเท่ากับหรือว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD และในด้านวิทยาศาสตร์ (Science Literacy) นั้นพบว่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มคงที่แต่ก็ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยกลาง OECD

ผลประเมิน PISA นี้เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของประเทศ และยังเป็นตัวชี้วัดถึงความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจอีกด้วย โดยประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงย่อมหมายถึง การมีทรัพยากรทางด้านบุคคลที่มีความสามารถสูงจำนวนมากที่พร้อมป้อนให้กับตลาดแรงงาน และมีความคุ้มค่าแก่การลงทุนในธุรกิจของประเทศนั้น ๆ นี่อาจเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าประเทศไทยควรที่จะจริงจังและเร่งผลักดันให้เด็กไทยมีสมรรถนะที่ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ การศึกษาในบทความนี้จึงได้มีแนวคิดในการออกแบบและสร้างแบบทดสอบขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลสมรรถนะ PISA ในด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่าน และความฉลาดรู้ทางคณิตศาสตร์ โดยมีประเด็นในการพิจารณา 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการอ่านและตีความสถานการณ์ปัญหา (2) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ที่มี และเลือกใช้ความรู้ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และ (3) ความสามารถในการเขียนอธิบายกระบวนการ หรือแนวคิดที่ใช้ในกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะใช้ทดสอบกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่ต้องเตรียมความรู้พื้นฐานที่จำเป็นก่อนเข้าสู่ช่วงวัยที่ต้องประเมิน PISA และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งเป็นช่วงชั้นที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การประเมินของ PISA โดยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการทดสอบนี้จะสามารถเป็นแนวทางในการวัดและประเมินสมรรถนะ PISA แก่หน่วยงานต่าง ๆ หรือ อาจใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะ แก่ผู้ที่มีความสนใจและเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเพื่อพัฒนาประเทศไทยในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษา

ด้านเนื้อหา เป็นเรื่องราวทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นสถานการณ์ทางคณิตศาสตร์ที่อาจเกิดได้ในชีวิตจริง และจะต้องสามารถอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในสถานการณ์นั้น ๆ ได้ โดยแต่ละสถานการณ์จะต้องสามารถใช้อ้างอิงความรู้ภายในขอบเขตช่วงชั้นของนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาได้

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการสอบแข่งขันประยุกต์ใช้คณิตศาสตร์ตามแนวทาง PISA ของ LPMC แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 170 คน และ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 จำนวน 186 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ (Volunteer Sampling) เข้าสอบด้วยตนเองซึ่งเป็นนักเรียนที่คล่องความสามารถจากทั่วประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินของ PISA เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นโดยอ้างอิงแนวทางการประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวทาง

ของ PISA ซึ่งเป็นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยได้อ้างอิงแนวทางจากข้อสอบประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ (Learn and Play Mathgroup, 2019) ซึ่งจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง หรือเป็นสถานการณ์ที่อาจเกิดได้ในชีวิตจริง มีแหล่งที่มาของข้อมูลชัดเจน หรือเรียกอีกอย่างว่า “Real World Problem” โดยแบบทดสอบนี้แบ่งออกเป็น 10 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การอ่านจับใจความจากสถานการณ์ปัญหา

เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ถูก - ผิด จำนวน 3 ข้อ ลักษณะของคำถามจะอาศัยการอ่านจับใจความของเนื้อหาในสถานการณ์ปัญหา แล้วนำมาตอบอย่างตรงไปตรงมา หรือมีการคำนวณเล็กน้อย โดยยังไม่มีคำถามที่ซับซ้อน ซึ่งจะเป็นการวัดความสามารถในการอ่านและตีความสถานการณ์ปัญหา จนนำมาซึ่งข้อสรุปของคำถาม

ตอนที่ 2 การแก้ปัญหาโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น

เป็นคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ข้อ ลักษณะของคำถามจะต้องอาศัยทั้งการอ่านตีความเรื่องราว และเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เรื่องต่าง ๆ มาใช้แก้ปัญหา คำถามจะมีความซับซ้อนที่ไม่มาก โดยอาจใช้ความรู้เพียง 1 – 2 เรื่องในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการวัดความสามารถในการเชื่อมโยงและเลือกใช้ความรู้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ

ตอนที่ 3 การเขียนแสดงวิธีทำอธิบายกระบวนการคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา

เป็นคำถามแบบแสดงวิธีทำ จำนวน 1 ข้อ โดยจะคล้ายกับ ตอนที่ 2 แต่จะต้องเขียนแสดงวิธีทำเพื่ออธิบายกระบวนการคิดที่ใช้ และคำถามจะมีความซับซ้อนที่มากกว่า การประเมินผลจะให้น้ำหนักคะแนนส่วนการอธิบายมากกว่าคำตอบ ซึ่งจะเป็นการวัดความสามารถในการอธิบายกระบวนการหรือแนวคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา

วิธีการประเมินผล

แบบทดสอบแบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้น ได้แก่

- 1) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 (ประถมศึกษาตอนปลาย)
- 2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น)

ข้อสอบแต่ละระดับชั้นมี 10 สถานการณ์ปัญหา แต่ละสถานการณ์แบ่งออกเป็น 3 ตอน แต่ละตอนมีการประเมิน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบเลือกตอบ ถูก - ผิด จำนวน 3 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 3 คะแนน

ตอนที่ 2 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบแสดงวิธีทำ จำนวน 1 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน

แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- ส่วนคำตอบ ข้อละ 1 คะแนน

- ส่วนแสดงวิธีทำ ข้อละ 4 คะแนน

รวมทั้งสิ้น 10 คะแนน ต่อ 1 สถานการณ์

รวมคะแนนทั้งหมดของแบบทดสอบ คือ 100 คะแนน

วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ข้อสอบ AMPISA ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครั้งที่ 2 ประจำปี 2567 หน้า 1

สถานการณ์ที่ 1 : ดูกิลิป ฟังเพลง ทางอินเทอร์เน็ตใช้ Data เท่าใด?

แม้กระทั่ง Internet ไม่มีที่ไหนปัจจุบันจะมีการกำหนดจำนวน Data ที่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตด้วยความเร็วสูงสุดได้ อย่างไรอย่างจำกัด เช่น 15GB, 30 GB ฯลฯ เราเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับความคุ้มค่าของ Data ที่ใช้ในการดูหนังหรือฟังเพลงจะขึ้นอยู่กับ bitrates ที่ศิลปินหรือเพลงนั้นๆ ใช้ ยกตัวอย่างดังนี้

video bitrates ที่แนะนำสำหรับการสตรีมวิดีโอ vdo บน HDR ของ Youtube

ความละเอียด	bitrates สำหรับ Low Frame Rate	bitrates สำหรับ High Frame Rate
8K	100 - 200 Mbps	150 - 300 Mbps
2160p (4K)	44 - 56 Mbps	66 - 85 Mbps
1440p (2K)	20 Mbps	30 Mbps
1080p	10 Mbps	15 Mbps
720p	6.5 Mbps	9.5 Mbps

ที่มา : <https://support.google.com/youtube/answer/1722171>

ตัวอย่าง คำนวณความละเอียด 720p ใช้ bitrates ขั้นต่ำ 6.5 Mbps หรือก็คือจะมีการไหลใช้ Data เมื่อเวลาจำนวน 6.5 Mb ต่อวินาที (Mbps: Mega bits per second)

โดยทศนิยมขนาด Data ไม่นิยมทศนิยม จะให้เป็น bit หรือ Bytes โดย 8b (bits) = 1B (Bytes)

แล้วเมื่อนำค่ามาคูณ เช่น K (Kilo), M (Mega), G (Giga) เทียบขนาดที่ใหญ่ขึ้น โดย

8b (bits)	=	1B (Bytes)
1000B	=	1KB (Kilo Bytes)
1000KB	=	1MB (Mega Bytes)
1000MB	=	1GB (Giga Bytes)

*ขนาดตามหน่วย International System of Units: SI

คำถาม

ตอนที่ 1 : 1) การดูคลิปความละเอียด 1080p เป็นเวลา 5 นาที จะใช้ Data อย่างน้อย 375MB
2) VDO 8K จะใช้ Data อย่างน้อย 100MB ในทุก 1 วินาที
3) จัณยูขนาด 1TB คือ 1000GB คิดเป็น Bytes ได้เท่ากับ 10^{18}

ตอนที่ 2 : การดูหนังที่ความละเอียด 2K High Frame Rate เป็นเวลา 1 ชั่วโมง จะใช้ Data รวมเป็นขนาดกี่ GB

ตอนที่ 3 : กิลและลิฟใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัว ที่ใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ตสูงสุดได้จำกัดปริมาณ 270GB ถ้าการใช้ชีวิตประจำวันใช้ YouTube เป็นหลัก โดยดูหนัง 8K แล้วดูเกม 1080p จัณยูที่ใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ตสูงสุดได้นานกว่ากิลมากกี่เท่าที่ใช้ได้

ข้อสอบ AMPISA ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครั้งที่ 2 ประจำปี 2567 หน้า 9

สถานการณ์ที่ 9 : ลิฟใช้วีรภาพสูงสุดในเกมพัฒนาเกม

ข้อมูล 10 จำนวนในเกมพัฒนาวีรภาพประเมินที่สูงสุด ปี 2566-2569

อันดับที่	ทีม	ราคาประเมินที่ขึ้น (บาท/พ.ร.ว.)	อันดับที่	ทีม	ราคาประเมินที่ขึ้น (บาท/พ.ร.ว.)
1	อนันต์นิล	1,000,000	6	อนันตนา	450,000-800,000
2	อนันตนา	1,000,000	7	อนันตนา	230,000-750,000
3	อนันตนา	750,000-1,000,000	8	อนันตนา	700,000
4	อนันตนา	400,000-1,000,000	9	อนันตนา	600,000
5	อนันตนา	750,000-900,000	10	อนันตนา	600,000

โดยการใช้ชีวิตประจำวัน จะต้องใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

บ้านหรือเพื่อน หรือที่อื่นหรือที่โรงเรียนหรือที่ทำงาน เพื่อใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

ร้านค้า โดยที่ร้านค้ามีการขายสินค้าแล้ว จะต้องใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

ข้อมูลสุดท้ายที่ได้อ่านได้ใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

1) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 5 บาท

2) ค่าเช่า 5 บาท

3) ค่าเช่า 20 บาท

4) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

5) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

6) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

ตัวอย่าง ถ้าความเร็วอินเทอร์เน็ตที่ขึ้น 5,000,000 บาท แล้วราคาสุทธิ 5,500,000 บาท จะคำนวณค่าเช่าสุทธิ เท่าจาก 5,500,000 $\times$ 3.3% = 181,500 บาท

7) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

8) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

คำถาม

ตอนที่ 1 : 1) ค่าเช่าอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

2) ถ้าราคาประเมินที่ขึ้น 5,000,000 บาท แล้วราคาสุทธิ 5,500,000 บาท จะคำนวณค่าเช่าสุทธิ เท่าจาก 5,500,000 $\times$ 3.3% = 181,500 บาท

ตอนที่ 2 : ถ้าใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

ตอนที่ 3 : ถ้าใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ต 2% ของราคาประเมินที่ขึ้น โดยราคาที่สูงขึ้นในการคำนวณ

ภาพที่ 1 ตัวอย่างของ แบบทดสอบวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์
ในการแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินของ PISA

กระดาษคำตอบ AMPISA ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครั้งที่ 2 ประจำปี 2567 หน้า 1

สถานการณ์ที่ 1 : ดูกิลิป ฟังเพลง ทางอินเทอร์เน็ตใช้ Data เท่าใด?

ตอนที่ 1

คำถาม	คำตอบ
1) การดูคลิปความละเอียด 1080p เป็นเวลา 5 นาที จะใช้ Data อย่างน้อย 375MB	ถูก
2) VDO 8K จะใช้ Data อย่างน้อย 100MB ในทุก 1 วินาที	ผิด
3) จัณยูขนาด 1TB คือ 1000GB คิดเป็น Bytes ได้เท่ากับ 10^{18}	ถูก

ตอนที่ 2 : การดูหนังที่ความละเอียด 2K High Frame Rate เป็นเวลา 1 ชั่วโมง จะใช้ Data รวมเป็นขนาดกี่ GB

ตัวเลือก	คำตอบ
1) 0.0135 GB	
2) 13.5 GB	
3) 0.108 GB	
4) 108 GB	

ตอนที่ 3 : กิลและลิฟใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัว ที่ใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ตสูงสุดได้จำกัดปริมาณ 270GB ถ้าการใช้ชีวิตประจำวันใช้ YouTube เป็นหลัก โดยดูหนัง 8K แล้วดูเกม 1080p จัณยูที่ใช้ความเร็วอินเทอร์เน็ตสูงสุดได้นานกว่ากิลมากกี่เท่าที่ใช้ได้

คำตอบ _____

แสดงวิธีคิด _____

รหัส 0-0000-0-0000 ชื่อ - นามสกุล _____

รหัส 0-0000-0-0000 ชื่อ - นามสกุล _____

สถานการณ์ที่ 1 : ดูกิลิป ฟังเพลง ทางอินเทอร์เน็ตใช้ Data เท่าใด?

ตอนที่ 1 : 1) 375MB 2) 100MB 3) 1000GB

คำถาม	คำตอบ
1) การดูคลิปความละเอียด 1080p เป็นเวลา 5 นาที จะใช้ Data อย่างน้อย 375MB	ถูก
2) VDO 8K จะใช้ Data อย่างน้อย 100MB ในทุก 1 วินาที	ผิด
3) จัณยูขนาด 1TB คือ 1000GB คิดเป็น Bytes ได้เท่ากับ 10^{18}	ถูก

แนวคิด

1) คลิป 1080p ใช้ data อย่างน้อย 10Mbps ซึ่งคิดเป็น $(10 \times 8) \times 60 = 75MB$ นาที

2) คลิป 8K ใช้ data อย่างน้อย 100Mbps ซึ่งคิดเป็น $100 \times 8 = 125MB$ นาที

3) 1TB = 1,000GB = 1,000,000MB = 1,000,000,000KB = 1,000,000,000,000B หรือคิดเป็น 10^{12}

ตอนที่ 2 : 2 คะแนน

ตอบ 2) 13.5GB

แนวคิด

คลิป 2K 60fps ใช้ data 30Mbps ซึ่งคิดเป็น $(30 \times 8) \times 60 = 13,500MB$ ชั่วโมง

ซึ่งคิดเป็น $13,500 \div 1,000 = 13.5GB$

ตอนที่ 3 : 5 คะแนน

ตอบ 58 ชั่วโมง

วิธีคิด

ดูหนัง 1080p ใช้ปริมาณข้อมูล คือ Low Frame Rate ซึ่งใช้ 10Mbps

ใช้ data $(10 \times 8) \times 60 \times 60 = 4,500MB$ ชั่วโมง หรือ $4,500 \div 1,000 = 4.5GB$ ชั่วโมง

ดังนั้น 270GB จะดูได้ $270 \div 4.5 = 60$ ชั่วโมง (2 คะแนน)

ดูเกม 8K ใช้ปริมาณข้อมูล คือ High Frame Rate ซึ่งใช้ 300Mbps

ใช้ data $(300 \times 8) \times 60 \times 60 = 135,000MB$ ชั่วโมง หรือ $135,000 \div 1,000 = 135GB$ ชั่วโมง

ดังนั้น 270GB จะดูได้ $270 \div 135 = 2$ ชั่วโมง (2 คะแนน)

ดังนั้นจะดูได้นานกว่ากิลมากกี่เท่า $60 - 2 = 58$ ชั่วโมง (1 คะแนน)

กระดาษคำตอบ AMPISA ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ครั้งที่ 2 ประจำปี 2567 หน้า 1

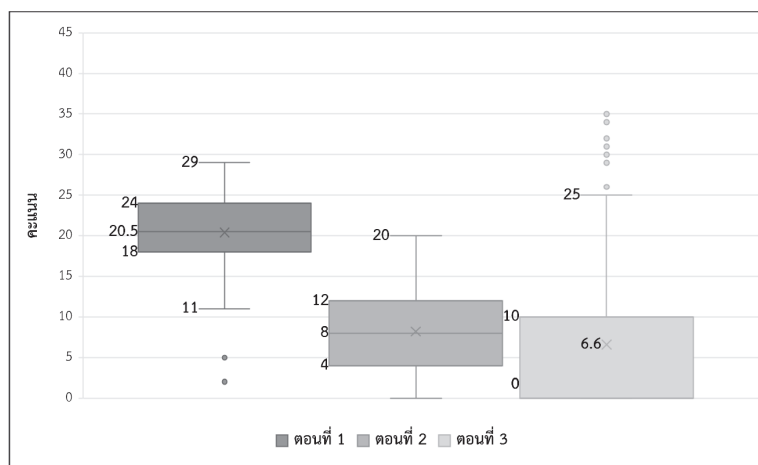
ภาพที่ 2 ตัวอย่างของ กระดาษคำตอบ แนวทางการตรวจคำตอบ

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 : ผลการประเมินของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ตารางที่ 1 ผลการประเมินของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

รายการ	ตอนที่ 1 (เต็ม 30 คะแนน)	ตอนที่ 2 (เต็ม 20 คะแนน)	ตอนที่ 3 (เต็ม 50 คะแนน)	คะแนนรวม (เต็ม 100 คะแนน)
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$)	20.41	8.21	6.60	35.22
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	4.413	4.737	9.637	16.467
ร้อยละของคะแนนเต็ม (%)	68.03	41.05	13.20	35.22
คะแนนต่ำสุด (Min)	2	0	0	2
คะแนนสูงสุด (Max)	29	20	35	80
25	18.00	4.00	0.00	24.00
เปอร์เซ็นต์ไทล์				
50	20.50	8.00	0.00	29.50
70	24.00	12.00	10.00	43.25

ภาพที่ 3 แผนภาพกล่อง แสดงการแจกแจงของคะแนนในตอนที่ 1 - 3 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

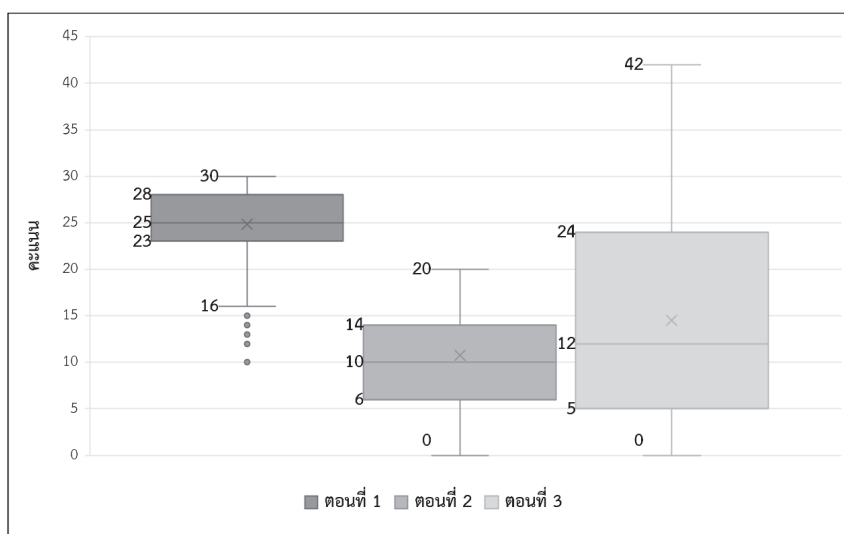
จากการทดสอบ พบว่า ในตอนที่ 1 และ 2 ที่เป็นการอ่านจับใจความและตอบปัญหาโดยใช้ความรู้เบื้องต้น นักเรียนสามารถทำคะแนนเฉลี่ยได้ที่ 68.03% และ 41.05% ตามลำดับ และมีการแจกแจงของคะแนนที่ค่อนข้างปกติ แต่ในตอนที่ 3 การเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหา กลับเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 13.20% และมีการแจกแจงของคะแนนส่วนใหญ่อยู่ทางฝั่งต่ำ โดยมีนักเรียนกว่าร้อยละ 50 ที่ได้ 0 คะแนน ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สามารถที่จะอ่านจับใจความสำคัญได้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เบื้องต้นได้ แต่กลับขาดความสามารถในการเรียบเรียงสิ่งที่ตนคิด และไม่สามารถบรรยายออกมาให้คนอื่นเห็นได้ ซึ่งนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญมากในการทำงานต่าง ๆ

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ตอนที่ 2 : ผลการประเมินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ตารางที่ 2 ผลการประเมินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

รายการ	ตอนที่ 1 (เต็ม 30 คะแนน)	ตอนที่ 2 (เต็ม 20 คะแนน)	ตอนที่ 3 (เต็ม 50 คะแนน)	คะแนนรวม (เต็ม 100 คะแนน)
ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$)	24.83	10.76	14.52	50.11
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	3.875	4.805	11.596	17.952
ร้อยละของคะแนนเต็ม (%)	82.77	53.80	29.04	50.11
คะแนนต่ำสุด (Min)	10	0	0	15
คะแนนสูงสุด (Max)	30	20	42	90
25	23.00	6.00	5.00	36.75
เปอร์เซ็นต์ไทล์				
50	25.00	10.00	12.00	49.00
70	28.00	14.00	24.00	65.00

ภาพที่ 4 แผนภาพกล่อง แสดงการแจกแจงของคะแนนในตอนที่ 1 - 3 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

จากการทดสอบ พบว่า ในตอนที่ 1 ด้านการอ่านจับใจความ มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นมาก โดยอยู่ที่ 82.77% อีกทั้งยังมีการแจกแจงของคะแนนที่ขยับไปทางฝั่งสูงมากขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีที่แสดงว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสามารถในการอ่านที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับระดับประถมศึกษาตอนปลาย และเป็นตอนเดียวที่ไม่มีนักเรียนได้ 0 คะแนน ในตอนที่ 2 การแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้เบื้องต้น มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 53.80% และ

มีการแจจแจงที่ค่อนข้างปกติ โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประถมเล็กน้อย ในขณะที่ตอนที่ 3 การเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหา ยังคงเป็นด้านที่มีการแจจแจงของคะแนนอยู่ในฝั่งต่ำเป็นส่วนใหญ่ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 29.04% ซึ่งสูงกว่าระดับประถม และมีนักเรียนที่ได้ 0 คะแนน น้อยลงเป็นอย่างมาก แต่นักเรียนกว่าร้อยละ 75 ก็ยังคงได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม ดังนั้นแม้ในภาพรวมจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นกว่าระดับประถม แต่ก็ยังคงเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด และเป็นด้านที่สำคัญต่อการประเมินตามสมรรถนะ PISA มากที่สุดอีกด้วย

สรุปผลการศึกษา

จากผลการประเมินของนักเรียนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ผู้ศึกษาสามารถสรุปเป็นความคิดเห็น ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การอ่านจับใจความจากสถานการณ์ปัญหา เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ถูก - ผิด รวมทั้งหมด 30 คะแนน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ย 20.41 คิดเป็น 68.03% ของคะแนนเต็ม และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ย 24.83 คิดเป็น 82.77% ของคะแนนเต็ม โดยเมื่อพิจารณาจากผลคะแนนแล้ว จะเห็นได้ว่านักเรียนทั้ง 2 ช่วงชั้น มีความสามารถที่จะอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาในสถานการณ์ปัญหาแล้วนำมาตอบคำถามได้ โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงเกินครึ่งหนึ่งของคะแนนเต็ม และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสามารถที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาตอนปลายอยู่ประมาณ 21% ซึ่งถือว่าการเพิ่มขึ้นที่ดี

ตอนที่ 2 การแก้ปัญหาโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น เป็นคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือกรวมทั้งหมด 20 คะแนน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ย 8.21 คิดเป็น 41.05% ของคะแนนเต็ม และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ย 10.76 คิดเป็น 53.80% ของคะแนนเต็ม โดยเมื่อพิจารณาจากผลคะแนนเทียบกับตอนที่ 1 แล้ว จะเห็นว่ามีความเฉลี่ยลดลงทั้งระดับประถมและมัธยม ซึ่งอาจมองได้ 2 ประเด็นคือ นักเรียนไม่เข้าใจคำถามที่มีความซับซ้อนขึ้น หรือนักเรียนอาจเข้าใจคำถามแต่ไม่สามารถเลือกความรู้ที่เหมาะสมหรือขาดความรู้ที่เหมาะสมในการตอบคำถาม อาจกล่าวได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลางเพียงเท่านั้นทั้งระดับประถมและมัธยม

ตอนที่ 3 การเขียนแสดงวิธีทำอธิบายกระบวนการคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา เป็นคำถามแบบแสดงวิธีทำและเติมคำตอบ รวมทั้งหมด 50 คะแนน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ย 6.60 คิดเป็น 13.20% ของคะแนนเต็ม และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ย 14.52 คิดเป็น 29.04% ของคะแนนเต็ม โดยเมื่อพิจารณาจากผลคะแนนแล้ว จะเห็นว่ามีความเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับส่วนอื่น ๆ และเมื่อพิจารณาเพิ่มเติมที่การแจจแจงของคะแนนจะพบว่า มีนักเรียนกว่าร้อยละ 50 ในระดับชั้นประถม และ ร้อยละ 25 ในระดับชั้นมัธยม ที่ได้ 0 คะแนน ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญว่านักเรียนมีความสามารถในการเขียนอธิบายกระบวนการหรือแนวคิดที่ใช้อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ หรืออาจแยกว่านั่นคือนักเรียนขาดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้กับคำถามที่มีความซับซ้อนมาก ๆ ได้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ในภาพรวมพบว่านักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ต่างก็ยังมีผลคะแนนที่สูงกว่าค่าเป้าหมายเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับผลการรายงานของการแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022 ของ สสวท. (IPST, 2024) ที่ระบุว่านักเรียนมีคะแนนสอบ PISA ทั้ง

ในการอ่าน และ ด้านคณิตศาสตร์ ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยกลาง OECD แม้ว่าจะไม่ได้ต่ำมากจนอยู่ในเกณฑ์ที่วิกฤติ แต่ก็ถือว่าต่ำกว่ามาตรฐานกลางอยู่พอสมควร และถือว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาในทุก ๆ หน่วยงาน ควรต้องให้ความสนใจ

แนวทางการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

เพื่อเป็นแนวทางในการนำข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลสมรรถนะ PISA หรือ นำไปใช้เพื่อการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะ PISA จึงได้กำหนดเป็นเกณฑ์แยกกลุ่มของนักเรียนออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามช่วงคะแนนควอไทล์ที่สอบได้ ดังนี้ (Somwong Plangprasopchok, personal communications, 10 December, 2024)

***หมายเหตุ :** กลุ่มคะแนนแต่ละกลุ่มมีช่วงห่างของคะแนนที่ไม่เท่ากัน เนื่องมาจากนักเรียนโดยส่วนมากจะได้คะแนนที่ซ้ำ ๆ กัน จึงจำเป็นต้องตัดช่วงคะแนนโดยพิจารณาจากจำนวนคนที่ได้คะแนนในช่วงนั้น ๆ ด้วย

ระดับชั้น	กลุ่มคะแนนตามช่วงควอไทล์ (ตอนที่ 1)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ประถมปลาย	0 - 10	11 - 17	18 - 23	24 - 28	29 - 30
มัธยมต้น	0 - 15	16 - 22	23 - 24	25 - 27	28 - 30

ตารางที่ 4 กลุ่มนักเรียนแยกตามช่วงคะแนนควอไทล์ ด้านการแก้ปัญหาโดยการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์เบื้องต้น

ระดับชั้น	กลุ่มคะแนนตามช่วงควอไทล์ (ตอนที่ 2)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ประถมปลาย	0 - 0	1 - 3	4 - 7	8 - 11	12 - 20
มัธยมต้น	0 - 0	1 - 5	6 - 9	10 - 13	14 - 20

ตารางที่ 5 กลุ่มนักเรียนแยกตามช่วงคะแนนควอไทล์ ด้านการเขียนแสดงวิธีทำอธิบายกระบวนการคิดที่ใช้ในการแก้ปัญหา

ระดับชั้น	กลุ่มคะแนนตามช่วงควอไทล์ (ตอนที่ 3)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ประถมปลาย	0	1 - 6	7 - 10	10 - 24	25 - 50
มัธยมต้น	0 - 4	5 - 11	12 - 23	24 - 41	42 - 50

ทั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลด แบบทดสอบวัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหาตามแนวทางการประเมินของ PISA ได้ทาง Url ต่อไปนี้

https://drive.google.com/open?id=1FNnKan-ZW_6w5PCC0VYq3N6bRniW0wmb&usp=drive_fs

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากนักเรียนเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น อาจไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงภาพรวมของนักเรียนทั่วประเทศได้ โดยผู้ศึกษาแนะนำว่าควรใช้เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ การวัดและประเมินผลสมรรถนะ PISA หรือ นำไปใช้เพื่อการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะ PISA เท่านั้น

2. การศึกษาในครั้งนี้อาจไม่ตรงตามสมรรถนะ PISA โดยตรงไม่ว่าจะเป็น ด้านการอ่าน หรือด้านคณิตศาสตร์ โดยผู้ศึกษาต้องการออกแบบข้อสอบเพื่อใช้วัดและประเมินผลที่เทียบเคียงกับสมรรถนะ PISA และให้ผลลัพธ์ของการทดสอบที่สอดคล้องกับผลการประเมิน PISA ตามรายงานของ สสวท. โดยผู้ที่สนใจสามารถใช้แนวทางนี้ เพื่อเป็นต้นแบบในการออกแบบการศึกษาของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

Learn and Play Mathgroup. (2019). **Mathematics application exam**. Bangkok, Thailand: Pitak Printing. (In Thai)

Somwong Plangprasopchok. (2024, 10 Dec.). **Applied mathematics in real life and, how to evaluate the ability to apply mathematical knowledge in problem-solving**. President. Dr.Somwong and Dr.Pennapa Foundation. (In Thai)

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2023). **Press conference on PISA 2022 assessment results**. Retrieved form <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/> [2025, 1 Feb.] (In Thai)

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2024). **PISA 2022 Creativity Literacy assessment results**. Retrieved form <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-22/> [2025, 1 Feb.] (In Thai)

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2024). **Support the use of PISA 2022 evaluation results to benefit. Accelerating the development of teachers' competencies in organizing learning to build skills for the future**. Retrieved form <https://www.ipst.ac.th/news/55661/20231226-pisa.html> [2025, 2 Feb.] (In Thai)

.....

Review Article

บทวิจารณ์หนังสือ (BOOK REVIEW) การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ DESIGNING QUALITATIVE RESEARCH

ศรัณย์ ขนอม^{1*} และ ชลธิดา ดวงงามยิ่ง²

¹โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

²สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงคอกน้อย

Sarun Ka-norm^{1*} and Chontida Doungngamyang²

¹Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary Section)

²Prachuap Khiri Khan Secondary Educational Service Area Office

*E-mail: sarunkanorm@gmail.com

Received: 24-10-2024

Revised: 02-12-2024

Accepted: 06-12-2024

CATHERINE MARSHALL | GRETCHEN B. ROSSMAN | GERARDO L. BLANCO

เกริ่นนำ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Designing Qualitative Research) เป็นหนังสือที่มีประโยชน์และมีความน่าสนใจ ของ Catherine Marshall, Gretchen B. Rossman, และ Gerardo L. Blanco โดยหนังสือเล่มนี้เหมาะกับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและนำแนวคิดที่อยู่ในหนังสือไปปรับประยุกต์ใช้ในการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพของตนเอง

วัตถุประสงค์

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการออกแบบและดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ต่อยอดวางแผนและออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพให้เกิดความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

สาระสำคัญ

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมหลักการและแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 8 บทดังนี้

บทที่ 1 ความสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวถึงประเด็นสำคัญและความท้าทายในการพัฒนางานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้เขียนกล่าวถึงคุณลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ บทบาทของนักวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อเสนอประเด็นในการวิจัยและการออกแบบการวิจัย ความสำคัญของการร่วมมือและการทบทวนวรรณกรรม การพัฒนาข้อโต้แย้งในข้อเสนอวิจัย รวมถึงความท้าทายในการเขียนข้อเสนอประเด็นในการวิจัย

บทที่ 2 ประเภทของการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้กล่าวถึงประเภทต่าง ๆ ของการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การวิจัยชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) การวิจัยปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Research) การวิเคราะห์ภาษาศาสตร์ทางสังคม (Sociolinguistic Approaches) ทฤษฎีกรอบพื้นฐาน (Grounded Theory) การวิจัยกรณีศึกษา (Case Studies) การวิจัยที่ใช้ศิลปะเป็นพื้นฐาน (Arts-Informed Inquiry) แนวคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Theories) ทฤษฎีควีร์ (Queer Theory) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

บทที่ 3 ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และจริยธรรม

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเพิ่มความน่าเชื่อถือของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยครอบคลุมถึงความถูกต้องในรูปแบบต่างๆ ทั้งบทบาทของจริยธรรมในงานวิจัย (Ethics in Research) การใช้แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์และตัวตนของนักวิจัย (Relationships and Researcher Identity) ความท้าทายทางวัฒนธรรมในการขอความยินยอม (Cultural Challenges in Informed Consent) บทบาทของการบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Notes) การเข้าถึงผู้เข้าร่วมวิจัย (Access and Entry) ข้อพิจารณาทางจริยธรรมเมื่อทำงานในบริบทที่มีความอ่อนไหว (Ethical Considerations in Sensitive Contexts)

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

บทที่ 4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา: การสร้างกรอบแนวคิด

ในบทนี้กล่าวถึงการพัฒนากรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในด้านโครงสร้างของข้อเสนอวิจัย (Research Proposal Structure) ซึ่งครอบคลุมในส่วนของบทนำ (Introduction) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การออกแบบวิธีวิจัย (Research Design and Methods) นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในประเด็นของ การตั้งคำถามวิจัย (Research Questions) ความสำคัญของการศึกษา (Significance of the Study) รวมถึงความท้าทายและข้อจำกัดในการวิจัย (Limitations and Challenges) อีกประการหนึ่งด้วย

บทที่ 5 วิธีการศึกษา: การสร้างการออกแบบการวิจัย

ในบทนี้กล่าวถึงการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การออกแบบการวิจัย (Research Design) ความยืดหยุ่นในแผนการวิจัย (Flexibility in Research Plan) เหตุผลสำหรับการใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Justifying Qualitative Research) การเลือกสถานที่และกลุ่มตัวอย่าง (Site and Sampling Selection) การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ (Communication and Relationship Building) การดูแลตนเองในฐานะนักวิจัย (Self-Care for Researchers) กลยุทธ์การถอนตัวออกจากสถานที่วิจัย (Exit Strategy)

บทที่ 6 วิธีการเก็บข้อมูลพื้นฐาน

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเก็บข้อมูลพื้นฐานในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviewing) การสังเกตการณ์ในฐานะผู้เข้าร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interviewing) การสัมภาษณ์บุคคลที่มีอำนาจ (Interviewing Elites) การวิจัยประวัติศาสตร์และการเล่าเรื่อง (Life Histories and Narrative Inquiry) นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเด็นทางจริยธรรมในการเก็บข้อมูล (Ethical Issues) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังเกตและสัมภาษณ์บุคคล นักวิจัยต้องให้ความเคารพและรับผิดชอบต่อความเป็นส่วนตัวและความยินยอมของผู้เข้าร่วมวิจัย

บทที่ 7 วิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะทางและจุดเน้น

ในบทนี้กล่าวถึงวิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะทาง เช่น วิธีการเก็บข้อมูลที่เจาะจง (Specialized Data Collection Methods) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การใช้สื่อดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต (Using Digital and Internet Applications) การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Analysis) การจำลองสถานการณ์ (Hypotheticals and Simulations) การใช้ศิลปะในการเก็บข้อมูล (Arts-Informed Inquiry) รวมถึงกล่าวถึงปัญหาจริยธรรม (Ethical Issues) และความท้าทายในการใช้วิธีการเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 8 การจัดการ การวิเคราะห์ และการตีความข้อมูล

ในบทนี้ให้คำแนะนำในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การจัดการ วิเคราะห์ และตีความข้อมูล (Managing, Analyzing, and Interpreting Data) การถอดความและการแปลข้อมูล (Transcribing and Translating Data) ประเด็นทางจริยธรรม (Ethical Issues) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) การสร้างหมวดหมู่และธีม (Generating Categories and Themes) การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูล (Use of Technology in Data Analysis) นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเกี่ยวกับประเด็นของการเขียนบันทึกและการวิเคราะห์ (Writing In-Process Analytic Memos) เพื่อช่วยให้การวิจัยเชิงคุณภาพมีสรุปและอภิปรายผลในการวิจัยเชิงคุณภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 9 การอ้างเหตุผลสนับสนุนข้อเสนของคุณและก้าวไปข้างหน้า

บทสุดท้ายนี้เน้นวิธีการเขียนและนำเสนองานวิจัยในหลายประเด็น เช่น การพิจารณาความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Criteria of Soundness) การสร้างเหตุผลที่ชัดเจน (Building a Logical Argument) การจัดการกระบวนการเก็บข้อมูล (Managing Data Collection) การนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัย (Presenting Findings) ทั้งนี้ยังมีการนำเสนอประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลและการเขียนรายงาน (Data Analysis and Report Writing) เพื่อให้มั่นใจว่ามีความน่าเชื่อถือ ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือทางวิชาการ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ในการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การใช้บทความ การเขียนหนังสือ หรือการนำเสนอในรูปแบบอื่น ๆ

คุณค่าของหนังสือ

หนังสือการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Designing Qualitative Research) มีคุณค่าและประโยชน์ที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในด้านขั้นตอนและกระบวนการที่จำเป็นสำหรับการออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ ตั้งแต่การตั้งคำถามวิจัย การสร้างกรอบแนวคิด การเลือกวิธีเก็บข้อมูล ไปจนถึงการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมในการทำวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

Catherine, M. (2022). *Designing Qualitative Research*. SAGE Publications, Inc.

.....

Review Article

บทวิจารณ์หนังสือ (BOOK REVIEW) ANGKOR AND THE KHMER CIVILIZATION

ยงยุทธ ขำคง*

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Yongyut Khamkhong*

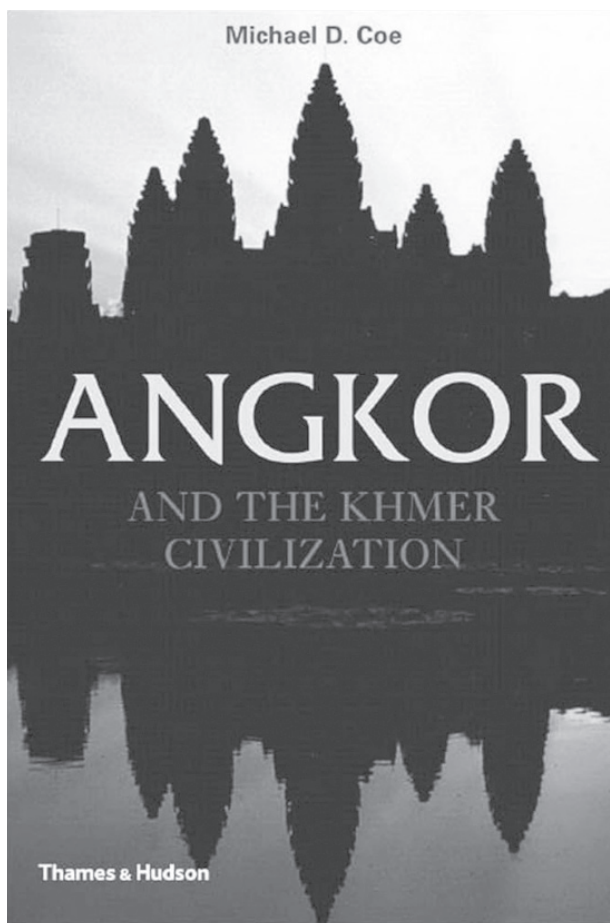
Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*Email: yongyut.k@pnru.ac.th

Received: 30-10-2024

Revised: 14-03-2025

Accepted: 05-06-2025

หนังสือ Angkor and the Khmer Civilization (อังกอร์และอารยธรรมเขมร) เป็นผลงานประพันธ์ของ Michael D. Coe (ค.ศ. 1929-2019) นักเขียนชาวอเมริกันและเป็นศาสตราจารย์ด้านมานุษยวิทยาของมหาวิทยาลัย Yale University เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญอารยธรรมโบราณที่มีชื่อเสียงระดับโลกและทำการค้นคว้าแหล่งโบราณที่สำคัญ เช่น ขนเผ่ามายาและเขมร เขาตีพิมพ์หนังสือมากกว่า 20 เล่มและได้รับรางวัลระดับโลกหลายรายการ เช่น รางวัล Tatiana Proskouriakoff Award Harvard University และ รางวัล Orden del Quetzal Republic of Guatemala หนังสือเล่มนี้ดัดแปลงมาจากผลงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่ Coe เขียนขึ้นสมัยยังเป็นนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย Harvard หนังสือได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ Thames & Hudson ในปี 2004 ที่สิงคโปร์ ISBN 0500021171 มีความยาว 240 หน้า ตีพิมพ์ด้วยภาษาอังกฤษ

เนื้อหาในหนังสือแบ่งเป็น 8 ตอน มีเนื้อหาสรุปได้ดังนี้

ยุคเริ่มต้นของเขมร

เมืองอังกอร์เริ่มมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในทวีปยุโรปเป็นครั้งแรกจากการเปิดเผยของนักสำรวจชาวฝรั่งเศสชื่อ Henri Mouhot ที่เข้าไปในดินแดนเขมรในปี 1860 และเขาได้พบเห็นอารยธรรมโลกที่มีอดีตยิ่งใหญ่จนได้รับการขนานนามว่า สิ่งมหัศจรรย์แห่งที่ 8 ของโลก คนพื้นเมืองเล่าให้ Henri ฟังว่าอังกอร์เป็นเมืองโบราณที่สร้างโดยยักษ์ในอดีต เมื่อเขาเข้าไปสำรวจจึงได้พบว่าคำกล่าวนั้นไม่เกินความจริงเลย เมืองอังกอร์มีเนื้อที่ 1,000 ตารางกิโลเมตร สามารถมองเห็นได้จากอวกาศ รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้จัดตั้งคณะสำรวจโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อศึกษาอารยธรรมเขมรและบริเวณโดยรอบที่มีชื่อว่า École française d'Extrême-Orient หรือ EFEO และผู้เชี่ยวชาญของฝรั่งเศสได้เข้ามาขุดหาทรัพย์สมบัติเพื่อนำไปไว้ที่ปารีส ขณะเดียวกันก็ฟื้นฟูสถานปรักหักพังให้กลับมามีสภาพที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่ฝรั่งเศสปกครองกัมพูชาปี ค.ศ. 1863-1953 คณะสำรวจได้ขนย้ายวัตถุโบราณจากอังกอร์ไปไว้ที่ปารีสเป็นจำนวนมาก ข้อดีอีกประการหนึ่งคือนักสำรวจชาวฝรั่งเศสหลายคนเรียนรู้อักษรเขมรโบราณและตีความภูมิปัญญาจากอดีตที่จางริบไวนั้นบนแผ่นหินนับพันป้อนมาให้โลกปัจจุบันได้ศึกษา

ชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขมรปัจจุบันได้มีมาราว 3,600 ปีก่อนคริสตกาล และมีการใช้หินเพื่อการล่าสัตว์และราว 3,000 ปีก่อนคริสตกาลมีการปลูกพืชผักและอยู่เป็นชุมชน จนถึงราว 500 ปีก่อนคริสตกาลมีการใช้เหล็กเพื่อทำอาวุธ ซึ่งคาดว่าเป็นการรับทักษะการตีเหล็กนี้มาจากจีน เขมรในช่วงปี ค.ศ. 100-802 เป็นช่วงการเริ่มสร้างอาณาจักรที่ใหญ่ขึ้น มีการติดต่อค้าขายกับจีนและอินเดีย และนำศาสนาฮินดูและพุทธเข้ามาในประเทศมีการจดบันทึกเป็นหลักฐานครั้งแรกในวัสดุต่างๆ และบันทึกของชาวจีนเรียกคนที่อยู่ในดินแดนแถบนี้ว่าฟูนันและเจนละ ยุคคลาสสิกของเขมรที่มีอารยธรรมสูงสุดคือช่วงปี ค.ศ. 802-1327 ที่มีการสร้างประเทศและเมืองหลวงที่ยิ่งใหญ่ของนครอังกอร์และการใช้อักษรสันสกฤตบันทึกประวัติศาสตร์จำนวนมาก ภายหลังปี 1327 กองทัพสยามได้รุกรานเขมรและครอบครองประเทศจนเมื่อฝรั่งเศสเข้ามายึดครองในปี 1863 การล่มสลายของเขมรเกิดจากการรุกรานของสยามและเวียดนามเป็นหลัก

อารยธรรมเขมรเกิดขึ้นจากแม่น้ำโขงที่เป็นแม่น้ำยาวสุดเป็นอันดับ 7 ของโลกหล่อเลี้ยงชุมชนและการเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี แม่น้ำนี้ยังก่อให้เกิดทะเลสาบโตนเลสาบ ที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียนและเป็นแหล่งอาหารของชาวเขมร พื้นที่ของเขมรโบราณยังครอบคลุมที่ราบสูงโคราชและพื้นที่ในทุกภาคของประเทศไทยในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากซากปราสาทหินพระปรางค์สามยอด ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

ประสาธตินอีกจำนวนมากในทุกภาคของประเทศไทย ซึ่งเป็นยุคก่อนที่จะมีสยามประเทศ บันทึกประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเขมรส่วนมากมาจากบันทึกของทูตจีนชื่อ จาว ดากวน (Zhao Daguan) ที่เดินทางมาสำรวจเขมรในปี ค.ศ. 1295 เพื่อเสาะหาชนกกระเต็น (Kingfisher) ที่เป็นที่ยกย่องในการทำเครื่องประดับหมวกของขุนนางในราชสำนักจีน เขาได้บันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ของเขมรของอดีตและสิ่งที่เห็นในเวลานั้น และจัดตีพิมพ์เป็นหนังสือในปี 1297 ชื่อ *บันทึกประเพณีของกัมพูชา* (Memoirs on the Customs of Cambodia) ซึ่งกลายเป็นเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์เขมร

ในคริสต์ศตวรรษที่ 15 ภายหลังจากได้ชัยชนะในการสู้รบและครอบครองเขมร สยามได้รับอิทธิพลจากเขมรในด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม การฟ้อนรำและดนตรี ตลอดจนระบบการปกครองของชนชั้นกษัตริย์ที่เขมรได้รับอิทธิพลจากอินเดียมาอีกที ตัวอักษรและคำศัพท์จำนวนมากถูกนำมาใช้ในสยาม และการสร้างนครวัดจำลองยังคงมีอยู่ในวัดพระศรีรัตนศาสดารามกลางเมืองกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันเขมรได้รับเอาศาสนาพุทธเถรวาทจากการปกครองของสยามไว้เป็นศาสนาประจำชาติของตน ตัวอักษรที่เป็นภาษาเขมรหรืออักษรขอมโบราณถูกค้นพบในปราสาทอังกอร์บอรายที่มีการสร้างในปี ค.ศ. 611 หลักฐานการเขียนอักษรก่อนหน้านี้พบเป็นภาษาสันสกฤตและใช้อักษรพราหมีของอินเดียได้ในการจารึกตามสิ่งปลูกสร้างปราสาทเทวาลัยต่างๆ

ประชากรชาวเขมรมีราว 11 ล้านคน (ปี 2004) และเพิ่มเป็น 16 ล้านคน (2024) ราว 90% พูดภาษาเขมร และราว 1 ล้านคนอาศัยอยู่ในเวียดนามตอนใต้ อีกราว 1 ล้านคนอยู่ในแนวชายแดนของไทย และมีกระจัดกระจายไปอยู่ในยุโรปและอเมริกาหลังจากมีสงครามการเมืองเกิดขึ้นในช่วงปี 1975-1978 โดยเขมรแดงที่ทำให้ประชากรเสียชีวิต 15% ของประเทศหรือราว 2 ล้านคน

ในช่วงปี ค.ศ. 320-455 ราชวงศ์คุปตะของอินเดียเหนือมีความเฟื่องฟูมากและทำการค้ากับเขมร ขณะเดียวกันจีนก็แผ่อิทธิพลมายังเขมรด้วย แต่เนื่องจากจีนต้องการมาเพื่อปกครองและขยายอาณาเขต เขมรจึงไม่ยอมรับ และหันไปยอมรับวัฒนธรรมจากอินเดีย ซึ่งทำให้เขมรกลายเป็นฮินดูและมีการแบ่งคนเป็นวรรณะต่าง ๆ และให้ความสำคัญกับกษัตริย์และพราหมณ์ มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านภาษาและการจดบันทึกด้วยภาษาสันสกฤตในแผ่นหินและใบลาน สร้างปราสาทเพื่อบูชาเทพเจ้าของฮินดูโดยเฉพาะพระศิวะ พระพรหม และพระวิษณุ มีการจัดการเรื่องผังเมืองและการระบายน้ำแบบอินเดีย การสร้างรูปศิวิลิ่งเพื่อการเคารพในปราสาทหิน และมีค่านิยมการบริจาคตาสให้คอยดูแล้ววัดฮินดูเพื่อรักษาศาสนสถาน มีบันทึกว่ามีการส่งเขมรผู้ให้วิญญาณคอยปกป้องตามซุ้มประตูของวัดและพบโครงกระดูกที่ถูกทุบตายและฝังอยู่ตามประตูวัดหลายแห่ง

ยุคคลาสสิกที่มีการสร้าง นครวัด นครธม

กษัตริย์ชัยวรมันที่ 2 ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ก่อตั้งจักรวรรดิเขมร โดยทำการรวบรวมหัวเมืองต่างๆ เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองเดียวในเขตนครวัดที่เป็นเมืองหลวง และกษัตริย์องค์ต่อ ๆ มาได้ช่วยกันสร้างบ้านแปลงเมืองและสร้างวัดฮินดูที่สวยงามหลายแห่ง เช่น ปราสาทบันทรายศรีเพื่อบูชาพระศิวะ สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 967 ที่ถือว่ามิสสถาปัตยกรรมการก่อสร้างและการแกะสลักลายบนหินที่สวยงามที่สุดของเขมร กษัตริย์สุริยวรมันที่ 1 สร้างวัดพระปรางค์สามยอดลพบุรีเมื่อปี ค.ศ. 1000 และวัดเขาพระวิหารในปี ค.ศ. 893 บนริมหน้าผาของเขานมมดรัก กษัตริย์ชัยวรมันที่ 6 ที่คาดกันว่าเกิดในแถบลุ่มแม่น้ำมูลของโคราชได้สร้างปราสาทหินพิมายที่สวยงามมากที่สุดแห่งหนึ่งในอาเซียน และมีการเริ่มสร้างถนนยาว 300 กิโลเมตรจากพิมายจนถึงนครวัดของเขมร

เพื่อการขนถ่ายอาหารและอาวุนอกเหนือจากการติดต่อค้าขาย กษัตริย์ชัยวรมันที่ 6 นับถือศาสนาพุทธแต่ก็ยังทำพิธีบูชาศิวลึงค์เช่นกัน พระองค์สร้างพระพุทธรูปปางสมาธิและมีพญานาคขดปกป้องพระพุทธรูปเจ้าจากแดดและฝน ปัจจุบันนี้พระพุทธรูปยังคงอยู่กลางตัวปราสาทหินพิมาย

ในปี ค.ศ. 1113 กษัตริย์สุริยวรมันที่ 2 ขึ้นครองราชย์และสร้างปราสาทนครวัดที่ใหญ่โตมโหฬารกว่าปราสาททั้งปวง พระองค์ทำสงครามขยายอาณาเขตรวมพิมาย ละโว้ และเขตแดนทิศเหนือของสยามจนถึงเขตเมืองปากน้ำในพม่า และจรดชายแดนมาเลย์เซียในปัจจุบัน พระองค์สร้างปราสาทหินเขาพนมรุ้ง และฟื้นฟูเส้นทางสู่เมืองพิมายให้ดีกว่าเดิม ปราสาทนครวัดมีเนื้อที่ 500 เอเคอร์ (ราว 1,300 ไร่) เพื่อบูชาพระวิฆณุ ภาพแกะสลักบนแผ่นหินบรรยายมหากาพย์รามเกียรติ์ยาว 700 เมตร ซึ่งเป็นภาพแกะสลักหินที่ยาวที่สุดในโลก ภาพของนักรบรับจ้างจากสยามยังปรากฏให้เห็น มีภาพแกะสลักนางอัปสร 1,800 องค์ทั่วทั้งตัวปราสาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการแต่งกายและเครื่องประดับของหญิงงามที่คอยปรนนิบัติกษัตริย์ในยุคนั้น หลังจากกษัตริย์สุริยวรมันที่ 2 สวรรคต เวียดนามได้บุกรุกและเผาทำลายนครวัดครั้งใหญ่

การขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์ชัยวรมันที่ 7 ในปี 1181 และสร้างปราสาทนครธมที่ยิ่งใหญ่ไม่แพ้นครวัด เฉพาะกำแพงปราสาทมีความยาว 3 กิโลเมตร บนตัวปราสาทมีใบหน้าพระพุทธรูปเจ้าขนาดใหญ่ 5 แห่ง และพระองค์สร้างปราสาทบายันที่มีความสวยงาม และปราสาทตาพรหมเพื่อเป็นที่พักอาศัยและสำนักเรียนของพระสงฆ์ บันทึกที่ค้นพบกล่าวว่า มีพระอาศัยอยู่ในปราสาทตาพรหม 12,640 รูป โดยได้รับการสนับสนุนการเสวยภาษีจากประชากร 79,365 คนที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านโดยรอบ

กษัตริย์ชัยวรมันที่ 7 สร้างบึงน้ำหรือบารายขนาดใหญ่ล้อมตัวปราสาท บารายเก็บน้ำมีความยาว 3,500 เมตร กว้าง 900 เมตร ซึ่งใช้หล่อเลี้ยงการเกษตรกรรมโดยรอบได้ตลอดทั้งปี และพระองค์สร้างโรงพยาบาล 102 แห่งในหัวเมืองต่าง ๆ พระองค์สร้างเมืองพระขรรค์เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาได้เล่าเรียน มีนักศึกษาและอาจารย์อาศัยอยู่จำนวน 15,000 คน โดยมีประชากร 97,840 เสียภาษีให้การสนับสนุน พระองค์สร้างวัดที่ใหญ่กว่านครวัดชื่อ ปราสาทบันทรายฆมา ที่ปัจจุบันยังไม่มีการรื้อฟื้นขึ้นมาเนื่องจากถูกขุดค้นทำลายทิ้งไปเกือบหมดแล้ว ตัวปราสาทอยู่ติดชายแดนประเทศไทยจึงถูกชาวสยามบุกรุกและนำของมีค่าไปในช่วงสงครามหลายครั้ง เมื่อกษัตริย์ชัยวรมันที่ 8 ที่นับถือฮินดูขึ้นครองราชย์ในปี 1243 พระองค์สั่งให้มีการทุบทำลายพระพุทธรูป 45,000 องค์ในปราสาทตาพรหม ปราสาทบายัน ปราสาทพระขรรค์ ปราสาทบันทรายกะได โดยทำลายใบหน้าพระพุทธรูปที่แกะสลักบนผนังหินทั้งหมดในวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ปราสาทนครวัดที่เป็นของฮินดูอยู่แล้ว ไม่มีการทุบทำลายรูปเคารพ

ในปี 1295 หลังจากกษัตริย์ชัยวรมันที่ 8 สละราชสมบัติ ทูตจีน จาว ดากวน เข้ามาที่นครวัดและบันทึกไว้ว่า พบเห็นพระสงฆ์จำนวนมากอยู่ในเขมรซึ่งชี้ให้เห็นว่าศาสนาพุทธกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งหนึ่ง เมื่อกษัตริย์สรินทราชัยวรมันขึ้นครองราชย์ในปี 1308 สยามได้ขยายอาณาจักรรุกคืบมายังละโว้ พินาย และเริ่มบุกรุกเขมร ในปี 1327 มีการบันทึกแกะสลักหินชิ้นสุดท้ายเป็นภาษาสันสกฤตก่อนที่สยามจะบุกรุกถึงนครวัดและทำลายอาณาจักรนครวัดลงอย่างราบคาบ ถือเป็นการสิ้นสุดอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกในยุคนั้น บันทึกกล่าวว่าสยามได้นำพุทธศาสนานิกายเถรวาทเข้ามาและมีพระสงฆ์เข้าไปอยู่อาศัยตามตัวปราสาทต่าง ๆ และมีการก่อสร้างวิหารและกุฏิสงฆ์ตามตัวปราสาท

ชีวิตและวัฒนธรรม

บันทึกของ จาว ดากวน ทูตจีนนับเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์ของเขมร แม้ว่าบันทึกบางส่วนเป็นเพียงความคิดเห็นส่วนตัวของเขาก็ตาม จาว ดากวน กล่าวว่า ตลาดการซื้อขายทาสใช้สำหรับผ้าในการแลกเปลี่ยนเพราะเป็นของหายาก ทาสหนุ่มสาวแข็งแรงมีค่าเท่ากับผ้า 100 ผืน ทาสอ่อนแอใช้ผ้าแลก 30 ผืน ทาสอาศัยอยู่ใต้เรือนของนาย และต้องยกมือให้นายทุกครั้งที่พบเจอ ทาสเรียกนายผู้ชายว่าพ่อ นายผู้หญิงว่าแม่ และหากทำผิดจะถูกลงโทษด้วยการโบย ซึ่งทาสจะยอมรับการโบยตีด้วยความเต็มใจ ทาสที่หลบหนีและจับได้ จะถูกสักที่ใบหน้าเป็นการลงโทษ และถูกเหล็กล่ามคอหรือแขนขา ทาสบางคนถูกจับให้อาศัยอยู่ในคอกสัตว์

จาว ดากวน บันทึกเรื่องของกษัตริย์ว่าเป็นผู้ชี้ขาดความเป็นและความตาย ประชาชนให้ความเคารพต่องาน และต้องก้มกราบลงที่พื้นสวมนิ่งเท่านั้น มีดนตรีบรรเลงเมื่อพระองค์มาถึง และมีนางสนมหน้าตาดีคอยปรนนิบัติรับใช้อยู่ตลอดเวลา กษัตริย์ยังสามารถตัดสินใจและสั่งการได้ทันทีและภาษีให้แก่เหล่าขุนนางได้ด้วย กษัตริย์มีมเหสี 5 พระองค์ และมีนางสนมราว 3,000-5,000 คน ซึ่งคนภายนอกไม่มีโอกาสได้พบเห็น ทุกคนอยู่ในเขตพระราชวังที่มีการป้องกันอย่างเข้มงวด คนที่มอบลูกสาวให้แก่กษัตริย์จะได้รับตำแหน่งข้าราชการและมียศหญิงทำครัวของพระราชวังมี 2,000 คนและมีการแต่งกายที่เด่นชัดกว่าประชาชนทั่วไป ทุกคนจะโกนศีรษะด้านหน้าและมีลายสักเป็นจุดสีแดงใหญ่ไว้ที่ขมับทั้งสองข้าง และเป็นคนออกมาหาวัตถุดินนอกวังได้ เหล่าเจ้าชายลูกหลานกษัตริย์จะได้รับการศึกษาจากปราชญ์โดยเริ่มเรียนเมื่ออายุ 11 ขวบและเรียนจบเมื่ออายุ 16 ขวบ

ปราสาทต่าง ๆ จะได้รับการดูแลจากหมู่บ้านที่อยู่โดยรอบ เช่น กษัตริย์จัดให้มี 3,140 หมู่บ้านที่ต้องเสียภาษีดูแลปราสาทตาพรหมโดยเฉพาะ ทำให้ตัวปราสาทได้รับการดูแลอย่างดีตลอดเวลา กษัตริย์สุริยวรมันที่ 1 จัดให้มีข้าราชการเป็นตัวแทนพระองค์ 4,000 คนกระจายอยู่ทั่วประเทศ และทั้งหมดเข้ามาถวายสัตย์ปฏิญาณตนรับใช้พระองค์ ในเขตวัดและโรงเรียนมีพระทำหน้าที่สอนเรียกว่า อาจารย์ (Acharya) พระที่จดจำคำสวดได้ดีเรียกว่า บัณฑิต (Pandita) ผู้ที่รู้คำภีร์พระเวทและเป็นผู้รับนักบวชใหม่เข้ามาในวัดเรียกว่า อุปัชฌาย์ (Upadhyaya) ยังมีนักบวชที่พบเห็นอยู่ตามป่าเขานอกเมืองเรียกว่า ฤาษี (Rishis) ที่นิยมไว้หนวดยาวและมีลูกปัดคล้องคอ และเป็นผู้ที่ขุนนางไปขอคำปรึกษาเรื่องความเชื่อและฤกษ์ยาม ที่ปราสาทนครวัดพบว่ามีภาพแกะสลักพระศิวะสวมชุดฤาษีนั่งนุ่งลูกปัดทำสมาธิบนแท่นศิลาอาสน์

อำนาจตุลาการมี สภาจารย์ (Sabhachara) เป็นคณะผู้สอบสวน จาว ดากวน บันทึกว่ามีการบันทึกคำให้การของพยานและมีการให้สัตย์ในคำให้การ ผู้ถูกตัดสินว่ามีความผิดร้ายแรงจะถูกนำตัวไปนอกปราสาทนครวัดทางทิศตะวันตก และจับโยนไปในหลุมและมีคนขวางก้อนหินใหญ่ใส่ตัวเขาจนหินกลายเป็นกองใหญ่ คนร้ายที่ทำผิดกฎหมายรองลงมาจะถูกตัดแขน ตัดขา หรือตัดจมูก ผู้ที่ขโมยของจะถูกจองจำและทรมาน โดนจับมือให้จุ่มในกระหมื่นน้ำมนต์เดือด หากเขาไม่มีความผิดมือจะไม่เป็นอะไร หากเขามีความผิด มือจะยุ่ยสลายในน้ำมนต์

จาว ดากวน กล่าวว่า 80% ของประชากรจะเป็นเกษตรกร และ 20% เป็นขุนนางชนชั้นปกครอง ผลผลิตเกษตรกรรมในประเทศจะนำไปหล่อเลี้ยงพระราชวังและขุนนางชั้นสูงผู้ที่ไม่ได้ทำไร่ นา กษัตริย์จะได้รับส่วนแบ่งมากที่สุด กษัตริย์ทุกพระองค์จะสั่งให้มีการขุดบึงน้ำใหญ่หรือบารายที่มีขนาดใหญ่มาก เช่น บารายตะวันตกของนครวัดมีขนาดสระบรรจุน้ำฝนได้ 48 ล้านลูกบาศก์เมตร บารายตะวันออกบรรจุได้ 37.2 ล้านลูกบาศก์เมตร บารายตะวันตกบรรจุได้ 8.7 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นต้น ประชาชนใช้น้ำในการทำเกษตรกรรมและแหล่งน้ำเหล่านี้หล่อเลี้ยงประชากร 1.9 ล้านคนของนครวัด ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลก ณ เวลานั้น

จาว ดากวน บันทีกว่า สินค้าที่เขมรส่งออกไปจีนประกอบด้วย ขนนกกระตั้น งาช้าง นอแรด ขี้ผึ้ง ไม้จันทน์หอม เรซินยางไม้ พริกไทย น้ำมันขี้ดงเภาไม้ น้ำมันกระเบา น้ำแก๊โรคร้อน กระวานทำเครื่องเทศ ส่วนสินค้าจากจีนที่นำเข้ามาเขมรได้แก่ ทองคำ เครื่องเงิน ผ้าไหม สินค้าทำจากดีบุก จานชาม พรอท กระดาช ผ้าฝ้าย น้ำหอม ร่ม หม้อเหล็ก หวี เข็ม ไข่มุก เสื้อผ้า จากบันทึกการค้าขายกับจีนทำให้เห็นได้ชัดว่า เขมรรับวัฒนธรรม ความเชื่อและศาสนาและขนบธรรมเนียมการปกครองมาจากอินเดีย แต่ในเรื่องการค้าขายนั้น คนเขมรนิยมค้าขายกับจีนมากกว่า การซื้อขายในยุคองค์กอร์ไม่มีเงินในการแลกเปลี่ยน แต่ใช้การแลกเปลี่ยนของแก่กันและกัน ชาวบ้านอาจซื้อขายกันด้วยข้าว ทาส ควาย ช้าง และเสื้อผ้า

บันทึกประวัติศาสตร์พบว่า ปราสาทตาพรหมที่มีกว่า 3,000 หมู่บ้านต้องเสียภาษีให้เพื่อการบำรุงวัด ทำให้วัดมีความมั่งคั่งมาก โดยมีเงินมากพอที่จะเลี้ยงดูนักบวช 18 คน เจ้าหน้าที่ 2,740 คน คนงานทั่วไป 2,202 คน นางรำ 615 คน ในห้องเก็บสมบัติของวัดมีบันทึกไว้ว่ามี จานทองคำน้ำหนักรวม 500 กิโลกรัม จานที่ทำจากเครื่องเงิน 500 กิโลกรัม เพ็ชร 35 ชิ้น ไข่มุก 40,260 เม็ด หินหยกและของประดับมีค่า 4,540 ชิ้น ร่ม 523 คัน ผ้าไหมปูเตียง 512 ผืน มั่งเงิน 876 ชิ้น สิ่งมีค่าเหล่านี้ยังเทียบไม่ได้กับท้องพระคลังของกษัตริย์ชัยวรมันที่ 7 ที่มีมากเกินกว่าจะนับเป็นตัวเลขได้

การสร้างถนนหนทางในดินแดนของเขมรเมื่อ 1,000 ปีก่อนยังเป็นที่ยกเถียงในหมู่นักวิชาการในปัจจุบันว่าใช้อุปกรณ์อะไรในการคำนวณความตรงของเส้นทาง เช่น เส้นทางจากปราสาทหินพิมาย ผ่านปราสาทหินพนมรุ้ง และมาที่นครวัด เป็นเส้นตรงยาว 210 กิโลเมตร โดยสามารถมองได้จากที่สูงเป็นเส้นตรงเหมือนวิศวกรรมการก่อสร้างของยุคปัจจุบัน มีการก่อสร้างถนนเชื่อมนครวัดและปราสาทหินบันทายชามยาว 90 กิโลเมตร มีการสร้างถนนจากเมืองเมงปิล ผ่านเมืองเกาะเกอ ไปจนถึงปราสาทหินวัดพู 210 กิโลเมตร จากนครวัดไปเมืองพระขรรค์ 100 กิโลเมตร เป็นต้น ซึ่งทำให้การขนส่งทั่วประเทศเป็นไปอย่างราบรื่นและรวดเร็ว นอกจากนี้ กษัตริย์ชัยวรมันที่ 7 ยังสร้างที่พักนักเดินทาง 121 แห่งเป็นปราสาทขนาดเล็กที่อยู่ข้างทางและเป็นเทวาลัยเพื่อการบูชาเทพอยู่ในตัว วิศวกรรมการก่อสร้างทางของเขมรสะท้อนให้เห็นว่าทีมงานสร้างทางต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญขั้นสูงที่มีความแม่นยำในการดูดวงดาวและมีความรู้เรื่องภูมิศาสตร์

การที่เขมรสร้างปราสาทหินเพื่อบูชาเทพเจ้าทำจากหินแกะสลักทั้งหมดเนื่องเพราะเทพเจ้าเป็นอมตะและอยู่ได้ตลอดไป เหมือนหินที่จะอยู่ต่อไปได้อย่างไม่สิ้นสุด ขณะเดียวกันผู้เป็นมนุษย์จะสร้างพระราชวังและบ้านเรือนด้วยไม้ เพราะมนุษย์ต้องตายและสิ่งปลูกสร้างของมนุษย์เหล่านี้จะหายไปตามกาลเวลา

รูปเคารพเทพเจ้า พระพุทธรูป และของมีค่าที่ทำจากทองแดง เครื่องเงินต่าง ๆ ได้สูญหายไปในช่วงสงครามกับสยามและเวียดนามหลายครั้ง โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 15 ที่กองทัพสยามจากอยุธยาทำลายเมืองนครวัดและนำของมีค่ากลับไปอยุธยา และของมีค่าเหล่านั้นก็ถูกพม่าขนย้ายไปที่พม่าอีกทอดหนึ่งเมื่อพม่าชนะการรบกับสยามสองครั้ง สมบัติของเขมรจึงถูกพบว่าไปอยู่ที่พม่าจำนวนมาก สมบัติบางส่วนยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในประเทศไทยในเวลานี้ เช่น บริเวณหน้าโบสถ์ของวัดพระศรีรัตนศาสดารามมีสิ่งที่หล่อด้วยทองแดงหล่อผสม (Gilt Bronze) ที่สยามนำกลับมาจากนครวัด 12 ตัว เป็นศิลปะการหล่อในเขมรในศตวรรษที่ 12 ของลัทธิจำนวนมากยังถูกฝรั่งเศสนำไปเก็บไว้ที่ปารีส ของมีค่าประเภทเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ในเขมรมีจำนวนมากที่ผลิตเตาเผาในที่ราบสูงโคราช เช่น เตาเผาที่พบในจังหวัดบุรีรัมย์ที่สร้างในศตวรรษที่ 11 เป็นต้น ซึ่งเป็นดินแดนภายใต้อาณาเขตของเขมรในเวลานั้น เสื้อผ้าของขุนนางเขมรมักนิยมให้หญิงชาวสยามที่อาศัยอยู่ในนครวัดทำการถักทอ เนื่องจากหญิงชาวเขมรไม่นิยมทำงานชนิดนี้และหญิงชาวสยามมีฝีมือชั้นเลิศเรื่องการถักทอ

จาว ดากวน บันทึกว่าการสุขอนามัยของเขมรยังเป็นปัญหา โดยเฉพาะการสร้างส้วมซึมที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ และทำให้ชาวบ้านเป็นโรคท้องเสีย เนื่องจากเชื้อโรคปนเปื้อนในแหล่งน้ำ คนไข้ที่เป็นโรคท้องเสีย 9 ใน 10 คน จะเสียชีวิต และคนป่วยโรคเรื้อรังจะพบเห็นได้ทั่วเมือง หมอท้องถิ่นนิยมใช้น้ำมันกระเบา น้ำทาบริเวณผิวหนังที่เป็นโรคเรื้อรังเพราะมีตัวยาสมุนไพรรักษาโรคได้ จึงจึงนำเข้าน้ำมันชนิดนี้จำนวนมากไปใช้กับคนป่วยที่สิ้น

การล่มสลายของอาณาจักร

ชาวสยามที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการล่มสลายของนครวัดมีที่มาจากที่น่าสนใจ พวกเขาคือ เผ่าไต (Tai) อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของแม่น้ำแยงซีในเขตยูนนาน นิยมทำนาเป็นหลัก ในคริสต์ศตวรรษที่ 1 เผ่าไตถูกรวมเข้ากับอาณาจักรน่านเจ้าที่มีกำลังทางทหารเหนือกว่า ในศตวรรษที่ 9 ชาวไตอพยพหนีสงครามมายังเขตของพม่าและตอนเหนือของเวียดนาม ในปี 1253 มีบันทึกว่าอาณาจักรน่านเจ้าถูกทำลายโดยกองทัพมองโกลของกษัตริย์กุบไลข่าน ทำให้เผ่าไตอพยพลงใต้มาเรื่อย ๆ จนเข้าสู่ดินแดนไทย ณ ปัจจุบัน และบางส่วนไปอาศัยอยู่ในดินแดนลาวและสร้างเมืองหลวงพระบาง ทหารของไตยังรับจ้างไปรบให้กับเขมรและมีภาพแกะสลักไว้ที่ปราสาทนครวัด ในปี 1238 เผ่าไตทำสงครามกับเขมรที่เมืองสุโขทัยและได้ชัยชนะ พวกเขาตั้งเป็นเขตแดนของตัวเองเรียกสุโขทัยว่าเป็นเมืองหลวง ขณะเดียวกันก็สร้างเมืองเชียงใหม่และอีกหลายเมืองทางตอนเหนือของประเทศไทย เผ่าไตหรือสยามได้ซึมซับอารยธรรมของเขมรที่มีอยู่เดิม รวมถึงการสร้างบ้านเมือง ศิลปวิทยาการ สถาบันกษัตริย์ ธรรมเนียมของศาสนาฮินดู ดนตรี การฟ้อนรำ และการเขียนตัวอักษร และที่สุโขทัยนี้เองที่เผ่าไตรู้จักศาสนาพุทธนิกายเถรวาทเป็นครั้งแรก เมื่อชาวไตสร้างอยุธยาสำเร็จในกลางศตวรรษที่ 14 อยุธยาได้กลายเป็นศูนย์กลางอำนาจที่ยิ่งใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และขยายอาณาเขตเข้าปกครองนครวัดได้สำเร็จ แต่ในปี 1569 พม่าที่มีกองทัพที่เข้มแข็งกว่าได้เผาทำลายอยุธยาและนำของมีค่าที่สยามได้มาจากเขมรไปด้วย อยุธยาพยายามรื้อฟื้นเมืองขึ้นมาใหม่ แต่ก็ถูกพม่าเผาทำลายอีกครั้งในปี 1769 จึงสิ้นสุดการเป็นเมืองหลวงของสยาม คนสยามได้ตั้งเมืองหลวงแห่งใหม่ที่ธนบุรีและย้ายมากรุงเทพ และมีราชวงศ์จักรีขึ้นเป็นกษัตริย์ในปี 1782

ศัตรูสำคัญของเขมรอีกเผ่าหนึ่งคือเวียดนาม ที่ใช้ชื่อในอดีตว่า แอนนาเมส (Annamese) เคยอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ฮั่นราว 206 ปีก่อนคริสตกาล เวียดนามใช้อักษรจีน นับถือศาสนาและขนบธรรมเนียมจีนมาอย่างยาวนานนับพันปี จนมีการต่อสู้ปลดแอกตัวเองเป็นอิสระจากจีนในปี ค.ศ. 939 และเริ่มขยายอาณาเขตมาทางใต้ที่เป็นที่อาศัยของเผ่าจาม จนในที่สุดเข้ามายึดเมืองปรัยนออกอร์ของเขมรสำเร็จในปี 1700 และเปลี่ยนชื่อเป็นไซ่ง่อน (Saigon) เวียดนามบุกกรุกยึดดินแดนของเขมรมากขึ้นเรื่อย ๆ เป็นที่สังเกตว่า เขมรกับไทยมีการเข้ากันได้ในเรื่องของวัฒนธรรม ศาสนา และการปกครองและมีการแลกเปลี่ยนวิทยาการกันมาตลอด แต่ความสัมพันธ์ระหว่างเขมรและเวียดนามแทบไม่เคยเข้ากันได้ เพราะเขมรมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมเวียดนามที่ถูกจีนครอบงำมาอย่างยาวนาน เวียดนามเองก็ไม่ยอมรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากเขมรมากเท่ากับฝั่งสยาม

เขมรไม่สามารถรับศึกจากสยามและเวียดนามได้จึงย้ายเมืองหลวงลงใต้มาอยู่เมืองโลเควทางฝั่งขวาของโตนเลสาบ ทว่าในปี 1594 กองทัพสยามบุกเข้ามาทำลายเมืองโลเควและเผาทำลายเมืองได้สำเร็จ ในปี 1619 กษัตริย์ไชยเชษฐาที่ 2 ของเขมรย้ายเมืองหลวงลงใต้มาที่เมืองอดง ห่างจากเมืองโลเคว 9 กิโลเมตร แต่มีจุดพลิกผันอีกครั้งเมื่อในปี 1640 กษัตริย์รามาริธิที่ 1 ของเขมรหันไปนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนชาวพุทธและคณะสงฆ์อย่างหนัก จนมีการชักนำกองทัพเวียดนามเข้ามาจับพระองค์สำเร็จโทษ เวียดนาม

ได้ยึดดินแดนของเขมรที่อยู่ในเขตค้าขายทางทะเลและทำให้เขมรถูกตัดขาดทางการค้ากับต่างประเทศยาวนานถึง 125 ปี สยามและเวียดนามมีความขัดแย้งเพื่อแย่งชิงการปกครองเขมร ฝ่ายสยามกล่าวอ้างว่าจำเป็นต้องรักษาศาสนาพุทธไว้ให้แก่เขมรจึงต้องปกครองเขมร ขณะที่เวียดนามได้ใช้ดินแดนเขมรเป็นที่ขับไล่นักโทษ ขวานายากจน และทหารที่ปลดประจำการแล้วให้มีที่ดินทำกินในดินแดนของเขมร ทั้งสองประเทศได้ผลักดันมาปล้นสะดมและทำลายเขมรอยู่เสมอ

ในปี 1794 สยามได้ช่วยเหลือให้กษัตริย์เองขึ้นปกครองเขมรที่เมืองหลวงอุดงได้สำเร็จและเข้ายึดครองนครวัดและเมืองอู่ข้าวอู่น้ำพระตะบองเข้าไว้ภายใต้อาณัติ เมื่อถึงปี 1806 โอรสของกษัตริย์เองขึ้นครองราชย์ต่อจากบิดา ใช้พระนามว่ากษัตริย์อังกั้นที่ 2 พระองค์หันไปฝึกฝืนเวียดนามเพื่อต่อสู้กับสยาม และย้ายเมืองหลวงมายังพนมเปญในปี 1812 เพื่อให้ใกล้ชิดกับเวียดนามมากยิ่งขึ้นและสะดวกในการรับการช่วยเหลือจากเวียดนาม แต่เวียดนามมิได้ปฏิบัติต่อชาวเขมรดีมากนัก เวียดนามบังคับใช้ประชากรเขมรสร้างคลองขุดวินเตที่มีขนาดใหญ่ยาว 87 กิโลเมตรจากเมืองซอดอกของเวียดนามมาสู่ทะเลอ่าวไทย ทำให้ขุนนางเขมรและประชาชนลุกขึ้นประท้วงราชสำนักอย่างหนัก แต่ก็ถูกปราบปรามอย่างรุนแรงโดยกองทัพเวียดนาม

ในปี 1832 กองทัพสยามโจมตีกองทัพเวียดนามในเขมรและขับไล่กษัตริย์อังกั้นที่ 2 ไปยังเวียดนาม แต่อีกเพียงสองปีต่อมา เวียดนามก็กลับมาขับไล่สยามและยึดครองเขมรอีกครั้ง เวียดนามพยายามเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีของเขมรทั้งหมด เช่น ให้ใช้ชื่อบุคคลเป็นภาษาเวียดนาม ขุนนางต้องใช้ชื่อตำแหน่งเป็นภาษาเวียดนามและใส่เสื้อผ้าแบบคนเวียดนาม คนเขมรถูกบังคับให้ไว้ผมยาวแบบชาวเวียดนาม ไม่อนุญาตให้ตัดผมสั้น คนจีนและคนเวียดนามที่เป็นคนชั้นล่างอพยพเข้ามาแย่งที่ทำงานของชาวเขมร เวียดนามตั้งให้เจ้าหญิงอังกั้นเมย บุตรสาวคนที่สองของกษัตริย์อังกั้นที่ 2 ขึ้นเป็นกษัตริย์และทำพิธีสมโภชกษัตริย์ในแบบประเพณีของเวียดนามทั้งหมด ในปี 1840 กษัตริย์มินห์มางของเวียดนามจับตัวกษัตริย์อังกั้นไปไว้ที่เวียดนาม จึงทำให้เกิดการลุกฮือขึ้นประท้วงเวียดนามไปทั่วประเทศเขมร และมีการชักนำกองทัพสยามให้เข้ามาขับไล่เวียดนามออกไปได้สำเร็จ ในปี 1848 สยามได้สถาปนา กษัตริย์อังกั้นดองผู้เป็นน้องชายของเจ้าหญิงอังกั้นเมยขึ้นครองราชย์ ทว่ากษัตริย์อังกั้นดองทำเรื่องผิดพลาดครั้งใหญ่ พระองค์ชักชวนให้กษัตริย์นโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศสเข้ามายึดครองเวียดนาม ฝรั่งเศสจึงยินดีเข้ามาติดต่อทางการเมืองกับเขมรได้อย่างเต็มตัว ฝรั่งเศสช่วยโอกาสนี้ยึดครองเวียดนามและลาว เมื่อกษัตริย์นโปเลียนที่ 3 ขึ้นครองราชย์ต่อจากบิดาในปี 1863 เขมรจึงตกอยู่ใต้การปกครองจากการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสมาอย่างยาวนานจนได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสเมื่อปี 1953 รวมการปกครองของฝรั่งเศส 90 ปี

วิพากษ์หนังสือ

หนังสือ Angkor and the Khmer Civilization เป็นการประพันธ์เชิงประวัติศาสตร์ที่เป็นผลงานวิทยานิพนธ์สมัยยังเป็นนักศึกษาของ Michael Coe หนังสือจึงมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ซับซ้อน น่าเชื่อถือ และมีการถ่วงถ่วงข้อมูลจากคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัย Harvard ที่เขาเรียนอยู่ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือจึงเป็น “ข้อเท็จจริง” มากกว่าความคิดเห็น เสน่ห์ของเนื้อหาในหนังสืออยู่ที่ความจริงที่ว่า อารยธรรมอันยิ่งใหญ่ระดับโลกนี้อยู่ในดินแดนกัมพูชาที่ติดกับประเทศไทยและห่างกันเพียงการเดินทางจากกรุงเทพ 1 ชั่วโมงโดยเครื่องบินเท่านั้น ห่างจากอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วเพียง 150 กิโลเมตร โดยชาวไทยสามารถเข้าไปเยี่ยมชมปราสาทนครวัดได้อย่างปลอดภัยในปัจจุบัน หนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าทั้งไทยและเขมรมีประวัติศาสตร์

ร่วมกันมาอย่างยาวนานนับพันปี การผสมผสานวัฒนธรรมเข้าด้วยกันของชาวไทยกับประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และศิลปวิทยาการต่าง ๆ ของเขมรจึงทำให้ทั้งสองประเทศมีความสนิทสนมกลมเกลียวกันนับจนถึงปัจจุบัน

ขณะเดียวกัน ผู้อ่านควรหาโอกาสไปเยี่ยมชมนครวัดนครธม ปราสาทบายน ในเมืองอังกอร์ ปราสาทเขาพระวิหาร ในกัมพูชา หรือแวะไปเยี่ยมชมปราสาทหินเทวาลัยต่าง ๆ ที่กษัตริย์ของเขมรได้สร้างไว้ในดินแดนของไทย ณ ปัจจุบัน เช่น พระปรางค์สามยอด ปราสาทหินพิมาย ปราสาทหินสตึกก็อถรม ปราสาทหินพนมรุ้ง หรือปราสาทหินอื่น ๆ ที่พบว่ามีอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย ก็จะทำให้มีความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาเหล่านี้มากขึ้น นัยหนึ่งคือเพิ่มพูนความรู้ทางประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา อีกนัยหนึ่งย่อมเป็นความรู้สึกเห็นอกเห็นใจในความพยายามสร้างบ้านเมืองของชาวกัมพูชา มาอย่างยาวนานหลายพันปี และปัจจุบันก็มีชาวกัมพูชาเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก ทำให้เรามีความเข้าใจในตัวพวกเขามากยิ่งขึ้น

หนังสือ Angkor and the Khmer Civilization ยังทำให้เราเห็นภาพอดีตของตัวเราชาวไทยเองว่าเป็นใคร และมาจากไหน เราเห็นประวัติศาสตร์ของเผ่าไทที่กลายมาเป็นสยามและประเทศไทยในทุกวันนี้ เราต้องต่อสู้ดิ้นรนกับการรบทัพจับศึกอยู่รอบด้าน มีแพ้และมีชนะบ้างสลับกันไปมา ทำให้เราเห็นความจริงว่าไม่มีใครที่ชนะได้ตลอดกาล นครวัดที่เคยยิ่งใหญ่ประดุจเมืองเทพก็ยังมีการล่มสลายได้ อยู่ยงยั้งคงมาลงการยังถูกเผาทำลายย่อยยับจนไม่อาจฟื้นคืนได้อีก หนังสือทำให้เราทราบว่าเรามาจากทางตอนใต้ของจีนและเข้ามาอยู่ร่วมกับคนพื้นเมืองและชาวเขมร เราได้ซึมซับศาสนาพุทธจากเขมรที่เคยอยู่ในดินแดนแถบนี้มาก่อน และยังรับความเชื่อของศาสนาฮินดูเข้ามาไว้ในวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศจนถึงปัจจุบัน เรายังรับเอาธรรมเนียมปฏิบัติของเขมรมาสู่ในระบอบการปกครองของสยาม เช่น การตั้งให้กษัตริย์เป็นสมมติเทพที่อวตารมาจากองค์วิษณุ การบูชากษัตริย์ผู้เป็นสมมติเทพจึงเกิดขึ้นมาในสยามจากอิทธิพลของเขมร

ในเรื่องการจัดการปกครองของเขมรโบราณ อาจสังเกตได้ถึงความเหมือนของชื่อตำแหน่งของขุนนางชั้นสูงในจารึกอังกอร์และตำแหน่งที่สยามนำมาใช้ในสมัยอยุธยา เขมรเรียกตำแหน่งเจ้าเมืองและขุนนางชั้นปกครองชั้นสูงว่า Okna ภาษาไทยนำมาเรียกว่า *ออกญา* เขมรเรียกกษัตริย์ว่า Raj (*ราชา*) หรือ Sdach (*สมเด็จ*) เรียกเจ้าชายโอรสผู้จะสืบเชื้อสายขึ้นเป็นกษัตริย์ว่า Uparaj ภาษาไทยนำมาใช้ว่า *อุปราช* เรียกสมาชิกที่เป็นเชื้อราชวงศ์ว่า Somtach Chauva (*สมเด็จเจ้าฟ้า*) ซึ่งกษัตริย์มักแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศ ผู้ที่ทำงานให้กับสมเด็จเจ้าฟ้ามีหลายตำแหน่ง เช่น Senapati (*เสนาบดี*) เสนาบดีที่ดูแลตุลาการเรียกว่า Yomaraj (*ยมราช*) เสนาบดีที่ดูแลงานของพระราชวังเรียกว่า Van (*วัง*) เสนาบดีดูแลกองทัพเรือเรียกว่า Krahlahom (*กลาโหม*) เสนาบดีที่ดูแลงานสงครามเรียกว่า Chakri (*จักรี*) ผู้ที่ทำงานในพระราชวังยังมีตำแหน่งสำคัญๆ เช่น งานให้คำปรึกษาแก่กษัตริย์เรียกว่า Akara Chinta (*อัครจินดา*) งานดูแลเรื่องเครื่องโลหะเรียกว่า Kosadhipati ในไทยเรียกว่า *โกษาธิบดี* และ Brah ghian adhipati *พระเกียรณอธิบดี* งานด้านการข่าว เรียก Abhimak mantri ไทยใช้ว่า *อภิมุขมนตรี* ตำแหน่งผู้ตรวจราชการที่แต่งตั้งโดยกษัตริย์เรียกว่า Tamrvach ภาษาไทยใช้ว่า *ตำรวจ* ผู้ที่เป็นทาสเรียกว่า Khnum ไทยใช้ว่า *ขม* หรือ *โขม*

การที่ไทยอยู่ร่วมกับเขมรมาอย่างยาวนาน ทำให้ไทยรับเอาคำศัพท์เขมรมาใช้ในชีวิตประจำวันจำนวนมาก คำที่คุ้นเคย เช่น *กบฏ* *กรวด* *ครุฑ* *จำเลย* *จิ้งหรีด* *ฉลาด* *ชำนาญ* *ทราบ* *ดำเนิน* *ตำนาน* ซึ่งสังเกตได้ว่า คำเหล่านี้คนไทยใช้อยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว ผู้เขียนยังบอกอีกว่า อักษรการเขียนของไทยก็ได้รับอิทธิพลมาจากอักษรขอม

โบราณ ไทยยังได้รับเอาศิลปะ ดนตรี วัฒนธรรม ท่ารำ และวรรณคดีรามเกียรติ์ และดัดแปลงให้เข้ากับรสนิยมของคนในชาติมานับแต่อดีต เราจึงมีอาจปฏิเสธได้เลยว่า ไทยรับอิทธิพลแทบทุกด้านจากเขมรโบราณจนเรียกได้ว่ามีความเหมือนกันอย่างกลมกลืน ขณะที่ผู้เขียนหนังสือคือศาสตราจารย์ Coe ให้ข้อสังเกตว่าเวียดนามไม่ได้รับอิทธิพลจากเขมรมากเท่าไทยทั้ง ๆ ที่มีดินแดนติดกันและใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างยาวนานนับพันปีเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะเวียดนามได้ซึมซับวัฒนธรรมจากจีนมาอย่างยาวนาน ซึ่งวัฒนธรรมของจีนแตกต่างจากเขมรอย่างสิ้นเชิง

การที่เมืองไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลกที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนปีละกว่า 30 ล้านคน ทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาลแก่ภาคธุรกิจและบริการ แน่แน่นอนว่านักท่องเที่ยวส่วนมากย่อมอยากไปชมปราสาทหินนครวัด นครธม สักครั้งในชีวิตเพราะสามารถเดินทางต่อไปจากไทยได้อย่างสะดวกทั้งทางเครื่องบินและรถยนต์ ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยือนนครวัดก็มักจะเข้ามาเที่ยวที่ประเทศไทยเช่นกัน กัมพูชาและไทยจึงล้วนได้ประโยชน์จากการมีอยู่ของนครวัดทั้งคู่ ดังนั้น การอ่านหนังสือเล่มนี้และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของนครวัดจึงทำให้เราเข้าใจบริบททางสังคมของไทยและประเทศเพื่อนบ้านและเห็นความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนกันและกัน ให้ทั้งสองชาติเจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กัน

เมื่อมองอารยธรรมเขมรในแง่ของสังคมความจริงที่ว่า อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลกอย่างนครวัด นครธม มีจุดขึ้นสู่สูงสุด และล่มสลายไปตามกาลเวลา ผู้อ่านจึงอาจรู้สึกสะท่อนใจที่ว่าประชากรทั้งขุนนาง สามัญชน และแรงงานทาสที่เคยร่วมกันสร้างเมืองอังกอร์นั้นล้วนล้มหายตายจากไปหมดแล้ว ก็จะทำให้เรามองดูชีวิตของตนเองและสังคมรอบข้างได้ว่า สักวันหนึ่งกาลเวลาก็จะพัดพาพวกเราไปเช่นกัน ไม่ต่างจากนครอังกอร์ที่ยิ่งใหญ่นั่นเลย นี่คือการสอนเรื่องความไม่เที่ยง ความเป็นอนิจจาของสรรพสิ่งในพุทธศาสนาซึ่งเราได้รับมาจากเขมร เราจึงไม่ควรยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใดๆ มากจนเกิดความทุกข์ใจ และหาหนทางสร้างบุญกุศลทั้งแก่ตนเองและสังคมให้มากที่สุด

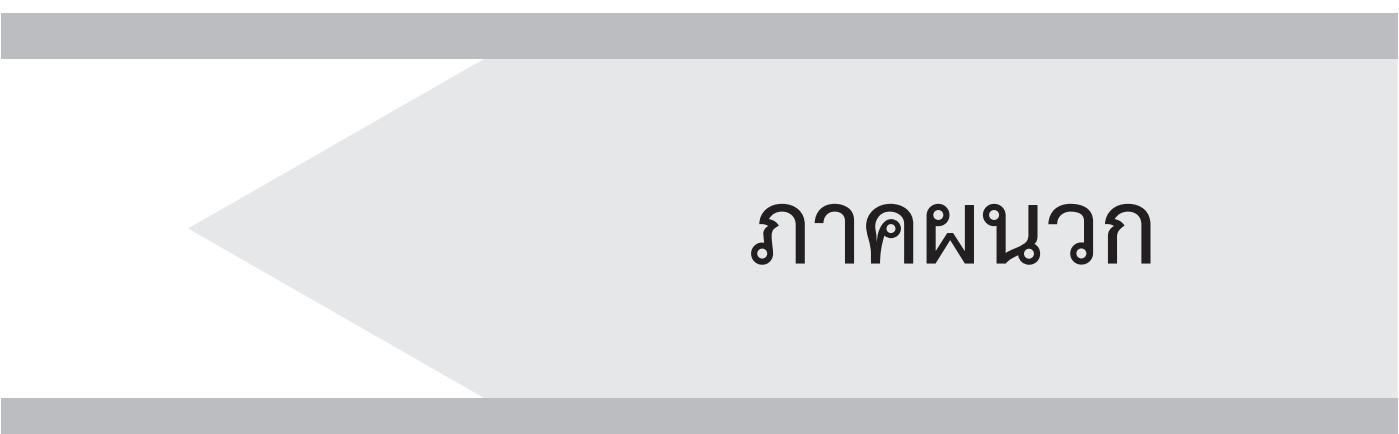
หนังสือ Angkor and the Khmer Civilization จึงเป็นหนังสือที่น่าอ่าน น่าศึกษาอย่างยิ่ง เหมาะกับนักเรียน นักศึกษา และครูอาจารย์ และประชาชนทั่วไปที่สนใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของเขมรโบราณและการสร้างประเทศของกัมพูชา ไทย พม่า เวียดนาม ลาว หนังสือสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนไทย และคนเขมรได้เป็นอย่างดี บางทีการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นระหว่างสองชาตินี้ก็ต้องมาจากการอ่านศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ของกันและกัน จึงจะทำให้เรารักใคร่กลมเกลียวกันดียิ่งขึ้นต่อไปได้ และถ้าจะให้ดี ก็ควรไปเยี่ยมเยือนปราสาทหินที่อยู่ใกล้บ้านเราสักครั้งหนึ่งและค้นหาข้อมูลการก่อตั้งปราสาทหินเหล่านั้น

เอกสารอ้างอิง

Coe, M.D. (2004). *Angkor and the Khmer Civilization*. Singapore: Thames & Hudson.

.....

ภาคผนวก

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานในลักษณะบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์ (Review Article) แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร พิจารณาเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่มีสาระเกี่ยวกับ

- การศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ด้านศึกษาศาสตร์และครุศาสตร์ (Education)
- นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (Innovation and Technology in Education)
- การบริหารการศึกษา (Educational Administration)
- หลักสูตร (Curriculum)
- การจัดการเรียนการสอน (Classroom Management, Instruction)
- การเรียนรู้ (Learning)
- การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood, Kindergarten, Pre-school Education)
- ประถมศึกษา (Elementary Education)
- มัธยมศึกษา (Secondary Education)
- การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research)
- การวัดผลและประเมินผล (Assessment and Evaluation)
- สถิติทางการศึกษา (Educational Statistics)
- ปรัชญาและศาสนาการศึกษา (Educational Philosophy and Religion)
- จิตวิทยาการศึกษา (Psychology)
- การแนะแนว (Guidance)
- การศึกษาพิเศษ (Special Education)
- การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance in Education)
- การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Education)
- การฝึกอบรมและการศึกษาผู้ใหญ่ (Training and Adult Education)
- การศึกษาสำหรับการพัฒนาชุมชนและสังคม (Education for Community and Social Development)
- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development)
- สาขาวิชาอื่น ๆ ในสหวิทยาการด้านครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (Others involving educational integration)

การพิจารณาบทความบทความ

ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)

งานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ตประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research Article)

เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็น แนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

1. บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น)
3. ผู้เขียนต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความของ วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียนต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าว มายังกองบรรณาธิการ

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

รับการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2007 ขึ้นไป โดยใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 1.5 นิ้ว ซ้าย 1.5 นิ้ว ล่าง 1.0 นิ้ว ขวา 1.0 นิ้ว โดยความยาวของบทความควรเป็นดังนี้

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ

บทความวิจัย (Research article) ประมาณ 15 หน้า ต่อบทความ

บทความปริทัศน์ (Review article) ประมาณ 8 หน้า ต่อบทความโดยมีส่วนประกอบดังนี้

บทความทางวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทัศน์
1. บทนำ	1. บทนำ	1. บทนำ
2. กรอบในการวิเคราะห์	2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2. เนื้อหา
3. เนื้อหา	3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี)	3. บทสรุป
4. สรุป	4. ขอบเขตของการวิจัย	4. เอกสารอ้างอิง
5. เอกสารอ้างอิง	5. สมมติฐาน (ถ้ามี)	
	6. กรอบแนวคิดของการวิจัย	
	7. ระเบียบวิธีวิจัย	
	8. ผลการศึกษา	
	9. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	
	10. ข้อเสนอแนะ	
	11. เอกสารอ้างอิง	

บทความทางวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทัศน์
1. Introduction	1. Introduction	1. Introduction
2. Framework Analysis	2. Research Objectives	2. Content
3. Content	3. Expected Benefits (If any)	3. Conclusion
4. Conclusion	4. Research Scope	4. References
5. References	5. Hypothesis (If any)	
	6. Conceptual Framework	
	7. Methodology	
	8. Results	
	9. Conclusion and Discussion	
	9.1 Conclusion	
	9.2 Discussion	
	10. Suggestions and Recommendations	
	11. References	

ชื่อเรื่อง	ควรมีความกระชับและชัดเจน ไม่ยาวจนเกินไป บทความภาษาไทยต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
ชื่อผู้เขียน	ระบุชื่อเต็มและนามสกุลเต็มของผู้เขียนทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่ยศหรือตำแหน่ง สำหรับผู้เขียนหลักต้องใส่ E-mail address ที่ติดต่อได้และลงเครื่องหมายดอกจันกำกับ
บทคัดย่อ	ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ โดยควรมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ

คำสำคัญ	ให้มีคำสำคัญ 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
รูปภาพ	แยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFF, หรือ JPEG ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ เพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับการตีพิมพ์แบบขาว-ดำ หรือ Greyscale
เนื้อหา	ใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. จัดเนื้อหาตามรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์ (Review Article) หน่วยที่ใช้ให้เป็นไปตามรูปแบบสากล ศัพท์ภาษาอังกฤษในวงเล็บให้ใช้ตัวพิมพ์เล็ก ทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ หากมีสมการให้ใช้ Equation Editor โดยจัดให้อยู่ในตำแหน่ง กลางหน้ากระดาษ และระบุหมายเลขสมการ
ตาราง	หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง
เอกสารอ้างอิง	เป็นรายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างถึงในบทความ โดยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และ จัดรูปแบบอ้างอิงตามระบบ APA 6th edition ขึ้นไป โดยเลือกใช้รูปแบบเดียวกันทั้งเรื่อง
(หมายเหตุ)	- ผู้เขียนควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย (ถ้ามี) - ผู้เขียนควรระบุจริยธรรมและจรรยาบรรณในงานวิจัย หรือ การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย (ถ้ามี)

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงในวารสารวิจัยและนวัตกรรม ทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

กรณีอ้างอิงชื่อผู้เขียนก่อนข้อความ : ชื่อผู้เขียน (ปีที่พิมพ์).....

ตัวอย่าง :

Kelly (2004) แสดงให้เห็นว่า.....

Saikaew & Kaewsarn (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ.....

Lui et al. (2000) พบว่า.....

Saikaew & Kaewsarn (2009) และ Lui et al. (2000) พบว่า

กรณีอ้างอิงชื่อผู้เขียนท้ายข้อความ : (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง :

.....(Kelly, 2004)

..... (Saikaew & Kaewsarn, 2009)

..... (Lui et al., 2000)

..... (Saikaew & Kaewsarn, 2009; Lui et al., 2000)

2. การอ้างอิงในส่วนท้ายบทความ (References)

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ (Books)

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. C., Findlay, A. F., & Smith, D. M. (2015). *Manor houses of the early 1900s*. London, England: Taylor & Francis.

2.2 อ้างอิงจากบทความวารสาร (Journal articles)

รูปแบบ: ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

ตัวอย่าง:

Yingsanga, P., & Mathurasa, L. (2009). Yellowing development of Chinese Kale (*Brassica oleracea* var. *alboglabra*). *Phranakhon Rajabhat Research Journal: Science and Technology*, 14(1), 76-90. (In Thai)

Morriss, G.A., Fosterb, T.J., & Hardinga, S.E. (2000). The effect of the degree of esterification on the hydrodynamic properties of citrus pectin. *Food Hydrocolloids*, 14(3), 227-235.

2.3 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ (Theses and Dissertations)

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับวิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง :

Caprette, C.L. (2005). **Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes.** (Doctoral dissertation). Ohio State University, Columbus, OH.

2.4 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย/รายงานทางวิชาการ (Technical/Research reports)

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ประเภทของเอกสาร). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Tayama, T. (2006). **Velocity influence on detection and prediction of changes in color and motion direction** (Report No. 38). Sapporo, Japan: Psychology Department, Hokkaido University.

2.5 บทความ/บทในหนังสือการประชุม (Proceedings of meeting and symposium)

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียนในบท. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ), ชื่อการประชุม (หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality.** In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation (237-288). Lincoln, NM: University of Nebraska Press.

2.6 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. Retrieved from <http://.....> [ใส่วันที่สืบค้น].

ตัวอย่าง :

Centers for Disease Control and Prevention. (2003). **Take charge of your diabetes.** Retrieved from <http://www.cdc.gov/diabetes/pubs/paf/ted.pdf> [2015, 25 Oct.]

2.7 อ้างอิงอื่นๆ

รูปแบบ : ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปีที่ให้สัมภาษณ์, วัน เดือน). สัมภาษณ์. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์. หน่วยงาน.

ตัวอย่าง :

Phae-ngam, W. (2016, 10 Jan.). How to write a good research article. Assistant Professor. Faculty of Science and Technology. Phranakhon Rajabhat University.

- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

การพิจารณาบทความ วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

การติดต่อส่งต้นฉบับ

ส่งเป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (Microsoft Word ไฟล์นามสกุล docx) ผ่านระบบ Online Submission ทางเว็บไซต์วารสาร https://so04.tci-thaijo.org/index.php/RESEARCH_INNOVATION_IN_EDUCATION/login เมื่อทางกองบรรณาธิการ ได้รับบทความจะติดต่อกลับตามข้อมูลที่ให้ไว้

***ท่านสามารถดาวน์โหลด Template ได้ที่ลิงค์ https://drive.google.com/drive/folders/1uNmrtxTHJWQWcyRGAKkEkFyzxQYzye_L?usp=sharing**

****ทั้งนี้เจ้าของบทความ ต้องกรอกรายละเอียดสมัครสมาชิก สังกัด อีเมล และเบอร์โทรศัพท์ ให้ถูกต้อง**

กำหนดระยะเวลาการเปิดรับต้นฉบับ

สามารถจัดส่งต้นฉบับบทความวิจัยหรือบทความวิชาการมาให้ทางกองบรรณาธิการ ฯ พิจารณาได้ตลอดทั้งปี

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ ในวารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ^{1*} ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ² (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

¹ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

²ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

Author^{1*}, Author² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

²Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Revised: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อในกรณีเป็นบทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้น
บทวิจารณ์หนังสือ บทคัดย่อควรมีย่อหน้าเดียว ไม่ควรเกิน 250 คำ บทคัดย่อควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลัก
ของบทความ ผลลัพธ์หรือ สรุปผลที่ได้จากการทำวิจัย คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยไม่ต้องมีเครื่องหมายจุลภาค (,)
ระหว่างคำ

(TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

คำสำคัญ: คำสำคัญ1 คำสำคัญ2 คำสำคัญ3 คำสำคัญ4 คำสำคัญ5 (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

ABSTRACT (TH SarabunPSK 14pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 14pt. normal)

-
- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)
-

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ขอบเขตของการวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

สมมติฐาน (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

กรอบแนวคิดของการวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ขอบเขตของการวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ผลการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ....(ก)..... (ข)..... (ค)..... (ง).....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

เวลาที่ใช้ (นาท)	ขนาดโรงเรียน				ความดันเฉลี่ย (mbar)
	วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	วันที่ 4	
90	0.000061	0.000053	0.000037	0.000048	0.000050
95	0.000055	0.000053	0.000038	0.000044	0.000048
100	0.000055	0.000052	0.000037	0.000048	0.000048

หมายเหตุ : (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

ข้อเสนอแนะ (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

-
-
- วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
-
- ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2568)

กิตติกรรมประกาศ (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา) (อาจมีหรือไม่มีก็ได้)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ).....

.....

เอกสารอ้างอิง (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 14pt.).....

.....

.....

จริยธรรมในการตีพิมพ์ Publication Ethics

วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครมีมาตรฐานทางจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ ดังนี้

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องของบทความร่วมกับกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนผู้ประเมินบทความ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของผู้เขียน
6. บรรณาธิการมีหน้าที่รักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักถึงความเชี่ยวชาญตามศาสตร์ของตนเองในการรับประเมินบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความกับงานตีพิมพ์อื่นๆ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินและให้ข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการโดยปราศจากอคติ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรตรงต่อเวลาในการส่งผลการประเมินบทความ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรักษาความลับของผู้เขียนบทความ

จริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่ส่งจะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยมีการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นโดยขาดการอ้างอิง
2. หากบทความมีการทดลองเกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้เขียนควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย
4. ผู้เขียนควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้เขียนจะต้องไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ยังแหล่งอื่น ๆ
6. ชื่อผู้เขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนี้จริง

ติดต่อกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University

เลขที่ 9 แจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10220 โทร. 02-544-8456

9 Chaengwattana Road, Bangkhen Bangkok, Thailand 10220 Tel : (662) 544-8456

E-mail: editor_education@pnru.ac.th **Website:** <http://irdp.pnru.ac.th/>

สถานที่พิมพ์ : บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด

95 ซอยแจ้งวัฒนะ 6 แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10120 โทรศัพท์: 086 335 1417